

N° 16.

ACÍ HI HA ORDRE EN TOTS
ELS ORDRES.

1905

racionis, amb el corresponent perill que aquestes qüestions, a vegades, comporta, sense comptar la inquietud, la ignorància o la indiferència.

Un altre pensament que em suggereix la lectura de Miguel-Angel i que ja havia rememorat llegint d'altres artistes, és que el nivell que acaba en inferioritat la física social en relació a les altres ciències humanes, particularment tècniques, ha fet que, en el domini de les arts particularment, grans artistes, ignorant totalment la sociologia, s'han donat, han donat el seu art a la fantasia teològica. D'ací trobarem que les més grandioses obres d'art són d'origen teològic, els més grans artistes han posat el seu talent i imaginació al servei de la teologia; pel contrari, quin artista genial ha tocat al viu, a fons, la física social? Imaginem-nos per un moment les concepcions grandioses de Miguel-Angel posades al servei de la societat, quin més obre més humans! Aquest artista, com a tal, estava pel desenvolupament de l'art sociolò-

1906

que del seu temps, com que la finca social no havia arribat en proporció al seu geni artístic, aquest haquí de servir a l'estat teològic dominant l'època. Això pel que fa referència a en Miquel Àngel com a artista; en el que toca al conjunt físico-fisiològic, a les seues qualitats morals, a la seua personalitat equilibrada, hi ha molt per descobrir; era un orgullós feble que es proposava moltes coses més de les que en realitat feia, estava lleny de representar un prototipus acabat de geni artístic i d'equilibri moral, el primer el tenia en seues proporcions inigualables encara vivint, en canvi, el segon, era un bagatge pobre i tontollant.

La lectura del breu estudi sobre Miquel Àngel m'ha fet conèixer, breument també, a un altre individu ben imperfecte per l'alt lloc que ocupava, el papa Juli II. El aquest personatge l'adornaven molt poques qualitats morals de les moltes que ha de tenir un papa.

I finalment es torna a presentar allò del refinament i de les demaneres entre els homes genials. Són tants que han tingut alteracions men-

1907

tal, que la quietud, psicollògicament parlant, en
preocupa, perquè això, aqueixa freqüència, en
fa pensar en que l'indispensable equilibri
psico-fisiològic ha sucumbit a molts d'ells que s'
dissenen grans homes i jo entenc que volueria
d'ésser així, fins i tot que hi ha una certa contra-
dicció entre ésser savi o artista genial i en la part
moral demostrar ésser un feble, un succent
de voluntat o d'ideal moral, un deprimat, etc.
No ací on es demostra la diferència entre el verita-
ble filòsof i tots els altres savis o artistes, el primer
és, generalment, de l'escola que sigui, un tipus
nivellat, mentre que els altres són, a vegades, deso-
negats pels que no adueixen llur grandesa quan
un dia en veuen llur petita moral actual.
Clar que en alguns d'aquests nivellats psico-fisio-
lògics hi entra de vegades un altre factor impor-
tant: la necessitat material que té en cert cas,
un esperit genial de viure en un ambient
o mitjà que no li encaixa.

Com a darrera sensació a aquest desequi-
libri, potser aquest exci de consciència moral enfocada,
no podríem demostrar encara perquè hi

1908

ha hagut tants genials solters? Entre altres coses i la ja esmentada, potser una altra causa potent és que essent homes de mentalitat al seu moment de la proximitat, no troben la dona ideal que s'adapti ni querrí a llur formació superior. Casos com el dels esposos Curie i ara en un exemple de Joliot, no m'hi han gaires, i encara aquest segon cas és seguint la influència directa del primer.

Dimencs, dia 5 de desembre del 1943.

Fa uns quants dies que plouisquina quan ni seure parlar. Quin continua igual junt amb un fant asuari. Aprofitant d'aquesta oportunitat ja marcada per partir, tenia el propòsit de treballar força en la filosofia positiva de la qual en sóc el començament de la biologia; mes, forces superiors a la meua llibertat d'acció, m'han impedit de treballar com tenia el propòsit o propòsit, i ara heus-me ací espiant i fatigant sense ganes de res perquè el meu esperit contrariat i irritat no vol aplicar-se amb tota l'atenció que cal, a l'entru.

1909

di de la biologia. De conseqüent, veig a veure si treballa en una cosa que no requereix l'atenció de l'estudi: en fer una classificació provisional de les ciències per veure si podré donar-me compte de la possibilitat de fer més tard una classificació general.

Desbo de fer l'elaboració de la classificació general de ciències i un bon compte de la nova impotència i de la seva immensitat. Estic quasi completament convençut que no sol, no és un treball per un individu que no és accessible a cap individualitat humana. No crec que hi hagi ningú seri, en l'estat actual de les ciències, que sigui capaç d'establir una classificació racional enciclopèdica de tota la multitud de ciències i arts. Aquest treball gegantesc hauria d'ésser l'obra de tot el món seri treballant en concert per arribar a aquesta classificació tan necessària; hauria d'ésser, per exemple, sortit d'una edició científica de conjunt de tots les Acadèmies. Si es pot arribar, per aquest mitjà, a ordenar jeràrquicament tot el saber humà, en ser-

1910

tiria un quadre magnífic al qual s'ajuda-
ria poderosament a situar tots els interessos
científics en llur veritable lloc de, d'au potrien
contemplar racionalment, llur especificitat
i relacions científiques anteriors i posteriors
a la llur. D'aquesta manera s'evitaria la con-
fusió, desorientació i ignorància que han es-
peridistat científics d'una ciència determi-
nada seuren en relació a les ascendències i
descendències que aqueixa ciència té; a més
a més, facilitaria enormement l'estudi
progressiu dels alumnes els quals molt so-
vint s'oposen davant de la incoherència cien-
tífica que els programes oficials presenten.

El que està a l'elast d'una sola intel-
ligència és la classificació de les ciències funda-
mentals; a aquesta doncs, en cal atenció així
com també al lloc que mereixen les arts
en aquesta classificació científica fonda-
mental. En principi, les tractat de situar
al seu lloc jeràrquic les belles arts; en quant
a les arts aplicades em sembla que tenen
un lloc de precedència a cada ciència res-

1911

pectiva, igualment com les belles arts precedeixen a tots les ciències aplicades. És a dir que les arts precedeixen les ciències; és la primera coneixença en l'expressió primitiva o popular i en la seva, de la primera consideració humana, de la més rudimentària forma de filosofia. Naturalment que entre la primera consideració filosòfica i la manera de servir-se'n (art) hi ha una ciència factamental intermediària, un fenomen psicològic, el raonament o aquí psicologia. Brevet d'unes, l'art tot allò que és artificial o creació de l'espert per utilitat (arquitectura) per imitació o interpretació (pintura i escultura) i per recreació, (música i poesia) precedeix la ciència aplicada i antecedeix la filosofia, essent-ne la seva primera coneixença aplicada. Per això hi ha tantes formes d'art com sistemes de filosofia.

Com veiem que continuem opinant que la sociologia ha de servir sempre de l'extranatural, esperem a que l'apari acalant de llegir el "lull de filosofia primitiva" per veure si en l'acte en consens de deixar-la a lloc jeràrquic que ell

-1912

li ha donat. Si és així acabaré el meu esborrany sobre la classificació i jerarquia de les ciències fonamentals junt amb el que pugui fer de la classificació general de ciències i arts lliures, en espera que un dia es pugui completar, com deia, aquesta classificació total.

Dilluns, dia 6 de desembre.

Avui he treballat molt bé, llegint biologia i estudiant la classificació de les belles arts. Així he pogut acabar el resum d'Alvin. Estic content de la nova jornada particular; en canvi l'oficial, o sigui la de la veïna, ha estat dolenta: pluja i fang.

Dimarts, dia 7 de desembre.

La conferència tinguda a Faleruau entre en Roosevelt, Churchill i Stalin ja s'ha acabat fa un dia, però fins ara no publicuen el comunicat. El que els diaris anuncien d'aquest comunicat és tan poca cosa que no s'entia pas més esmentat que abans, i en pot dir que no es publica ni s'anuncia.

1913

Dijous, dia 9 de desembre.

He contestat aquella carta que vaig rebre del Sr. Challege. Li parlo una mica de les modificacions aportades a la classificació de funcions psicològiques, i també del que estic fent ara sobre la classificació de ciències. Com ambdues classificacions s'ixí com en la de les belles arts, em quis tota el principi natural d'oposició de tals funcions o ciències, el qual s'acorda, en teoria, amb el principi d'un Comte de generalitat decaixent i complexió creixent i de independència i dependència relatives. Diu en teoria perquè en la pràctica ell no els hi fa acorder, em negliges la psicologia i em sembla que classifica més la sociologia. El que és curiós de notar en tot això és que jo, abans d'haver assimilat el principi d'un Comte, ja vaig emprar el mateix sistema en psicologia que ell proposa en ciències. Sobre el que vaig sobent d'aquest ambient filosòf fins ara m'è quada revolt; em em sembla que tindrem vari-
 3. 25. divergències serà precisament en sociologia.

1914

La "Dépêche" té un altre director en la perso-
na del germà del desaparegut o sigui l'Albert
Sarrant. Ara sé que aquest ex-ministre no vola
més de França des de que deixà el ministeri;
diu que residia a Tardes.

Dimendis, via 10 de desembre.

He anat a Béziers per fer alguns entèn-
res i anar a veure aquell poeta languedo-
cien que tenia la intenció de conèixer, el ce-
nyor Jean Laboux. Es tracta d'un home ja
d'edat (de seixanta i setenta anys) autor d'una
fonètica occitana, d'un assaig de gramàtica
occitana, d'un llibre de parèjals poètics sobre
Béziers, d'un llibre de cançons carladengues, un
assaig de vocabulari etimològic de la llengua
d'Oc i un llibre de records del Carladès. Segons
sembla és un home força culte, de l'ensenyam-
ent, (diu que estudià a la Sorbona) veuen,
però, està en franca decadència que l'edat i
per la veïra. La llengua occitana que he estat par-
lant amb ell i la seva filla m'han confirmat
la idea i opinió que m'havia format sobre

1915

el que veí a França es rediguen a l'estudi de la
 llengua d'Occ. Es tracta d'uns llibres i d'un
 moviment que no sabem el que volen ni on van,
 escriuen tot això per sentimentalisme, per simbo-
 líisme inofensiu i, naturalment, els progressos
 són inescussibles; fins i tot quan li he dit que ni
 venen en el que fan treballen inconscientment
 per una separació, no m'ha volgut saber res,
 fent l'elogi de França i de París. Amb movi-
 ments i llibres com aquests, no hi cap perill,
 com passa a Catalunya, que aquest movi-
 ment sentimental arribarà un dia polític
 ni que tampoc es separi l'error històric que
 volem tendeix a establir-se vèries llengües d'ori-
 gen d'Occ quan només n'ha existit que una.

Un vespre he parlat una bona estona
 d'agradable conversació i m'ha regalat tres
 llibres escrits en el que ella diuen occità, dos
 de vers i un altre d'un tal Prédard.

Dissabte, dia 11 de desembre.

Llegixo en l'article de "ciències" de "Pica Pica",
 un fet que concorda amb la meua teoria

1916

de metamorfosis de metamorfosis de la natura. i
deu que hi ha geòlegs que afirmen que en un
avenu molt llunyà la terra tornarà a ésser
incandescent. Completament d'acord en prin-
cipi, sobretot si les coses es passen com fins
ara, la qual cosa no podem prevenir. Jo veia
que la calor solar que arriba a la Terra és as-
similada pels diversos cossos, íntegrament. A-
quests cossos l'emmagatzemen simplement i
si són orgànitzats necessiten assimilar-ne més,
per unitat de la superfície a fi de nivellar les
superfícies; uns i altres en llurs diversos assimi-
lacions continuen operant les eternes metamor-
fosis, desintegracions, i nous formacions, fins que
regren les noves composicions, químicques opera-
des. En tots aquests múltiples canvis i transforma-
cions, la calor solar no es perd mai, ni inclús la
que es perd en combustió, sinó que passa a ésser
integrada per qualsevol altre cos. Així fa, que
en una feble proporció en relació a la im-
mensitat de la massa, la terra tendeix a
rejuvenir, per aqueixa petita assimilació con-
tant, cada dia més carregada de força calorífica

i podria ésser, encara que ~~es~~ un ~~avenc~~ avenc lluny.
nissim segons les intencions actuals, que la fura
entendriqué, incaldecant.

Dijous, dia 12 de Desembre.

Ha tornat a ploure amb tanta molta
sombra com el diumenge passat. No surt
de casa a la tarda; pel gusti he anat a poder.

Avit usiq contator la darrera lletre de la
Manolita en els terrens energics i digues que
me que merexix.

Dilluns, dia 13 de Desembre.

El correu d'avui m'ha portat una xi-
rie de noves. En primer lloc una lletre
de la nova familia on el meu germà Gu-
tortí em dona una nova ocurrencia i
imparable: dir que pensava com ve per
l'abuel, si bé ho han aplazat per més tard.
Aquesta nova em sorprèn perquè mai m'ho
vien dit res i em plau perquè sempre m'hi
ha un que comença de tot els germans; la
meua mare oia, a la fi, sogra i novells

1919

tinguere una empresa. No cal dir com sentís
que sigui ben felís i que tingui una salut
ben forta.

El meu pare em recomana que sigui
més en les meves manifestacions a la Ma-
nilita, car té amb ell moltes atencions.

També em recomana que em moderi en
els meus estudis i que no faci tant esforç
és síns que en les preuqui amb colera
i com a esport.

Ben Paul Payne, em venia una llarga
lletre on em confirma que ha decidit a
bandonar, en quant a activitat personal, to-
ta tasca en política i en Catalunya. Ben té-
na la raó a la meua primitiva opinió
de la manca d'efectivitat dels seus esforços;
ma, semblant i fressat, abandona, aban-
dona fins a un límit que no és propi d'un
bon lluitador. Tanen ell es dona a la velle
ara abandonada, no menarà bé ni el
seu temps, ni l'abort de l'empresa, ni la
seua fe, ni, ni... d'altres coses. Ma un fa-
vorat ja abans de començar; mentre tant,

el problema - que ja havia considerat inicialment abans de llançar. s'hi a servir lo - continuà evolucionant sense que ell ho fes, sinó que sentint-se en cada negada més separat d'ells, de la seva completa ignorància, crebà un dia per tocar amb la realitat la qual li revelà encara d'altres, més lluminoses sorgides durant l'occió i que es podria dir que una gran part pertien de la creua superficial primitiva i d'altres, de la incertesa moral i de la creua fe dels altres.

Sobre aquest procés, la fi del qual no em sorpren, només em sento una correcció per l'alt valor moral que té: la inutilitat dels esforços desinteressats, però sincers, que hi ha dedicat i més encara els d'en Faltobell, el qual, són molt superiors moralment, als seus; si aquest gran imitador ha abandonat completament, és una pèrdua molt sensible, car és un individu que té molt bones condicions, únicament que també les creua malament.

La meua donació a la mateixa causa feu més mesurada o clares les evolucionat amb

1920

el problema i no sols no renuncio a ella, sino que, segons el punt de vista que jo entenc, mantinc el corrobet. Ara que, com ja fa temps que veig dir, es una mesura egoista el mirar exclusivament el nostre cas quan n'hi haun d'altres que espreuen, cal tenir compte del nostre i del dels altres i esta aquest punt de partida lleuiter per tots.

Les "Presses Universitaires de France" estan tanquen a merisme remunerant-me de la lletura que els hi veig adreçar sobre les meues consideracions, en el que fa referencia a la Biblioteca del Poble. Per la forma que empren, molt amable, sembla que les meues suggericions els hi han interessat.

Dijous, dia 14 de desembre.

He acabat de llegir la 45ª lliçó del curs de filosofia d'en Comte i al mateix temps el tercer volum on acaba filosofant la biologia. Ben agraït hauria com en els seus precedents, la química i la física, hi trobo moltes coses que ja no són d'una absoluta actuali-

tat pel enorme progress que aquests tres ciències
han fet desde que foren creïts aquests leixos.

En les últimes pàgines de la 45 lliça es llen-
ca a considerar la psicologia la qual condemnava
com massa metafísica, instituint la frenologia
la qual també ha estat condemnada al seu temps
per la posteritat com falsa i impossible. Les seves
consideracions no reposen pas sobre la veritat
car la vida psicològica no es pot dividir en tot
seus formes i dividir-la entre la biologia i la
sociologia. La psicologia a l'ocupar-se per refle-
xí i observació - mitjàs subjectius i objectius - de
l'estudi dels fenòmens de l'esperit, de tot els éssers
animats, no s'interessa en el terreny de l'estudi
biològic dels òrgans que podrien produir els
tals fenòmens, sinó que és una era completa-
ment a part i independent. Sentent la psicologia
la que per vida interior expressada primer i per
observació després, coberta la primera possibili-
tat científica, és absurd dir que aquests fenò-
mens es deriven de la zoologia, ciència derivada
de la biologia.

En fi, continuem creient que no sols la psi-

1922

ciència existia com a ciència sinó que és la
fontinera de tot, que inconscientment o no, s'ha
practicat, car sense psicologia no hi ha cap ma-
nifestació de vida animalada possible.

Ara cal veure el que en Comte diu en
la sociologia. No obstant, jo entenc que els éssers
animals i especialment l'home, poden ésser
entendits successivament per la psicologia, la
sociologia i la biologia; la primera l'estudia
com a ésser,⁽¹⁾ la segona com a individu⁽²⁾
i la tercera com a ésser vivent.⁽³⁾

Dimecres, dia 15 de desembre.

He escrit extensament a casa. Ara veig
a tallar les fulles del quart volum del curs
de filosofia i hi tinc temps, llegir la primera
lletre del dit volum.

Continuaré plourant en abundància; ara
poter desaparixerà aquella sequera general que
hi havia.

(1) ésser pensant

(2) " sociable

1923

Dilluns, dia 20 de desembre.

Del propi passat dissabte vèrem auster
el por; segurament era una mica més gros
que els altres dos de l'any passat, malgrat la
pretada del pretis: pesava 145 quilos.

Est el dissabte, doncs, vaig treballar junt
amb els altres, a fu la fatiga; com que érem
molt i treballàrem activament, vèrem avan-
çar la forsa i el diuenatge al de nou ja este-
na pt el més important. De consegüent, vaig
decidir anar a Sarriana on em comunicarem
que seria molt probablement conegut per anar
a treballar pels oliverons. En efecte, avui he
rebut la concessió o millor dit "ordre de requis".
Heu, ahi un altre teneccall; per a què el comen-
teris?

Dimarts, dia 21 de desembre.

Des d'ahir que he deixat de treballar per
preparar-me el millor possible davant la no-
va situació creada per la rebuda de "l'ordre
de requis". Mentrestant exponeu...

Avui he rebut el curs de iniciació ma-

1924

temàtica que, en qualitat d'alumne, em tra-
met l'ordre del Ferri Civil. En principi m'a-
grada; més en col començar a treballar, la
qual cosa no puc fer fins que estigui estab-
litzada la nova situació d'ell en vagi a parar
i tingui possibilitat de fer-ho. Ara que em donia
fet el propòsit de treballar d'abonament en fi-
losòfia i matemàtiques, aquest nou treu-
coll em ho impideix. Ell en vagi a parar,
si téu sentença, continuaré estudiant o sinó
caldrà pendre de quot o per força, més temps
meu...

Dijous, dia 24 de desembre.

Albir de bon de matí vaig marxar
vers Pèzen, i Bédarieux a l'efect de col·locar-
me com a manobra en les mines que hi
ha en aquesta darrera vila. Ho vaig desun-
quir i puc començar el proper dilluns, la
trata d'una important explotació de mine-
ral de lauxita per compte dels alumnes.
No cal dir que preferisc millor aquesta
nova situació que la que m'albirava d'ordre

1925

de requisita rebuda. Venim ara com es deman-
suposà la cosa. He retornat aquest costí
i ara me'n vaig a fer me'n fer tot
aquests certificats de radiació de matèries
contingentades: tabac, carn, quèmines, etc.

El diari d'avui, o no, el d'ahir, por-
ta que l'hieme de la Unió Soviètica substi-
tuirà d'ara endavant, la Internacional
en la U. R. S. S. És un altre exemple d'habilitat
política o de negociació dels principis que
constituïren aquesta societat política?

Dissabte, dia 25 de desembre.

Avui és aquella festa que en diuen Na-
dal. Pel costí l'he emprada en fer^{ta} metjeia per-
sonal completa. Després he anat a Caliguan
i finalment a dinar en el quel ferenç in-
vitats tres amiguets de l'Elisabeth. En la tarda
m'he arribat fins a Servian on he tingut
varies entrevistes. En resum, si no fos la pers-
pectiva no gaire segura que es presenta ve-
nant men, ha estat un bon Nadal.

1926

Dimenge, dia 26 de desembre.

M'estic preparant l'equipatge que m'haig d'emportar demà cap a Bédarieux. No porto més que el més indispensable fins a veure com acaba tot això. Certeu hauré de deixar aquest diari algun temps durant la primera setmana.

Dilluns, dia 27 de desembre del 1943

Vaig a marxar dins de breu moment vers el meu nou treball.

Dissabte, dia 1er de gener del 1944

Aquest matí he arribat de nou a Sant Marcel després d'haver treballat quatre dies a les anomenades mines de barxita de Bédarieux.

Avui, en plejar, vaig anar a dormir a cà la Rosa i aquest matí he baixat very a cà del meu treball es tracta de pic i pala fent uns fonaments per un pont; non hores de jornada. El treball no és esgotador però sí empipador, car cal fer el vi i vi-

1927

gilar sempre que el "tío" o sigui el capotat,
no ens atropi sense treballar. Aquesta me-
na de viu-viu et fa per la jornada llar-
guíssima amb el consegüent fred que pega.
Hom m'ha dit que en aquesta mena de tre-
bally és sempre així, adoncs en temps normal,
és d'on ve que no em plauria fer-lo, ne-
cessito més tranquil·litat i retiro tot enca-
ra que en una jornada de menys hores.

Aquests mines estan explotats per
compte del clero. Ho tenen molt ben
instal·lat de barraques d'allotjament-cuina-
menjador-vestí, etc, etc, són molt supe-
riors, molt, a tot el que els francesos fan per
mortaltes. Tria l'èrtima que en les
bones condicions de higiene que hi ha, que
hi hagi tant brut!

Com sento que aquest canvi m'ha
gi fet perdre encara més temps per po-
quer dedicar als meus estudis! Si això es-
tibilitza, hauré de retirar de dedir algu-
na jornada entera a ell.

De nou, de guerra hi ha l'anunci oficial

1928

i'aspectiu de la gran ofensiva d' hivern russa,
començada ja el 19 de desembre prop-passat,
i es parla com imminent d'un desembre
de conjunt amb l'agència ofensiva, el
morf de la França, Bèlgica o Països Baixos, per
part del angle. americans. Junts amb tot això,
a Espanya, hi han moltes mesures de cle-
mència i de reparement política. Anem
esperant...

No faig comentaris de fi ni de cap
d'any. El passat resta escrit, l'avenir,
esperem-lo!

Dijous, dia 2 de gener del 1944.

Avit vaig anar a Servici a veure
els companys. Ben signeren per les im-
pressions són bones pel moment.

Aquest matí resto a casa ordenant
i entestant el correu rebut.

Dijous, dia 6 de desembre, gener.

He tornat a arribar a Sant Miquel
a fi de tractar de posar en mar la correcció.

cies de les comunitats que feren de refugiats i veure el què cal fer en l'avenir.

Es diu que aquesta vegada el Cònsul ha intervingut en favor dels refugiats que tenien la cédula de nacionalitat i que, en principi, la Prefectura admèt la intervenció consular. Es sent així a nosaltres, sense ha de ser tranquil i retornant-se les targetes de identitat correspon. Per altra banda hem dit que la policia camaronesa a cercar als que no es presentaren. El que cal saber ara és el cas oficial que les autoritats franceses han fetes a aquesta intervenció consular així com l'abast d'aquesta i en conseqüència obrar. És el que puto fer demà.

Si la intervenció del Cònsul ha estat decidida i enèrgica, no haurà fet altra cosa que el que jo li deuenem fa uns tres mesos. A la unió dels aquests casos ha estat prohibit com a conseqüència de la modificacions que s'estant operant a Espanya.

A Paderieux he conegut el sistema de treball d'empresa el qual no coneixia; és una experiència més que una novetat i en un altre

1930

donat compte de la necessitat de reformar tam-
bé aquest sistema de producció. Qui poques
vegades existeix en aquesta societat que estiguem
humanament organitzats! D'aquest treball
d'empresa he conegut els procediments, mi-
llor dit tu, el seu contracte, convencions que et dei-
xa fer nombrament el teu treball tot vigi-
lant-te tu mateix, del que cal a un bon obrer;
el de l'altre que et vigila i t'espera més
d'opressió, i, finalment el tipus de suerger
que no et deixa respirar el cap en tot el dia,
crident-te, restreintant-te. Edificat a algun
peçant-lo. Com veus que estigui d'acord
amb aquest darrer procediment ni no ad-
meto ni el del primer. Ara no és el moment
ni la meua intenció de ocupar proce-
diments ni mètodes de treball, l'interès que he
és que no estigui conformes en aquest siste-
ma de producció perquè entenc que no són
humanes ni justes; i hem de reformar com
quasi tot. Jo no em sé avenir a estar
sempre vigilant que el "tio" no et vigi
sense treballar o fer veure que treballa

1931

quan en realitat no fas res o quasi.

Dimecres, dia 7 de gener.

Sembla que la qüestió nostra no evolucionarà de forma gran. Hem la començat tantmateix, a cercar els refugiats que no s'havien presentat i per un estrany styr que jo no comprenc, no figures en la llista dels reconeguts quan figurava en la començat. Brent així, de moment no farei res enara i esperaré una mica més fins a veure si hi ha més coses.

He anat a Sorbian i a Prigiers.

Dissabte, dia 8 de gener.

Est el dia he restat a casa treballant per mi. He escrit, estudiat, llegit. He fet una llarga lletre a en Pol on li explico la meua opinió i evolució que ell no comprenc al mateix temps que concierne la seva actitud presa en relació a les coses de Catalunya.

Diumenge, dia 9 de gener.

1932

He tornat a emprendre l'entendi del llibre
de Filosofia Política, començant la primera
llei de Sociologia. Tanmateix no podrà continuar.
Com que la llei era llarga: 178 pàgines, hi
he emprat quasi tot el temps disponible. Des-
prés de cercar la quantitat a Oliguan per
cercar un company que es troba en la
mateixa situació meua i amb el qual
hem decidit d'anar demà a Sitè a infor-
mar-nos al Consulat del que hi ha sobre
la meua intervenció en favor dels refugiats.

Dilluns, dia 10 de gener.

Tal com havia dirigit he marxat de ben
de matí amb el company d'Oliguan, vers
Sitè per tal d'anar al Consulat. Allí estic en
all, un empleat em ha dit en forma jus-
tament correcta, que s'ha elevat un comu-
nicat a la Prefectura protestant contra la requi-
sa dels refugiats espanyols que tinguessin
una cédula de nacionalitat en regla, si bé
encara no s'havia rebut resposta oficial.
Zantuntery - ha afegit - sabem que amb

cédula o pas. els gendarmes estan creient tot
 els individus que no es presentaven a la concor-
 taria sense per cas tampoc d'algun docu-
 ment extors pel Consulat en el hi feia constar
 que l'individu en qüestió estava sota la
 protecció de l'Estat espanyol. Així és tot.

Elavors, novaltz hem demanat si no us volia
 estendre un d'aquels documents la qual cosa
 nos us ha concedit. Hem demanat també si ofi-
 cialment, hi havia qualsem més sobre el nostre
 cas i nos ha respost que no. Davant d'això i
 comidant la nostra visita acabada, hem mar-
 xat a dinar.

Ants aquest document i el fet que no
 entigui a la llista dels necessaris en tinc prou
 per no retornar, per ara, a Písariens, i si no
 hi ha més complicacions per tornar a tuba-
 llor sé a la Campanya.

D'una cosa que tenia por quan he en-
 trat al Consulat, es de que em fessin verifi-
 car la meua identitat i fos reconegut com l'au-
 tor d'aquella lletra adreçada al Consulat on li
 demanava temps encara de fer el que ara

1934

fa, o sigui la protecció de tot ciutadà espanyol sense establir diferències.

Dijous, dia 11 de gener.

Durant la tarda m'han dit que hem havia anat a arroplegar tot el refugiats de Pèrdarieny. Segurament es tracta dels que s'ho-
vím presentat aquests darrers dies. Varem
fir, a quin punt em podria representar a-
questa mena. Per altra banda, demà anem
veig a Clermont a veure si em donen una
nova ordre de servei a fi de recomençar a tre-
ballar pel nostre país. Pot això ho veig força
subluciat encara...

Dijous, dia 12 de gener.

Alir a Clermont no varem fer res de
bo. A més sembla que he tingut més sort;
en Fontibeni, o sigui el company amb el
qual m'he desplaçat aquests darrers dies, he
vingut a cercar-me per anar a treballar
junt amb ell, a la Cooperativa de destilla-
ció. Din que intenció controlar com ni tre-

1935

collaborin amb l'organització Fobt, car es tracta de la recuperació de la brigada dels veïns la qual va destinada als alemanys i d'on en extreurem oli. Si és així mirarem bé encara que s'haurà de adquirir diversos cooperatius de destil·lació; però es treballa molt llarg, en un bon treball i a onze francs l'hora.

He acabat de llegir el quart volum del curs de Filosofia d'en Comte en el qual tracta dels preliminars de la sociologia. Aquesta lectura m'ha sorprès en la nova opinió de que la sociologia no mereix el lloc jeràrquic que ell li atribueix sinó al que se immediatament després de l'astronomia. També veç que ell no ha acabat trobar la veritable base d'establiment d'aquesta ciència tan important; té, no obstant el gran mèrit d'aver-la creada. Téine la impressió que després veit d'un bon artífic literari, simbòlic i fatiga massa en futilitat, fent-se força incomprensible quan es potria explicar molt millor. Deu fi, encara que sí que proposa unes bases de sociologia que no estan d'acord amb mi.

1936

no em que pronunciava definitivament i encara
tu no s'acabà de llegir els altres dos volums que em
s'enviaren.

Dimarts, dia 14 de gener.

He anat a Béziers a veure l'advocat Pau-
ques, per tal de que gertioni, ara que tinc
la protesta com a conseller sobre la demarcada
pel Prefecte, l'alliberació meua del Pulp. Ven-
rem que en resultaria; si no es contradia la
Prefectura en les seves pròpies decisions, ara
hauria d'ésser alliberat forçosament.

Dimecres, dia 15 de gener.

Com a signi que fins dilluns no
començo a treballar de nou, dedico to-
tes les hores que puc a estudis filosòfics.

Dilluns, dia 17 de gener.

He començat a treballar a la destil-
leria. Per ara estic content del treball i de
l'ambient. És curiós interessant que la simp-
licitat ni no fos el desplaçament; ara que

1937

fins i tot aquests desplaçaments poden semblar una desicent. La impressió que m'ha dut avui és francament bona.

He rebut entre altres lletres una del meu pare on m'explica una petita millora aportada a la seva situació. El seu treball de mestre en un col·legi d'alguns de Sant Felip de Llobregat, la qual cosa fa no hagi de fer una presentació personal al seu lloc d'exili o sigui Quera, sinó que pot fer-ho per correu.

Pel que em dir després en quant avui veig que ha interpretat encara el sentit de la meua lletre on li parlava de la meua situació. Creu que entre desigualtat gran d'ètica que feia és dir algunes veritats tal com em va dir poder em ficava una creu. Fine games d'eliminar aquesta mala interpretació perquè a mi, a mi, de no acordar-me amb la realitat vell escipar-me la mala impressió.

El meu germà Fouet ja s'ha casat el dia 1er d'any. En ell mateix que m'ho dir

1939

que com ell és, a la pràctica sigui tan empal-
 laçós i poc comprensiu. Tot fet una, llibres
 llarguissimes, els quals fatiguen per la
 seva extensió i monotonia. Per aquest
 principi volum, per exemple, divideix
 624 pàgines en quatre llibres. Haigut
 pagut per quatre grans capítols amb
 els títols d'aquests llibres, els quals són
 magnífics i després subdividit en llibres
 de vint-i-cinc a cinquanta pàgines, com
 a màxim, tot el text, en la forma més cla-
 ra i pedagògica possible; és l'èstima que
 un home del geni d'aquest, a l'expli-
 car, no arriba a transcriure amb el mà-
 xim exponent la seva portentosa intell-
 gència creadora. Encara que hi ha molts
 llibres sobretot en sociologia sobre els quals
 no lliquem, (com sembla que en filosofia
 política hi ha un abisme d'ell a mi) no
 deixo de veure en ell un potent refrena-
 dor, un ordenador de qualitat primeris-
 sima el qual ha estat el que ha fet més,
 per ordenar científicament el saber humà;

1940

el seu programa és tan vast que potser per això, segons a les diverses fases que té, no ha pres tota la importància que mereix el seu gran esforç ordenador.

Dimarts, dia 21 de gener.

Continuen, unelquist la gran represió, els atemptats a França així com també els assalts i sabotatges. Un de curiós a notar és que l'altre dia assaltaren el nostre poble de Clermont, creuant-se dos camions plens de armes entre les quals la pistola del mateix comandant i el seu colte particular.

En política internacional i com a conseqüència de l'arribada dels soviets a Polònia, es prova de nou el cas de les relacions i de les fronteres orientals d'aquest país. Els soviets sostenen que no hi ha cas de quedar en l'antiga frontera del 1939 i diuen que cal anar a començar per la que estableix la línia Curzon en 1919. És tracta d'un problema delicat i difícil en el qual reuen els polones.

305 els que hauran de cedir, cedir precisament
 els territoris que no són polonesos malgrat
 que hagin format part d'aquella entença
 barrera d'estat artificial polonès que sempre
 a rel de la guerra passada. S'ha de fer una
 república polonesa de polonesos, no una
 barrera de polonesos, alemanys, ex-estros, huan-
 garesos, blancs-rutts, serbis, etc. com
 era en 1939; i si aquesta república, aquest
 estat ètnic, no té sortida al mar o a l'oceà,
 no de pas que no és culpa ni dels uns
 ni dels altres. Si vencedors els aliats fessin una no-
 va concessió, en favor dels polonesos sense
 perjudici dels territoris alemanys que els
 veïnen, es cometeria una altra injustícia
 i una altra barbàrie tan grossa com la
 de la guerra última.

A la fi una personalitat de primera
 línia, el mariscal Churchill, resumia el
 regim front d'una manera concreta.
 del diari d'ocasió porta aquest extracte: "Avant
 le milieu de mars, le second sera l'ennemi
 de la plus belle entreprise militaire que l'his-

7942

toire ait jamais connue." Faut regarder un
et l'autre à la font que à la fi... dit la
gusta milititer nisi bonica de la historia;
is a dit que superera tot et que o'ha fet finj
ara a l'ist. Qui verra verra!

Dissolte, dia 22 de gener.

Item tot aquefunt. argent mult
hem sent l'altre force que restava i era
restem en plena taca.

Dimecres, dia 23 de gener.

He sent a Clermont i a Sarnieu;
he perdut força temps i an'le escrit una
llonga carta. La millor carta la que
ortava passant ara, després de copar, llegint
un altre llibre d'en Challoye molt interes-
sant: "Petite Histoire des grandes Religions." Si
en M'August Comte Fierquis la pedagogia
maestra d'en Challoye, que gran seria!

Dijous, dia 25 de gener.

Com que ha plegut durant la nit,

aquest cursatí no he anat a treballar i ho aprofito per estudiar filosofia positiva. D'agost a maig, més he acabat el cinquè volum. No en faig comentari perquè és que veïa necessitat just amb d'altres que en tinc en estudi, no que desenvolupar-ho seri.

Dimecres, dia 22 de gener.

Ara fa cinc anys que Barcelona veia en poder dels franquistes! Dins tres dies en farà cinc també que el meu pare fou detingut per aquest element. Frintos universitaris!

Acabo de llegir al professor personal que M. Jaquet Comte introduirà el curs i donarà volum del seu Cours de philosophie. Veuen que sembla una mica d'acosta de publicar amb tant detall les dificultats que hi podria haver els seus nombrosos enemics i detractors, en el fons té raó completa i confidència una vegada més que els seus generis renovadors no són competes dels seus contemporanis perquè aquest - ultra

1944

d'enveja - vivien molt per tota de l'esperit eminentment avançat del gairial. Després d'aquests setells que donen al nostre autor, comprene millor per què la seva filosofia no tingué més èxit entre els seus contemporanis; així com també per què no n'ha tingut més del que mereix^{te} en la posteritat. Com a profund reconstructor que era i sobretot d'una forma tan general, aixecà contra el gairial tota la societat del seu temps en forma furiosa i irreductible perquè la seva filosofia els condemnava irreductiblement a tot. El cap d'aver dels seus inoubables encenies s'hi troba l'Església catòlica la qual encalçat l'excelsiu honor que li fa pel seu paper ja-gat fins al XIVe segle, no li perdona la inevitable descalificació que ell encenia i que concorda amb l'evolució històrica efectiva. Darrera d'aquests terribles encenies i junt amb tot els ignorants i envejors, s'hi troba la immensa filera de tota la societat civil organitzada de l'època en

1945

la doble branca política i científica, la qual condemnada també irremediablement a la desparició, i igualment confirmada per l'evolució natural històrica, no vol reconèixer la realitat dels fet, els seus múltiples defectes en l'organització política i en l'ordenació científica. En resum, doncs, no aconseguir aixecar - llevat algunes lamentables excepcions - tot el món oficial contra ell quan era un geni que estava pel davant de la quasi totalitat dels homes del seu temps.

En quant a la manera de veure l'evolució en l'època actual jo ho atribuiria a dues causes: la primera en què, malgrat els seus bons esforços, el món científic-pedagògic no s'ha ordenat encara en forma molt millor del que està. El dia que s'entendrà a prou per una única veu d'ordre en aquest rebenbeni del saber humà, no es podrà oblidar en Comte i a la humanitat de fer justícia. I la segona en què com a conseqüència potser única o en tot cas primordial del que

1947

Dissabte, dia 29 de gener.

Avui he anat a fer escales durant tota la jornada, a tres fet. M'he guanyat un mínim de cent-cinquanta francs, però estic força fatigat car era molt dur a fer, unal lleuvel i corp molt gran.

Diumenge, dia 30 de gener.

Est al dia avui he quedat a la meua estudiant filosofia. Solament el caent de la tarda he pujat una estona a Oli-guan i encara perquè havia d'impor-tunar-me pel treball de demà.

Estic satisfet del meu treball d'avui.

Dilluns, dia 31 de gener.

He anat a Sarriana on he tingut d'acceptar una cosa que no em plaça gaire de fer.

Així veig poder seriosament en el meu programa de treball i estudi per quan acabar l'actual curs de filosofia. I veig decidir que com a estudi el que

1948

més m'interessa ara és llegir tres obres
que no posseeixo: una història universal
de la més completa, una història general
de l'art i una altra de la filosofia. I m'és
a més, l'únic de començar el curs de l'hotel
del feni Civil.

Després de treballar o producció prò-
pia, podria començar en breu a escriure
el meu Tractat de Veritat, en el qual sentaria
les bases d'aquella ciència transitoria el meu.
Téix ^{temps} que començaria l'obra de filosofia cien-
tífica que com a conseqüència natural se'n
deriva.

Després de tot és una manera molt pro-
grama per què perquè traduir-se existit en
fets; sobretot l'estudi de les tres esmentades his-
tòries, és lluny.

Dimarts, dia 1er de febrer del 1944.

Avui, molt de son i de fatiga que vaig
dormir tres vegades consecutives, sobre el lli-
bre; tot els esforços fets per dormir la son
i no poder estudiar, fouer inútils. He vist

d'ahir me'n vaig anar a gitar-me me, d'hora
 del que m'havia proposat. Auri un article tan
 curt com ara que de son no me'n mouca,
 ara que no se'n continuarà amb la seva, sinó
 que auri vetllarà una bona estona.

Dimecres, dia 2 de febrer.

Entre Espanya i els anglo-americans,
 existeix encara fa un cert temps una forta
 tensió, la qual s'ha traduït ja, del costat an-
 glo-americà, per la pressió d'exportacions
 de carburants líquids. Ara encara en cot-
 neta Espanya a un "petróli bloqueig".

Heus ací una d'aquelles fantàstiques no-
 ves que es scriben de costàstia a l'Extrem
 orient, la qual s'organiza: A Xina han mort
 en el Kuang-Tung, un milió de persones de
 fam i del còlera. Alguns xinesos - afegeix
 una personalitat - s'han vist obligats de ven-
 dre el seu infant per pagar unes
 queviures.

Be que és terriblement enciclopèdic aque-
 sta persona nova? Be que haura estat

1950

per la nostra civilització? Doncs, forse veient
hi han encara calamitats d'aquesta mena
o semblants; no fa gaire m. hi hegué una
altra a la mateixa Xina i recentment
fou bé a la Índia.

Dijous, dia 3 de febrer.

El diari d'avui porta una nova sen-
sacional: el Consell Suprem de la Unió Soviè-
tica ha aprovat amb unanimitat una modi-
ficacions molt importants de la Constitució
soviètica. Han notat una unió segons la
qual les repúbliques que constitueixen la U.R.
S.S. tindran d'ara endavant dret a tenir
relacions diplomàtiques directes amb l'exten-
ger. Cada república tindrà igualment un
exèrcit autònom i el conjunt de tots for-
marà l'exèrcit soviètic.

Dissabte, dia 5 de febrer.

Avui he acabat de llegir el curs
de filosofia positiva de M. August Comte. Repre-
tadament la meua lectura m'ha sorpresos

1951

diversos comentaris, dels quals es veu transparent el que
la cregut més important; amb un certan cura
na més quant a fer que arribi aviat
a mesura que pugui donar-hi en la for-
ma més breument possible. La seva obra és
tan important que per fer-ne una crí-
tica reconada caldria dedicar-li les pàgines
i el temps que calen per fer una obra
fora extensa.

Una de les coses més admirablement d'au-
toritat és la magnífica continuïtat de la
seva obra general sobre un pla presen-
ent. Particularment el cas d'aquest llibre
Curs és un model de continuïtat admi-
rable malgrat que hi ha setze anys d'in-
terval entre la publicació de les primeres
lles i les darreres. Té una idea de conjunt
formidable amb un pla sinòptic que
exposa el desenvolupament de l'obra, que
concorda exactament amb la taula ge-
neral de matèries del final de la mate-
ria. El que no tindrà ja també és la dis-
tribució pedagògica pràctica; les coses

1952

lleis i normes en terrenys de nou, en realitat són capítols com els anteriors en fa el llibre en les darreries de l'obra. Tant ostant l'una com l'altra opel. Latim la distribució és pèssima i per la seva extrema extensió i barreja de temes es fa pesat i no gaire comprensible.

En una altra obra en no s'emplena is en el seu positivisme involuntari i sobretot amb la seva religió de la humanitat. No li ha necessitat de tot això per fer filosofia científica i aprofitant aquests d'èstils de francesos, anglesos, italians, alemanys i espanyols el predominiu del segle XIX com tampoc per sortir encara aquest primer exponent francès. En aquest passatge de institució del culte del Positivisme en fa l'efecte d'un clientat sobretot quan toca tant de penes a terra en altres coses de la filosofia natural, autèntic inclús que perd autoritat en relació amb la que adquirí al tractar les altres ciències precedents.

En sociologia té el gran mèrit de

1953

crear la ciència encara que no li corresponen ni els principis que li posa ni el lloc jeràrquic que li dóna. Malgrat això, deixant apart el camí polític que ell orienta el qual mai adquirirà cap valor, la ciència sociològica que ell crea, té un gran mèrit, ni li pot ser restat si feresent. Hiqui com a sigui, en Començ, com a ordenador científic és formidable i en aquest sentit se li ha de rendir honor i glòria que no li rendiren els seus contemporanis.

Dimenge, dia 6 de febrer.

He anat a provar tot el dia. Per la tarda però, com que he acabat d'hora, he patat per Serrisau.

Dilluns, dia 7 de febrer.

Es pot dir que semi heu acabat "l'epèmirage" d'Aligau. Ara, mentre el treballat a una altra Destileria no s'opera, restarem seí a treballar pel nostre pati en la nostra propietat agrícola.

1954

Dimarts, dia 8 de febrer.

Aueni he començat a estudiar les primeres lliçons del curs de l'Escola del Fanci Civil. Ara cal sentir-se, se que prouquin con- tinuar profitosament.

Al mateix temps vaig llegint la "Petite Histoire des grands Religions", la qual és molt interessant i vaig fent notes per poder documentar-me millor sobre tals problemes. Fins ara he llegit el totemisme, l'animitisme o fetixisme, la religió d'Egipte, la de la India i de la Xina. Fins ara tot el que coneix dels altres sobre els orígens de la religió concorda amb el principi històric que jo penso establir, és a dir que el meu principi concorda amb els fets restants explícits que altres encara que continuen ignorant el veritable origen.

Fets aquests religions antigues junt amb molts incongruències que contenen, presenten certes particularitats remarcables. Alguns egipcis antics, per exemple, demostraven en aquelles llunyanes èpoques, un certeny i admirable esprit veritific sobre la materialitat.

1955

tot de la vida relativament terrenal. El cospu-
cionisme també, té algunes coses que semblen
votives, del pontificisme d'en Comte. Aquesta
religió, sense l'exagerat culte dels avant-pas-
sats, seria la millor de tots, les religions, anti-
ques i, però fins i tot dir, modernes; té coses ve-
ritablement magnífiques i llimoncs. Ah!
aquells pobles d'Orient que en religió aguent
embotament teològic que encara tenen,
què en podran fer de coses! Les avantguardes
de la voga blanca tenen una dificil i llim-
moncsíssima missió a complir abans
que el desenvolupament dels grecs no arribi al
seu còmbol; entenc regularment en llurs esforços
d'evitar una nova hegemonia nacional
que podria portar conseqüències més ca-
tastrofiques que la mental que revoltes, els
blancs, han importat.

Dimecres, dia 9 de febrer.

Novís, he anat a fer escomeses pel ma-
ti, no obstant he quedat quan tant com si
hegués fet una jornada normal. Per la tarda

1956

m'he quedat a casa a estudiar. Mentre no marxarem amb "l'èpifinage", penso fer-ho una dona, vegada, per intentar de rentar a casa a fi de treballar més en els meus afers. Doni he estudiat en el curs de l'Ino. la i he fet l'esborç general de la meua classificació científica.

A la fi he arribat a trobar el lloc que crec que li correspon a la sociologia i que com fa temps vaig preveure, no és el que li atribuï en Comte. Ell creia que era la ciència final quan es pot dir que és la primordial, car sense sociologia, sense societat no seria possible cap altra ciència factamentat. Queus. ciència o no, dones, primer s'ha fet sociologia abans de física, química, biologia, etc. Ell té la pretensió de crear una ciència completament nova; la ciència no es crea, s'estableix com a consciència d'un art, per això tots les ciències precedeixen a un art determinat, ell que feu fore establir oficialment, ordenar-le, base, de la sociologia, i malgrat que està profundament convençut de que la sociolo-

1957

gia és la darrera de les ciències fonamentals, ell mateix, inconscientment, ens diu en la pàgina 512 del darrer volum del seu *Curs* que "la intel·ligència humana no és desculpable capés per mitjà de la societat;" llavors, doncs, sense sociologia no hi pot haver cap altra possibilitat de ciències.

Desent d'ací, la sociologia hauria d'ésser la primera de les ciències fonamentals si no hi ha cap primer ni altre estudi més primordial encara perquè es refereix a l'individu base de la societat; aquest estudi és la psicologia. Si la psicologia és la primeríssima de les ciències no és encara el primer fet d'activitat humana perquè abans hi ha la primera manifestació de l'art, art de les primitives, instal·lacions comercials, art del resumament, abans d'arribar a l'expressió convencional i a la comprensió amb un altre individu o primera faceta de la societat.

Així, doncs, en aquest verbos incomplet encara i susceptible de moltes rectificacions hi entello la següent classificació enciclopèdica

1954

de les ciències fonamentals: 1.ª Filorofia o teoria general de les ciències, junt amb la seva ciència transitòria o estudi o introducció científica general a l'estudi del saber humà, la qual jo institueixo sota el nom de Veritofia. 2.ª Art, començant pels utilitaris, arquitectura i aplicats (utèrils, covernes, instal·lació), després les creatives o interpretatives, pintura i escultura i finalment pels recreatius, música i poesia. 3.ª Psicologia o primera ciència humana. 4.ª Sociologia o primera ciència de la societat. 5.ª Matemàtiques o la ciència ideal. 6.ª Antropologia o primer fet a estudiar dels fenòmens estrangers a la natura humana perquè és el que ve de més lluny i en, tota mena, d'oprop. 7.ª Física o primer estudi dels fenòmens terrestres. 8.ª Química o estudi de les transformacions intimes d'aquests fenòmens terrestres. 9.ª Biologia o estudi dels éssers vivents.

Aquesta classificació em sembla que reuneix tots les condicions històriques i jeràrquiques, que li atribueix en Comte a la

la seva d'una manera irracional; en canvi, m'estimeixo a dir que la seva requereix primer, un ordre natural d'aparició de la da ciència practicada inconscientment o no fins al seu establiment oficial; segon, requereix un ordre de generalitat decreixent i de complexió creixent perquè les ciències més fàcils són la psicologia i la sociologia i les més difícils les darreres fonamentals perquè en elles cal descobrir secrets ocultos a la nostra constitució mental que en psicologia i sociologia només es tracta de trobar el bon mètode humà. En trobar-lo en és difícil és segon, altra bona part de la nostra imperfecció intel·lectual, els grans esforços i interessos creats. Continuament sobre les bases jeràrquiques veiem que en ferer lloc la classificació requereix un ordre de independència o dependència relativa, és a dir que cada ciència depen de la precedent sense que aquesta depengui d'ella.

A part d'aquestes ciències fonamentals en classifico més de cent més en un ordre

1960

idèntic, seguint el meu propòsit d'esta-
blir el principi d'una classificació general
de tot el saber humà. Ara, a poc a poc,
l'aniré remodelant; veig fent més cas
del que em veig.

Divendres, dia 11 de febrer.

Aquest matí no he anat a fer es-
caneles; em feien una ^{missa} mal als nervios i he
restat a casa. Ara, fins a l'hora de dinar
veig a estudiar.

Com que fa un vent fortíssim a
questa tarda sempre he anat a recrear-
lar fins que he continuat estudiant.

El correu m'ha portat una lletra
d'en Carreres en la qual em diu, ~~que~~ per
mitjà d'ell, ^{que} en Castellanos (un amic
que treballa a l'oficina del Grup de Fre-
balladors) m'ha cercat un reemplaç per
mi en el mateix grup i que hi vagi
el més sociat millor.

Com veig que en quant a situació
legal no he avançat res des del dia que

vaig refusar de presentar-me a la comissió-
ria i les condicions legals, i de treball que em
oferix en Mageran, (el contractista de la brisa de
ràim) no són gens clares, aquesta vegada
accepto decidir d'anar a Clermont, venent
els creripols que fins ara havia tingut de tre-
ballar en un organisme opressor nostre.
Si tingués una documentació que em permes-
sés treballar legalment, una vegada més, refe-
saria, però per estar penjat com era, val
més anar-hi; anar per la força de les cir-
cumstàncies i amb la sana intenció de
conèixer millor l'injust d'aquest orga-
nisme i les múltiples immoralitats dels que
el manegen per pagar parlar, o'cal,
contra ell, amb més autoritat el dia de demà.

Dissabte, dia 12 de febrer.

He anat a fer cranels matí i tarda;
feia un fred quasi tan gran com el hivern.

Pel vespre després d'haver anat a Ser-
vian, he estudiat una entona religiosa. Com
que estava cansat me'n he anat al llit

1962

aviat, tot pensant en què, a la fi, aquell cop
deu rebut com a conseqüència d'aquella a-
ventura, o ha acabat bé. Tota ella, però, ha bo-
nat l'ocasió a uns comentaris molt inte-
ressants que no emiclaré fins que l'oportu-
nitat en sigui adient.

Dimenge, dia 12 de febrer.

Avui fa oficialment cinc anys que
vaig partir a França! Tants records tris-
tos i melancòlics no succeïa l'evocació
d'una data ^{tan} dramàtica! Tant, que val més
deixar-ho córrer i no obrir la porta a recor-
dances doloroses. Consignem l'inventari i amb
esperança, superem-lo.

Particularment, el dia d'avui no l'he
passat pas dels millors; pel vent que ho tot
se fer vint-i-dos quilòmetres a peu sota el
dia més fred d'aquest hivern i amb una
ventada terrible. Per la tarda he anat a Aliguan,
simplement.

1963

Dilluns, dia 14 de febrer.

He anat a Clermont tal com havia promès i m'he assabentat del que m'ha tocat. Primerament l'amic Castellano m'havia creat un lloc a l'oficina del Grup; però després havia arribat de la Prefectura l'ordre d'alliberació meua. M'ha dit que em lliç, si volia restar allí o bé ésser alliberat i tornar a treballar a la terra. Malgrat que les condicions de treball que ell m'oferia eren molt millors: en una oficina, poc treball, bon com, etc., preferixo més agafar-me de nou a l'antiga tasca campesina, ésser lliure relativament i no sotmetre'm a l'atmosfera immensa i tènida d'aquell Grup.

Aquest alliberament ha estat aprovat pel certificat de protecció consular que em surten per a Sète i el qual vaig adjuntar a la primera demanda refusada per la Prefectura. Segurament que si ho volés el Consol m'embarcaria ahir. Un retorn era torn a tenir la mateixa tarja d'identitat que em forenгуen el mes de juny de l'any passat.

1964

El viatge l'he fet a l'entrada pel tren i al retorn en bicicleta. El tren per recórrer una distància d'unus vint quilòmetres, m'ha costat unes cinc hores! El gran resultat inferior al del caminant. Menys mal que havia pres la "Petite Histoire des Grandes Religions" per llegir, la qual he acabat; la seva lectura m'ha donat lloc a moltes reflexions sobre la immensitat d'aquest esforç inútil i fosc, els comentaris que podria fer serien molt extensos, però com que temps no m'en sobra ho haig de deixar córrer. Ben resumit, tant mateix, no m'ha cap idea o consciència nova que no s'adapti a la nova concepció sobre l'origen, l'objectiu i la fi del sentiment religiós.

La Humanitat segueix una evolució total en tots les seves activitats passant per aquella magistrat llei descoberta per V. August Comte, o sigui la llei del tu, estat, a la qual ell no vol donar encara tota la gran simplicitat. El passat necessàriament per aquests tres estats, teològic, metafísic i científic (aquest estat li convé més que no positiv) cerca el camí que li convé.

1965

Una religió és primerament totemista, animista, politeïsta, monoteïsta, panteïsta, deïsta i acaba sovint atea. Forçosament, doncs, malgrat tots les reaccions de tots les religions, la Humanitat serà atea. Els poders temporals comença atribuint-los tot a una sola persona (religió, militar i polític), na separant-los després i eliminant-los progressivament fins que desapareixeran completament. El religiós està ja en completa decadència, el militar que inicià fa un segle la seva decadència està actualment en el seu exponent màxim des d'on iniciarà una evollada reversa; es podria dir que la fase militar actual és la revifalla de la mort del sistema, tindrà encara a desaparèixer, però irremediablement la militologia com la teologia passarà al domini del record en les generacions futures. En quant al polític s'arribarà igualment un dia, molt llunyà encara, en que necessàriament desaparèixerà; serà el barrer del tres perquè és el més necessari al progrés evolutiu de la societat. Així com el altre dos ja

1964

només fan que mal a l'espècie humana
seure reporter-li cap benefici, el polític cultiu
no poques vegades fa molts serveis; en fa-
rà perquè el seu paper històric no s'ha sea-
lest encara; el que sí és segur és que un dia
la Humanitat, la societat farà procedir
de l'organització estatal; després, però, veurà
aquella organització establida d'una mane-
ra quasi absoluta a la totalitat de les funcions
societàries, és a dir que farà la seva revisió
després d'haver passat pel seu punt àlgid. El
punt àlgid de l'experit teològic fou en l'èst
llitjària, el del militar arribà fins a la Revolució
francesa, el del polític comença ara.

De la mateixa manera que s'opera en les
fases precitades, en tots les altres activitats huma-
nes es segueix la mateixa evolució: en art, en
ciència, en energies, etc. d'art que primiti-
vament passà per l'estat teològic i metafí-
sic serveix savi el reial o científic; la ciència
que, segons el servidor, cupra savi encara
diversos procediments anticientífics, acabarà en-
tra tubant el seu veritable i únic camí i de

1967

llavors ensa seguirà la seva evolució natural;
les llengües que es multipliquen més i més
per manca de societat humana, tendeixen a
unificar-se de nou gràcies a la ciència que és
internacional, i cert en la convenció que
contribuirà un dia a establir un solament
dos: la materna i la internacional per as-
solar finalment en una sola i única per tota
la societat humana, el propi de la qual fa-
rà que no degeneri en nous dialectes i més
fort en nous llengües. Adonc alient l'es-
perança que fins i tot en garteronisme s'uni-
ficarà un dia, després d'haver passat per tots els
estats, a retornar al nostre camí natural
vegetarià.

La base de la societat és la família i ho con-
tinuarà essent potser indefinidament encara que
la seva constitució actual evolucionarà encarne-
ment; però dels clans, tribus, pobles, nacions, ra-
ces, estats, religions, llengües, ètnies, etc., en
un futur més o menys immediat no en
restarà res; l'origen de tot això reposa sobre uns
principis o massa existents, o massa estats, massa

1968

fabros, massa orgullosos, en una paraula, mas-
sa inhumanes. Totuè hi ha un origen històric
que encara ^{que} antinatural, per ésser eminentment
artifici, restarà per sempre més lligat a l'espè-
rit humà, si bé, com en la família, evolucionarà
considerablement; aquest principi és el del ves-
tir, color comprès.

Una altra anècdota important que enc
ve a tómb per arrotar és la de les races, en el que
concerneix llur representació respectiva dins del
procés històric i o'entableix que la rasa groga ha
precedit la blanca, com la bruna ha precedit
la groga i com potser o' haurà d'admetre
més tard una representació des altres terri-
toris del Pacífic. Ind (i els o' continents desapare-
guts) precedint als bruns i als grocs. Davant
d'aquesta hipòtesis ens podem fer aquesta pre-
gunta: Caldrà deixar un dia el pas a la
negra? Tot això sembla parlar del misteri ame-
rià antàcton. Si, podria ésser que la huma-
nitat assistia ^{així} a aquests processos, com a unes
hegemònies de races, com per exemple alguns
representants de la groga voldrien fer veure

1969

l'experiència dels blancs; però a la fi la Humanitat trobarà el seu racional camí: la societat humana.

A què és doncs degut aquest immens, tonto, lleig esforç de trobar el veritable camí? Hi ha dos principis segons jo: el primer és natural i es confon amb l'origen biològic de la Humanitat, el secret del qual encara entenem lluny d'haver descobert; l'ésser humà de condicions anatómiques i intel·lectuals similars - només el diferencia un més o menys desenvolupament d'aquelles condicions intel·lectuals - el trobem històricament instal·lat arreu del món sense relacions possibles entre determinats grups. L'altre és el principi ^{de la por} de l'agressió i dels interessos creats; aquest és el que ha fet que s'operessin tots els grans processos retrograds de la Humanitat en general, aquest és el que ha fet que la sociologia no avancés al nivell primordiàl de totes les altres ciències sinó que es salt per sota elles fins al punt que, científicament, n'era la ignorat fins fa poc la seva existència.

1970

Dijous, dia 15 de febrer.

Fins a les tres-trenta de la tarda i des d'a-
quest mate que estic treballant en les cues nous,
a partir d'aquesta hora me'n aniré a Abeilhan
i Servian.

Dijous, dia 17 de febrer.

Ahans d'ahir vaig ésser invitat a
Abeilhan a dinar a una casa i per demà
m'estic a una altra a Péziers i dissabte
vaig d'anar a un basteig a Abeilhan altre
cops.

Dimecres, dia 18 de febrer.

A Péziers, en Joan Forcia me'ha expli-
cat en detall el saltaboi que tingué amb la
seua dona de cor encara que no ho era civil-
ment, o sigui la Carme. Aquesta història val-
gut tenir el que sé a França és corrent: un
marit i un amant a la vegada. En Joan,
quan tingué proves suficients, la sua foto
foua de casa en uns condicions amb una for-
taleza i amb temps admirables.

1971

Dissabte, dia 19 de febrer.

Avui la jornada s'ha repetit en quant a freda a tots els precedents d'aquest any.

Pel matí he anat a tenir els sarricents de la vinça del Pore a fi de pagar-la l'leuador deuria. Per la tarda, fins a l'hora de berenar, resto ací treballant; després, vaig d'anar a Dignan, Serriau i finalment al bateig a Abeilhan. El mal fet que i el vent no m'animen pas gaire, sobretot que com que es tracta de sopar a Abeilhan, retornaré força tard cap a casa.

Diumenge, dia 20 de febrer.

Fria temps que no m'havia gitat tan tard com avui (a les dotze) després d'haver anat a sopar com estava de costum. Malgrat el mal temps vaig passar una estona força agradable.

Aquest matí he anat a l'escola i aquesta tarda no m'he mogut de casa.

Estava estudiant àlgebra en un sessé on no hi tocava el vent quan he rebut una estranya visita per la qual he rebut

1972

una sèrie de fet, sovint, no gaire edificants.
Truny, embolics!

En el retornatori "Present" he llegit un article sobre ciències ocultes el qual m'ha sorpresent més en el meu desig de treure'n una correspondència científica de tots aquests mesteris. És una qüestió molt delicada i quasi consensuosa a sospitar que el més fons no obra bé al no volguer considerar seriósment aquest problema; almenys, si no mereix el nom de ciència veritativa o real, se l'havia d'estudiar per treure'n una conclusió científica. Particularment fereix molt interès en profunditzar bé alguns misteris i disposat a admetre, així és, un principi científic determinat a aquest problema, i així encara que sigui en perjudici dels principis actuals de la física i de tot l'aparell científic fonamental actual; aquest sempre ha trobat encara el seu veritable i únic camí. L'origen en un costat, la veritat en un altre.

1973

Dilluns, dia 21 de febrer.

He rebut i contestat una extensa carta del meu pare i germà Antoni. Igualment comunica les seves primeres bones impressions de cursat, i el meu pare em fa saber les noves generalitats de cursa. La més important i recent és que ell, que, segur, em devia en la seva carrera, estava de compte en un col·legi particular de Sant Felip de Llobregat, ara va a ésser trasladat a Barcelona com a subdirector de la central d'aquest col·legi, el qual resulta ésser dels jesuïtes. Ah, el meu pare, subdirector d'un col·legi de jesuïtes?

Altra aquesta carta m'he rebut una altra d'en Forà i una tercera de Matesa.

Dimarts, dia 22 de febrer.

M'he decidit a escriure al senyor René Savre, el laborador científic de "Présent" i autor de l'article del qual parlava el diumenge. L'ideari, el que sembla que està fort en aquests estudis, de volguer-me orientar a mi.

1974

Alin vaig tornar a començar a treballar de nou aei al Més. Li hi he retornat ha estat ben bé perquè era comú més aei que ambloc seguit a la família, malgrat que era reaparçava per tornar a tractar amb certs individus.

Una vaig a escriure al senyor Ben-
li Brélier, autor de la història general
de la Filologia, a veure si pot proporcionar-me
els volums que era menyspreu de la seva
obra.

Dijous, dia 24 de febrer.

Per la vida es perd la vida; "geniu a hierro
mata a hierro suave"; per què uns viuen
al matar-ne d'altres. Haes aei tres expressions
que reflecten la llei natural de lluita per l'exis-
tència, aqueixa llei implacable i terrible però
que legítima! No obstant, sovint era violento
davant de la brutal aplicació d'aquest principi
natural i penso amb nostàlgia si arribava
aquell dia feliç en que l'home no tindria
per què menjar cadàvers per alimentar-se.

1975

Cree que es podrà arribar un dia a aquest gran pas encara que molt llunyà; tantum tant, si s'hi arriba no hi haurà res més, una sola espècie universal, que hi arribarem i perquè ja ho haviem estat, però tots les altres variadíssimes espècies, incloent-hi d'altres éssers vivents, per constitució natural, no hi arribaran mai i continuaran existint la llei del més fort.

L'altre dia l'Elisabeth es trobà amb un anjellet de dos o tres dies, arribat; el varem retornar al qui criem que era el seu pare. Alguns ens han dit que hem estat tants de tornar-lo quan ningú sabia on s'havia esgarriat i que ens l'haviem d'haver aconseguit. Pobra bertiol! M'haquís dolgut enormement quedar un anjellet tan bonic i innocent. Però no he pogut prescindir, tot llorant, com un pobre paridollet es desbasta per escapar-se del parany que el tenia pres; en canvi la seva mort si no era justa ha estat quan ell anava a restar a un altre ésser animat, un cuquet enganxat al parany. La llei

1976

del més fort! Quina llei més terrible! Comença en el primer sigle de vida organitzada i acaba amb aquests grans craterees humanes! I pensar que hi ha qui ha gosat dir que "aquest món és el millor dels mons possibles!..."

Si veritablement són doloros, totes aquestes matances és perquè tenim consciència del sofiment que causen aquestes morts, en canvi, no sentim res quan abatem o destruïm una èsser organitzat inanimat; no obstant, ells també viuen, creixen, moren com els animals; el que no sabem són el sofiment - si en tenen - quan se'ls elimina violentament, com són, no en tenim noció perquè és un fetorer que escapa a la nostra sensibilitat.

Dumenge, dia 27 de febrer

Pel matí he anat a treballar a la vinya. Per la tarda m'he dedicat a passejar en net l'herbari de classificació general de ciències. A la fi ja l'hi tinc; ara només

1947

en caldrà estar classificant a mida que les
rectificacions es presentin. Com en altres etíc
contant del meu treball encara que pressig
les profundes rectificacions i milloraments
ni la idea prou prou. De moment, el meu
principal objectiu ha estat atès, el qual era
de donar-me compte de la utilitat d'un
tal projecte; de convingent, crec que seria
molt útil per la millor coneixença i estudi
del coser humà, representar aquest sinòptica-
ment en les seves línies generals i límits; i sobre
l'ordre que hi introduiria i la sèrie de ciències
que s'inclouria, ajudaria a orientar la
da especialitat nota els seus principis unitaris.

Si la repetida idea prou prou es realitzaria
per intervenir en tots les activitats huma-
nes per ordenar-les simultàniament millor
tots. En l'ensenyament, per exemple és on
els seus efectes es farien sentir més. Actual-
ment no sols els programes d'estudi estan
molt compromesos sinó fins i tot els centres
centres d'ensenyament.

Tots els estudis superiors s'haurien de centra-

1978

litger, donemys teòricament, en les universitats, és a dir que tots les dependències de l'ensenyament haurien de dependre d'un grup universitari determinat del qual en forma-rien seccions, les diverses, branques, que, per múltiples raons, no podrien formar part íntegra del cos universitari en qüestió (pe- tits cursos, escoles, especialitzats, de formació professional, etc.)

De estos universitats, o universitats n'hi hauria d'haver quatre: universitat filològica científica, universitat artística, universitat agrícola i universitat industrial. Les dues primeres són les creadores i les altres dues, les realitzadores.

L'ensenyament primari determinaria segons aptituds, l'especialitat secundària de cada qual i en conseqüència derivat a una escola secundària depenen de la uni- versitat respectiva, per cursar-li ja sigui uns estudis d'especialització professional o una carrera determinada.

En una bona societat cada individu

hauria d'ésser adreçat fins al màxim a fi
 d'evitar el que està passant ara que homs
 que tenen aptituds i vocació per determi-
 nades especialitats, estan perdent el seu temps
 treballant en coses alienes al geni llur
 per pagar guanyar-se la vida, mentre
 que no tenen prou horis per poder dedicar
 a la seua especialitat. El cas de M. August
 Comte entre molts altres, en recorda l'in-
 just d'una tal organització social.
 Jo mateix, sense saber més lluny, en una
 justa societat hauria de dedicar
 els meus estudis mentre deuria o tingui
 aptituds i després garantir les millors con-
 dicions materials per produir en bé d'a-
 queixa societat. Estudiar, produir per ho-
 ms de valor seria la millor forma de
 treballar pel bé del gènere humà. Actual-
 ment, enllaç d'això, els homes, especials que
 s'han pogut educar més o menys bé, se-
 se compten les moltes intel·ligències que es per-
 den per falta de cultura, es veuen obligats
 en la majoria dels casos, a haver de treba-

1980

llegir en qualsevol altra activitat per pagar
viure o per pagar acabar o prosseguir
llurs estudis. Això i el desordre intel·lectual
fa que la Humanitat esdevi molt menys
del problema per-ho en una veritable societat
humana. Si bé el monument actual del
saber humà és imponent, entenent encara
molt lluny d' haver tocat el seu ca-
mí científic, és indubtable que ni tot el
humà, ho quevem pagut en aquest
d'acord amb llurs possibilitats intel·lectuals,
aquest monument del saber humà seria
molt més colossal i potser ja ho quevem
toct aquest secret, físic-biològic, que a-
vui encara ignorem quasi totalment.

Dilluns, dia 28 de febrer.

Estic tornant a rellegir l'obra que
em encobria com a filòsof, "El discurs del
Mito" d'en Desautels. Què n'és de bona!

Com veig que la nostra regió ha
estat declarada zona costera i turística, a
partir del 15 d'aquest mes, en un estat

1981

permissiu rebre diaris editats en zona ocupada o lliure. De conseqüent, d'era endavant no podrem rebre el nostre diari habitual "La Dépêche"; únicament podrem llegir els que s'imprimen dins de la nostra zona.

Mal que no sé si a aquesta decisió recanvià també sobre tots les altres publicacions periòdiques, ni fos així ni impediria de rebre "Science et Vie", "Présent", "Riv et Riv" i "La Revue de Métaphysique et de Morale". Podria ésser però, que per no tractar cap res de política, les deixin arribar. Aquest ho sabem.

Dimarts, dia 1er de març del 1944.

Aquí no he anat a la jornada. He estat treballant per mi tot el dia i cap al tard m'he arribat a Servian. El que que pugui voldria tractar de rentar cada setmana un dia més avor a la jornada a fi d'avançar una mica més els meus estudis i treballs.

Continua el meu temps.

1982

Dijous, dia 2 de març.

Avui no fa fred però temps bo; amb una mica de ploure sense arribar a fer-ho.

Segons sembla "La Dépêche" de Foulquier ha degut d'èsser de nou autoritzada a vendre's en la zona costera, com des d'ahir tornem a rebre-la.

Dissabte, dia 3 de març.

Després de llegir una amable lletre del senyor René Guénon, en resposta a la meua primera en la qual li demanava que m'orientés en l'estudi de la Metafísica. Ben contestà ben espectacularment donant-me els consells que li demanava i prometent no abandonar-me en les meues orientacions, un cop hegi seguit les primeres que ja em donà.

Aquest senyor, que deu tenir una colla d'orcs, a jutjar per una foto inclosa en un full de propaganda d'un dels seus llibres, publicat fa prop de vint anys, em sembla que, almenys en la meua opinió,

1913

és un bon pedagóg, com ho és, en Cholleye
(s'ha tingut de refugiar a Suïssa) i que a
mí, s'hi entene força. Vaig a veure d'ad-
quirir dues obres seves on die l'essencial
sobre la metapsíquica. D'uni notes es-
crie al meu llibre.

Dimenge, dia 5 de setembre.

Aquest matí em fa força mal el
cap de resulte d'un cecostipat que vaig
agafar aliv portant unni d'un temps
fred i ventós. M'he llevat tard (les vuit)
sense ganes de treballar ni temps d'es-
tudiar. Entre la neteja personal, enor-
sor i la visita d'en Francesc Pl, m'he pas-
sat quasi tota la matinalada. Ara que
sembla que no tinc el cap tan pesat,
vaig a veure ni faig quelcom.

He acabat de rellegir "el discurs sobre
el Mètode", de devort i els nombros apèndix
de la seva obra que s'hi inclouen. Breu-
que, naturalment, enni s'hi poden fer mol-
ts objeccions, sobretot en l'entusiasme de les

1994

bèntie, l'existència de Déu, de l'ànima humana, principis de física, etc., cal reconèixer que, tenint en compte l'època, és un geni del primer ordre, el més gran de tots els francesos que han viscut fins ara, com dir en Filicija Challenge i un dels més grans homes de tot el món i de tots els temps.

En Descartes, com tant d'altres escriptors, tampoc no s'ha creuat d'ésser crític, atestat i concepit pels seus temps. Hom dir en un altre dels seus exemples aquest: Quan va a Suècia, un dia d'hivern escriu això: "A Suècia un tant s'ha arrefiat, el qual seria que podria viure tan temps com volia." A on se'n pren la ignorància del qui escriu una tal bestiesa, mentre que ell, en Descartes, és immortal!

En tot el dia no sento de cosa on hi entendis i llegixo. Fa un fred i un vent terrible; aquest hivern ens fa la quitza!

Si no fos que tinc el cap presat avari passaria una bona jornada, d'aquelles que un deuen satisfet de mi mateix. Recordo

que el meu pare, en la seva darrera carta, em recomana que vigi moderat, que no entragui me massa entre el treball i l'estudi. Segurament que ni sabés que durant mig o dos anys estic sortint a una activitat de treball o estudi de tretze a quatorze hores per dia, em tractaria de despesat o de tocat. És que ell no sap - per això li dic darrera-ment - que per mi el saber és el primer plaer. A la primera màxima de que el "suprem plaer és vencer el plaer", la qual sense excepcions ni restriccions fora de la lògica humana, sempre i pràcticament crec que podria afirmar totalment, hi afigo to aquanta altra màxima de que per mi, el "saber és el primer plaer."

Com veu, doncs, que estudiar sempre d'una jornada normal més o menys dura, sigui per mi el que els francesos diuen una "corvée"; al contrari, ni físicament exigeix al meu organisme un nou esforç, espiritualment és la llibertat que nivella la meua vida actual fins a tal punt que el, veig, que

1986

aquest nivell no és satisfactori, no se'n sent
contant. Aquesta segona activitat dia-
ria fa que suportis millor la primera. A
més a més, em sembla que és veritat, que
per la gent activa, reposar significa canviar
senzillament d'activitat. Naturalment que si
estés a Barcelona no emmeria la mateixa
vida d'aquí; però ara, aquesta modesta taula
de treball és el meu únic i millor refugi.
Les dures, les diversions, de les primeres, tinc tot
el que em pobra donar a més; en quant a
les segones són inexistents actualment. I és
el que fa referència a altres plaers de l'existè-
cia i la societat, en aquest país de terra on
em trobo no hi tinc cap centre d'interès im-
portant. Com a conseqüència d'aquella
primera mentana o sigui que el suprem
plaer és viure el plaer i en aplicació de
la segona o sigui que el primer plaer
és el saber, menys una vida senzilla, fenu-
da, activa i fins del relatiu, feliç, sense que
el precís temps que estic passant aquí em
fagi desesperar.

1987

Dilluns, dia 6 de març.

Per primera vegada m'ha exigent a les mans una Bíblia. L'Albert l'ha trobada recentment nascos de vells llibres d'escola i novel·letes. Porta molt vellita i hi manquen algunes fulles. Vaig a emprendre la seva lectura amb interès car feia temps que sentia el desig de llegir aquesta important obra; encara que no és l'edició que em voldria crec que em tindrà profit. Arit, tot fullejant-la, ja em vaig donar compte d'algunes de les moltes falsedats i mentides que conté. És bo llegir-la per donar-se un bon compte fins on arriba la ignorància i l'orgull humà.

Fa uns quants dies que es parla d'un possible armistici en la U. R. S. S. i Finlàndia. Aueni Alemanya en fa saber les condicions imposades pels soviets que són les següents:

1° Ruptura de les relacions amb Alemanya i internament de les seves forces que es troben a Finlàndia.

2° Retirada de les tropes finlandeses fins

1988

a la frontera de 1940.

3. Liberació immediata i sense condicions de reciprocitat dels presoners de guerra i internats civils soviètics.

4. ^{ant} Acceptació de principis per les negociacions ulteriors.

No sé res més en concret sobre el desenvolupament donat a aquests negocis. El que sí diuen els alemanys que no es deixaran fer fàcilment.

I al mal temps continuem...

Dijous, dia 9 de març.

He rebut una extensa lletra del meu pare en resposta a la meua del 18 de gener prop. passat. Ben parla una mica de cada un i en particular del casament del Forat sobre el qual ara em dir que ni estan encantats, com la vida assegurada que porta en relació a la que feia de solter, li va molt bé. La Cometa se'n ha tornat a Forres de Segre amb els seus parents; dir que Barcelona no li prova, tant és

1989

sintí que cada vegada hi perdria de setze a quatre-
tze quilos de pes; a més, a més, segons em dir,
aquella germana que quan era petita fe-
java forta com un roc, era o ha format fe-
ble i inestabilitat fins a haver de fer atenció
redoblada que no acabi tuberculosa. De con-
vi, la Roseta, que era una niçeta, dir que
ertà gran i forta. No m'explico gaire bé
el cas de la Conxeta; potser és degut a que ha-
vent coincidit la seva enorme creixença amb
tot aquest tràgic treball, i no havent pogut
alimentar-se com necessitava, tota la seva
salut se'n ha ressentit. Die això perquè no
crec que sigui una deixella de l'opressió que
sofereix de l'opressió, ni tampoc una tra-
hereditària, car el meu pare i ascendència
directa és sana (mai l'he vist ni ha estat, del
meu record, malalt al llit) així com la
meua mare apart del mal de ronyons per
tingué.

Continua parlant-me del Paret el qual
amb el seu eterne caràcter bromista ve
passant dies; del Delfí i el seu èxit en una

1990

obra de teatre que ha pres part fent el paper de capellà, ellà a les illes Balears on encara hi està fent el servei militar; del Joan ex-rit i simpàtic, i, finalment de la cuina me-re la qual no deixa de penjar constantment en mi, dient que jo jutjaré un dia tots les passats que li fan els altres...

Dimendres, dia 10 de març.

Avui m'he quedat a casa treballant en l'estudi d'Àlgebra i de la Física.

Sobre aquesta segona he llegit tot el generis de ment que ja compta de tant, tantats que per fer-ne una crítica justa i convenientment raonada, em caldria emprar-li molt més temps del que dis-pono. No obstant, vull esmentar breument alguns dels passats que són més ridícula-ment estúpids:

La pronunciació del món segons la Física és tan bobera que avui no hi pot veure ningú. En principi, la ciència ha de -

mortuats que el món és immensament més
 vell que els anys que li atribueixen els de la Ré-
 -blia; ni els que centaven els còdols d'aquest lli-
 -bre i religió hoquessin ~~l'edat~~ un xic més ins-
 -truit, segurament hoaurien tingut cura
 de remuntar d'uns quarants milers d'anys
 més la seva geografia, almenys, ni hoques-
 -sin conegut millor la història de l'Egipte;
 tot osera entrar en detall sobre la pretera
 i estúpida pretensió de la formació del món
 segons aquest déu.

La falta d'Adam és d'una innocència
 o d'una mala fe grandiosa: "paradis terrestre,
 riu de la terra plena d'opius, i edentats, etc."
 que imbècil i innocent! i que cruel i tirà de
 fer perquè la falta d'un-se'l hoquis fet a
 tota la descendència humana! O sí a sí,
 tota persona mitjanament culta sap que la
 ontogonia preu els anys fonsament cientí-
 -fics en un principi totalment opvat a a-
 -queixes fantàstiques imaginacions.

Una altra enorme estupidesa és la de pre-
 -tendre que al cap de 1656 anys d'existència

1992

del món, quan encara, segons la seva genealogia, no o haurien succeït més generacions, s'és decidit de destruir l'espècie humana per castigar els crims d'aquells homes, que, ben comptats, no devien sumar ni un quart, ni milers, però encara que fossin vint milions, és completament infantil tot això.

Igualesment succeïx amb la gran diferència de durada de vida, entre els habitants de la primera edat del món i els de la segona; mentre els d'aquella vivien tot un nou-cent, anys els d'aquesta passen constantment de dos-cent, i tot això durant un període de dos mil anys excessos d'existència terrenal. Així la història i la ciència moderna poden contestar que l'evolució històrica humana no causa quasi variació sensible entre la vida de l'home durant un procés històric de quatre mil anys aproximadament, i invenciblement admetre que durant les tres o quatre primeres generacions hi hagi hagut un tan centat de vençes i solietat quan aquestes pretenen culpar a uns pocs actuals.

La qüestió de les llengües i la suposada confusió de la Torre de Babel és del més innocent que es coneix. L'origen de les llengües té una magnífica hipòtesis que l'Església ha desaprofitat, al moment de la suposada repoblació del món per Sem, Cam i Jafet i la desfamiliarització progressiva de llur llengua primitiva per la manca de contacte i per l'augmentació del vocabulari cada un per la seva banda. Per la ciència, però, hi ha un altre origen el qual ja comencem a condejar positivament alguns savis i filòsofs moderns.

En fi, en el que ara porto llegit, no hi veig més que berreries i mentides, tant és així que he tingut una bona decepció amb aquest primer contacte amb la Bíblia, via imaginat una dea més vigorosa, més sagrada. No sé com ni hi ha que gosen pretendre que és de inspiració divina, apò' està dictada per diu cristià.

He rebut una lletra d'en Ravireau i una altra de la Manolita Olsary. Aquesta no sé el que pretén ara perquè es pot dir que no diu

1994

res en tota la meua lletura.

Dissabte, dia 11 de març.

La jornada ha estat tan monòtona que no tinc res per comentar ni dir que mel-
qui la pena inventar.

Dimenge, dia 12 de març.

Encara pensava haver pogut treballar força
avui i no he fet quasi res. Pel matí dues
vint, m'ho han impedit: un company de
Servian i aquell altre que treballa aei temps
curera i que s'anomena Josep Hernández,
el qual ha vingut de Montpeller on hi està
treballant, per passar un parell de dies entre
els antics companys d'Alignan.

Aquesta tarda que també em creix
pensar de veient, diverses causes m'han dis-
tret l'esperit sense haver pogut fer gran
cosa. Ara, (les quatre) aniré a berenar i tot
seguit marxaré vers Alignan on heuig de
veure encara el pati de la "Pipinière" i de
parlar amb alguns companys per la qüestió

1995

de l'alliberament del Grup de Treballadors.

En resum és un d'aquells dies que no
estic content de les noves activitats de la for-
mada.

Dimarts, dia 14 de març.

El company Santiberi pel qual feip
fer la primera gestió per l'alliberament
del Grup de Treballadors, ha vingut apona-
da. No estic content perquè en seguirem
d'altre.

Dimecres, dia 15 de març.

Heu arribat a aqueixa data per abans
de la qual en Churchill havia anunciat
la "gesta militar més grandiosa de la his-
tòria" i no s'ha vist encara. A l'Oest us-
més hi ha ports aïllats, aeris. En quant a l'Est,
continua la batalla d'Uman del Soviet
el qual, malgrat la tenaç resistència ale-
manya, continuen avançant en tot el
corrent del front sibià a canvi de lluites
acruïssadíssimes.

1996

Dijous, dia 16 de març.

A la fi s'ha acabat el mal temps; aquest matí llueix un sol esplèndid. Jo resto a casa a treballar per mi.

Ahí vaig pujar a Oliguier al cap-vent. Després de parlar una mica amb alguns companys varem anar a ballar una estona. Ben sembla que no havia fet un ball des de que varem fer aquell de l'any passat per les noces.

Dimecres, dia 17 de març.

He rebut una bona resposta a la lletra que vaig adreçar al professor de la Sorbona, Mre Lucien Bréhier. Ben dir que la seva obra, o sigui la Histoire de la Philosophie, no està esgotada, el que passa és que les disponibilitats són limitades. Ben felicita del meu esforç per cercar el fonament d'un acord entre els filòsofs i acaba recomençant-se cortèsment.

Dissabte, dia 18 de març.

Ben comunicarem de la redacció de la

1997

"Revue de Métaphysique et de Morale" que la publicació per 1944 no ha estat autoritzada. En conseqüència, hem decidit publicar l'essencial sota forma de tres fascicles venuts com a llibres independents en espera de que en l'avenir podran reprendre la publicació normal.

No comprem per quina raó hem pogut prohibir una publicació d'aquest caràcter.

Dimenge, dia 19 de març.

He anat a Servion, passant per Abailhan. En aquest primer poble hi havia una partida de futbol amadora, la qual quasi està a parades, entre ells, reforçat, contra Abailhan reforçat per Alignan. Hem acabat empotents.

Dimarts, dia 21 de març.

Després de llegir un article publicat a "Sept Jours" setmanari d'actualitat on es parla de sis reis francesos entre els quals destaquen el duc i el príncep de Provença. Havia demanat expressament aquest número només per l'interès que porto en conèixer l'obra d'aquest

1998

dos grans senyors, tant més interessants per tractar-se de dos nobles d'antiga casa, ésser germans, i ésser senyors de primer ordre. Si el seu avant-passat il·lustren la família amb encunats de França, ambaixadors, ministres, etc., mal a dir que el actuals representants d'aquesta il·lustre família, superen en mèrit i noblesa a tot llurs avant-passats: ambdós són filòsofs, el gran o sigui el ^{Mariano} Duc és un experimentador genial, el petit o sigui el príncep Lluís, és un teorista no menys genial que el seu germà, el creador de la mecànica ondulatoria, un dels tipus més castells dels servidors de la filosofia de la física.

D'ambdós n'he llegit ben poca cosa. No més se'ls llegeix generalment de l'obra llur les quals són grandioses. He pensat que si un dia per qualque moviment revolucionari de masses, s'arribés a noves edicions de la Revolució francesa o l'espanyola recent, i la vida d'aquests homes, perillós sobretot per llur ascendent noble, s'hauria de fer el impossible per evitar que esguessin dir, l'atmosfera enfebada

dels revolucionaris, irreflexius o massa radicals.
 Aquella trista i cèlebre expressió dels revolucionaris
 francesos davant del oasi condemnat a mort:
 "La République n'a pas besoin de savants" no
 es podria tolerar que es reedités. Un moviment
 revolucionari modern sí que pot i s'ha de
 fer víctima com els que foren amb en
 Lavoisier o Condorcet, per exemple. A part
 de tot el que puguen representar socialment
 aquestes grans figures científiques es pot dir
 que formen part integrant del patrimoni de
 la humanitat i en principi s'haurien de tel-
 lar contra tots i contra tot. Si es presentés el cas
 que aquestes vides, antigues i en perill, tant
 el duc i el príncep de Broglie com d'altres i es-
 tiqués en el meu poder el voler-los o d'inten-
 sivar en llur favor ho faria amb tota energia.

Dimecres, dia 22 de març.

Del senyor J. Edouard, col·laborador científic
 de "Rei et Roi", publica un article en el darrer
 número d'aquest periòdic, sobre l'aport que
 han fet a la ciència els genis d'algunes grans

homs, que ell anomena eficients, perquè in-
ventaren o descobriren coses que no tenien res
que veure amb ellus activitats quotidianes nor-
mals. I per apropar aquesta tesis dic i mencio-
ta per exemple que Daguerre, inventor amb
en Niepce de la fotografia, era pintor decoratiu
i ballarí de l'òpera; que Morse era tam-
bé pintor; que els perfeccionadors de la màqui-
na atmosfèrica Newcomen i Cavalley eren
l'un vidrer i l'altre serraller. Després menciona
encara en James Watt, Jacquard, Fraunhofer,
i Porter.

Jo entenc que aquests individus no me-
reixen el nom d'"inventors" ni són sempre
maniatats, conscients com el sempre solent
pretén. Se coneixien, tracto de cercar l'origen
científic d'aquesta anomalia aparent present
per base els fenòmens sociològics, i en una llei-
ta que li adreço avui els hi explico al mateix
temps li presento el testimoni de la simplicitat
i certesa per la seva interessant publicació.

La meua demostració es redueix simplement
en preguntar aquests fenòmens com una conse-

quència de l'estat de la societat humana fins
 als nostres dies en la qual només s'han pogut edu-
 car que les classes privilegiades mentre que -lle-
 vat d'alguna rara excepció - tots els altres indivi-
 dus no han pogut desenvolupar completament
 llur intel·lecte per manca de mitjans materials.
 Això ha donat motiu a dos fenòmens: 1er que
 entre els privilegiats, hi ha hagut molts indivi-
 dus que s'han especialitzat en estudis o profes-
 sions científiques per pura necessitat intel·lectual
 sent que tinguessin un cri de geni, i
 2° que molts homes genials de les classes pobres
 han ignorat llur veritable professió per manca
 de desenvolupament intel·lectual, o si l'han co-
 negut, s'han vist obligats a dedicar-hi amb
 els mínims mitjans i temps perquè, per poder
 viure, tenien necessitat de guanyar una
 jornada en qualche treball manual.

Dimarts, dia 24 de març.

He anat a Prizier, visitant entre al-
 tres amistos, a l'advocat Bourgues i el
 poeta Jean Ladoux. Al primer m'ha dit

confirmant-me un rumor - que la qüestió de l'alliberament dels refugiats no anava bé. M'ha dit que la retenció entrant anirà a Montpeller per veure a què és segut.

Del Sr. ^o com Ladaux m'ha rebut molt amablement parlant amb ell durant més de dues hores de variades qüestions científiques i pedagògiques, particularment del nostre moviment català i el seu parentesc amb l'escrità, etc. M'ha dedicat entre altres frases admiratives, pels seus treballs i el mèrit que encloren una que no és més que cap no bé, té una interpretació relativa la qual cosa fa que no en vingué tant: M'ha dit que era un dels rars estrangers que escrivia bé el francès i el català més culte que havia conegut. Malgrat que el senyor està autòritzat per la seva cultura i per la seva edat avançada a emetre semblants opinions, tot depèn dels estrangers que ha conegut i dels catalans que ha tractat.

Ahí també una disputa entre els companys de treball (en Martí Aragó i en J. Cintà) em donà ocasió a intervenir per dir.

ne quate se ben dilt a aquestarrer, cuotel
de cisme, de fals i d'home-sep; és l'individu
de tot el d'ací que té ^{el} pús pagues, vicupatig, no.
més la té il·luminatada del regidor; la raó és com-
prensible, cap és plega tan bé com ell a les
seves excentricitat.

Dissabte, dia 25 de març.

Vaig a veure oi comentos una mica
les darreres figures que he llegit de la Bíblia:

Intic a la fi, quasi, de la quarta estat
del món o sigui la que comprèn de la sortida
de els jueus fora d'egipte fins a la fundació
del Temple de Salomó.

En tots aquestes figures, com en les prece-
dents llegides i comentades breument, no s'hi ven
més que certiers, coses irreals, impossibles, mira-
cles (quina llàstima que l'obra n'hi hegués tant
i ara no en veiem mai cap). Un dels fet més
ridículs de tots les aventures d'aquest exode dels
jueus és que malgrat el saber per múltiples mo-
tius i miracles emmanant directament de Déu,
que ell són els profetes, aquest deixen de creure-hi

sovint refusant d'obeir les ordres, dels patriarques.
 Si avui davant nos dels deïstes sinó dels ateuistes, es
 presentés una sola demostració de la potència divi-
 na, del cas de la separació de les aigües del mar
 Roig o del marjà, per exemple, hi hauria molta
 probabilitat que desapareguessin tots els ateuistes da-
 vant de la magnificència d'una tal demostra-
 ció i que tot hom esdevingués fervent creient.
 Naturalment, aquesta demostració no es presenta-
 rà perquè les coses ara i sempre, serà una fàbula
 inventada de tots pecces. Cal tenir veritablerment
 un esperit retrògrad per admetre l'existència
 de fet semblant. Separar les aigües del mar Roig?
 del marjà? Les estupeficients vistes de Moisés i Déu a la
 muntanya del Sinaí? Quines coses! Quin déu
 i quin patriarca que contiguem a ésser engo-
 llits per la Terra els hostis i incrèduls! Fer pas-
 sar una onada com cas sinic! 7 tan sinic!
 del passatge del riu Jordà a peu rec perquè les
 aigües es remuntaren contra el curs? La porta
 de Jericó on el so de les trompetes destruí les mu-
 ralles de la ciutat? Del cas que Josué fa parar
 la marxa del sol (quan és la Terra la que mar-

va) per poder acabar un combat amb ellum del dia, etc., etc.? Fins en arriba la febil i inq-
 ginnació humana! Repeteixo que una crítica profunda d'aquelles simplies, em demanaria un temps que no dispenso, o ni no...!

Es a dir que fins ara, en el que porto llegit, no es ven més que disbauxes, miracles, aburds, senyances, guerres i altres calamitats per l'estil. I el pobre jueu, el preferit de Déu, venegant no-
 vint d'aquest, sense guaire virtut, amb molts defectes, defectes humans, i anant a la recerca de la "terra promesa" a base de guerrar, matar i destruir els altres pobles per instal·lar-s'hi ell. Certament manera de donar una "terra promesa"...!
 prenent-la als altres pobles!

Dimenge, dia 26 de maig.

Per matí he anat a llaurar. Ara, en ha-
 vent dinat, resto ací a casa a treballar amb
 els meus estudis.

Dimecres, dia 29 de maig.

Poca cosa fins per dir aquests dies. Vaig

2006

treballant en la meua jornada quotidiana i en les meues coses i res més.

Noves? Noves les de guerra continuen a l'ordre del dia, malgrat que a París s'ha descobert un metge que ha mort en el seu estudi una quantitat horrible de persones (es parla de més de quaranta). En temps normal, si s'hagués mort un cos així (sembla que el mòbil de tots crims és degut a una oportunitat de l'actual situació) hagués estat durant mesos el fet del dia dominant. Ara és la guerra i les seues conseqüències el que ho dominen tot. El tan cacarejat "segon front" és un conte de nens sobre; els angleso-americans menys ataquen amb l'aviació, en canvi, els russos continuen avançant: ara sobre d'entrar a Rumania amb una campanya que no sabem fins on arribarà.

Dijous, dia 30 d'abril.

He rebut la primera lletre - després del meu retorn a Ferrer de Segre - de la meua germana Conxeta.

Dissabte, dia 1er d'abril del 1944.

Amb el concurs del meu amic Castella-
no, havia qüestionat que el Grup de Treballadors
Intercanjos de Clermont l'Herault, em pagués els
"cargés grans" dels mesos que hi havia portat.
Ara me he rebut el gir corresponent a aquest
"cargés" el qual ascendeix a tres-cents-cin-
quanta-cis francs. Aquesta suma servirà a
enquadrar les meves economies retencions, en
virtut a veure d'adquirir un trajo nou, la
qual idea tinc des de que les rates de'm men-
javen la jaqueta de l'altre, o sigui d'aquell
que em vaig fer a Nivort. Si puc aconseguir
el meu propi redoblaré la vigilància con-
tra un altre possible atac de rates, guardant-
lo cuidadosament per l'avenir, i per anar
per cel aniria tirant amb el di'export,
el surdit de Nivort transformat en casaca
i les altres peces de sortir durant la retenció.

Amb motiu del "pisson d'oril" semi
is dia de compreses i engams. Amb aital
motiu, una senyoreta mésimq - que
no deu ésser sola en la farsa - m'ha triat

2008

una d'aquents targetes especials del "pauvre
d'oviel" on em dedica un d'aquents petits poe-
mes humorístics que comença bé en semblant
ocasions. M'imagino que una tal idea ha sur-
tit del grup d'Amiques de l'Elisabeth.

En efecte, la "blague" ha sortit d'ell i on
m'havia suposat regars m'ha confirmat
a la fi l'eli; però el que no havia sospitat
és que en fos ella mateixa l'autora de les rimes
i de la lletra. Sobretot ha desfigurat molt bé la
meua cal·ligrafia i ortografia; tant és així, que,
desafortunadament, en principi, que fos ella mateixa,
no ho he arribat m' a suposar i no he recusat
cat cap dels trets cal·ligràfics que, intencionadament, m'ha
querrien donat la clau de l'enigma. Vol a dir,
doncs, que la repetida "blague" s'ha reeixida, tant
com la que vaig fer-li jo a Servien fa dos
anys.

Dijous, dia 2 d'abril del 1944.

Pel matí he tornat a llaurar i en havent
dient m'he posat a acabar de llegir la Bíblia
o sigui que s'anomena l'Antic Testament.

Vaig a fer un breu comentari sobre el que m'ha crivat però, l'atenció deu de que vaig fer el darrer de l'altre dia:

En la figura LXXXIX tracta de la destitució del, analecites, ordenada a Saul per intermeditari de Samuel. Saul però, no volguer entolvir alguns coses en^{te} les quals ellur rei Agag. Déu culpripat d'aquella desobediència malgrat que Saul declarés per-lo per donar millor la glòria del Senyor, envià Samuel a matar Agag, tallant-lo en peces. A part del bàrbar que és destruir tot un poble sense deixar res ni ningú, i sobretot començar per Déu, és d'una extrema ferotgitat matar i naccionà un rei!

Quasi tota la història que ve a partir d'aquella figura fins a la fi de l'antic Testament és una història de reis d'Israel i de Judà. La mateixa Bíblia reconeix que la majoria són muy immorals i desvergonyits. Per què, tractant-se del poble de Déu, del seu preferit, no fira ell per donar al seu poble, com a reis, els homes més íntegres?

És el que se'n pugui dir per justificar-la és injustificable, tant més quan, repetidament, el rei i el poble adormen d'altres divinitats.

Com admetre els profetes, altres profecies i els miracles que se'n deriven? La interpretació dels somnis? Avui ja comencem a saber que els somnis tenen un tot altre principi. El cas dels tres joves jueus que a Babilònia són condemnats pel rei Nabucodonosor a ésser cremats per no volguer adorar el seu Déu i que són salvats de la flames per un àngel, és bon xic infantil, o almenys quina llòrtima que durant la persecució moderna dels jueus no se'n hagi presentat cap més d'aquests miracles; oasions, no n'hi han faltat a Déu!

És el que se'n pugui dir per justificar-la és d'origen bíblic, però em resisteixo a creure que, segons la profecia de Daniel, videsingüés amb el cap de bestia i obligat a viure durant set anys amb animals ferotges. Igualment totes ridícules el cas del fill o nít d'aquest

rei al qual Daniel predir la seva mort. Si en efecte, morí com la predicció havia anunciat fou degut a l'empenta del primer empusador porta Cirus.

Una altra història de contes d'infants és la que ocorre al famós profeta Daniel quan els seus enemics el fan llencsar a la fossa dels lleons i al dia següent el troven viu i sense cap rascada. Don quant a la crítica dels quatre bàltics, euros, i francs, que surten del mar i que representen els quatre continents que s'elevarien sobre la terra, no val la pena de comentar-ho, és massa abundant.

Una altra figura bíblica que mereix crítica a part és la de Jarey i la seva ballena en el ventre de la qual hi viu tres dies. El punt de l'improbable d'una tal suposició, és que a aquells temps que inventaren aquesta fable, encara no s'havien donat compte que 2750 anys enrera com avui, a la Mediterrània no hi vivien ballenes, les quals no més habiten en les zones polars?

2012

En fi, acaba l'antic Testament sense dir res més que valgui la pena de remarcar. En total, aquesta primera i per alguns única part de la Bíblia és, que sembla dir un paper mullat. Sembla impossible que sigui el punt de sortida del grandios aprell religiós que donarà neixença. Sembla impossible que l'evolució humana sigui tan lentíssima i que calguin tant milers d'anys per delucidar a la fi la veritat la qual encara no o ha importat i tigarà...!

Ara arribem llegint el Nou Testament. No crec que tingui gran cosa a dir. hi per. que ja ho devia dir quan vaig llegir l'èvangeli de nostre Senyor Jesucrist.

Dilluns, dia 3 d'abril.

Ést el dia que plouisqueja. Pel matí he anat a fer la mitja jornada, mullent-me forsa. Per la tarda he decidit restar a casa estudiant. Així he pogut acabar el curs de iniciació a l'àlgebra que vaig començar.

Dimarts, dia 4 d'abril.

He acabat de llegir el Nou Testament, el qual no he trobat gens d'interessant llevat de la ben curiosa descripció de l'Apocalipsi de Sant Joan. Amb això he consultat el comentari que vaig fer el mes de novembre darrer, dia 4, sobre els quatre evangelis en un vol. Ja llavors deia ben poca cosa encara que si es volgués comentar en fonsada crítica es podria fer un llarg estudi. Tasseixo que no tingui temps ni ganes. No obstant, no puc deixar d'exclamar-me entornat que un seguit d'imbecilitats semblants (a part dels magnífics principis filològics que primitivament encloïa) hagi pogut arribar a prohibir-se, sota pena de mort, de provar-se en dubte la seva inspiració o dicció divina. Ben fi, deixem-lo córrer; estic molt satisfet d'haver-lo llegit per què en he cercat, per mi mateix, de tot el que em és directament interessava. Fins la intenció, en filològic, d'aparar profunditzant més aquest important estudi de la humanitat teològica; per ara, però,

2014

no em prescripa urgentment, se si pren,
de moment, per arribar a tenir en una
concepció científica personal, i l'he tretq.

Abans d'escriure sobre aquest particu-
lar, vull esotar una cosa que m'ha so-
cat: He notat que al passar de l'Justic al
Non-Enteniment, no hi ha cap continuïtat,
ni en les persones, ni en els usos gregà-
fis, ni en els pobles.

Dissabte, dia 1 d'abril.

Escriu a "Présent" per dir-los-li que
seueto força que no publicaria mai la res-
tencia de "Bibliographie", la qual crec que
feia un bon servei d'orientació i infor-
mació a individus, que com jo en ho-
bem lluny de bons, centres intel·lectuals.
Al mateix temps el hi exposo algunes
suggerions personals susceptibles a introduir
en aquest setmanari en vista a un nou
millorament.

Fans a llegir detingudament "Philo-
sophie scientifique et philosophie morale" de

Félicien Challenge.

Dimenge, dia 9 d'abril.

He anat a Béziers a fer-me prendre les mesures en vista a fer-me fer un traje. Me'l farà aquell sastre espanyol que em feu l'abric, abans de que marxés vers Espanya, el qual vistge pensa emprendre dins uns dies.

A la ciutat, abans i després de dinar, he anat al cafè. Si no canvia de parer, què pot ca cosa que em dinen a mi els cafès! Només els importo per beure-hi o reposar-se, per jugar-hi alguna partida d'escacs o per utilitzar-lo com a lloc de retrobament d'una visita; però anar-hi per veïc o costum, per beure, criticar, jugar a cartes, etc. no va per mi, ho considero un temps perdut.

Dimarts, dia 11 d'abril.

El sastre en qüestió no em pot fer el traje. He anat a un altre.

Avui celebrem la festa de Pàrqua, cinc companyes i companyes. Fèrem un

2016

dinar i ball durant tota la tarda. Com que l'èpat fou abundant, no el paguèrem acabar i ens en restà per sopar i tot, la qual cosa donà lloc a un nou ball, anomenat igualment per un fonògraf. Ballarem a discreció fins que el cos ens digué prou.

Dimecres, dia 12 d'abril.

La Libreria Claretan em trovet les dues cures del senyor René Leduc que veig demorar fa uns dies. Ara, quan tingui temps em posaré a estudiar-les.

Dijous, dia 13 d'abril.

A la fi el rei Victor Manuel de Itàlia ha fet una pseudo-abdicació dels seus poders, en favor del seu fill Humbert, príncep de Piemont. La nota diu que renuncia al poder en favor del fill, és a dir que, oficialment no és pas una abdicació; oigui com oigui, el cas és que a fi ha totut el camp. Si ha costat!...

Divendres, dia 14 d'abril.

2017

Què llunyana que està aquella data del 14 d'Abril del 1931 en la qual es proclamà la República a Espanya!

Dimenge, dia 16 d'abril.

Mal temps, només fa que polvisquejar i empipar.

Muy amics meus, han vingut a berenar a casa. Bon àpat i millor conversació.

Dilluns, dia 17 d'abril.

A la fi plou de veritat! Des de mitja nit aproximadament que cau aigua en abundància. Amb aital motiu he decidit no anar a la jornada per estar aï treballant.

Dimenge, dia 23 d'abril.

Tota la setmana l'he passada molt preocupat i encara no s'ha acabat... No tinc gunt ni gaire de res. En certa data no gaire llunyana, vaig fer un acte contra la meua voluntat decidint al dirig d'una altra. De vegades no es pot ésser amable ni per

2018

carteria.

He anat a Páizies a la segona prova del
trejo. Sembla que restarà molt bé.

Dilluny, dia 24 d'abril.

He anat a l'"Office du Travail de l'Hérault"
de Montpellier, a fi de demanar instruccions
per renovar la meua tarja de identitat la
qual caduca el proper mes.

Dimarts, dia 25 d'abril.

Per quarta anyada consecutiva Toros
meua a carregar la màquina de sulfats les
virups. Serà la última? Sembla que sí.

Dijous, dia 27 d'abril.

Vaig llegint "Les Nouvelles Leçons de
l'Univer." Un tractat d'una síntesi admirable
de tots els grans problemes filosòfics de l'espai
del temps, de la força, de la matèria, de l'origen
i pluralitat del món, de l'evolució i finalitat
de la vida, de la consciència, del pensament
normal i supra-normal de l'home i del

determinisme, als quals tracta de respectar la ciència del nostre segle.

Es una llibre interessant a l'hora de cultura superior capaç d'assimilador-se l'immens conjunt. Jo no puc creure; se m'escapen moltes coses de ciència aplicada i òdine teòrica. Fentmenter la seva presentació pedagògica és la total per de les millors; em sembla que els mateixos problemes presentats pel Sr. Challaix, serien més assimilables.

Abans de presentar els nous enigmes fa una introducció de quatre capítols molt interessant i després presenta els veritables enigmes en nombre de quinze. En l'esmentada presentació dedica el primer capítol als filòsofs i filòsofs materialistes amb una abundància i informació molt bé. No obstant, total que oblidava completament a en Carly Marx i no ho compreu com se'l pot oblidar. Quan li exigí poder dir-li en quel fet que el marxisme sigui un sistema social que sistema filòsofic, segons els científics, no vol dir que se l'haig d'ignorar.

2020

En fi, vaig llegint lentament aquesta obra tan important; encara no estic a la meitat malgrat que els subcapítols són excessivament breus, massa breus per problemes tan grandiosos.

Dissabte, dia 29 d'abril.

Ahí vaig retornar a Pèziers a cercar el traje nou el qual vaig portar admeu mig hora, per la ciutat a fi de veure si hi havia alguna defecte. De moment no hi vaig trobar un el qual arranjà el costat immediatament; es tractava de la mèniga esquerra - no vull dir dreta - una mica més curta que l'altra. Per la resta en va molt bé.

Dimenge, dia 30 d'abril

M'he passat tota la jornada treballant manualment. Pel matí he anat a ajudar a empaltar. Aquest treball és un dels més delicats dels de la viuya i m'agrada força.

Pel la tarda heu correjat fenes i llenya. Després de berenar, en fi, m'he

progrés de dedicar una estona a llegir i estudiar geometria. I ara, en havent copat l'any a formar un xic més.

Dilluns, dia 1er de Maig del 1944.

Burguany la Festa del Creball després d'haver-la decretat per diria la fi, decidiren autoritzar-la avui, però sense cap manifestació, la commemoració o llovia de fer dir. Aquesta vegada, però s'ha fet de veritat, car contràriament als altres anys, aquest any ningú treballa avui en per tots les rodalies.

Dimecres, dia 5 de maig.

Una putada s'ha produït. Felicement no crec que tingui conseqüències.

Dimecres, dia 7 de maig.

Per avui he anat a llaurar. Després de dinar he anat a Servian.

Dijous, dia 9 de maig.

Del propi passat dia 3 de maig rebre una lletre

2022

del meu pare i em va rebre una altra. Van
aquella amb din amb una mica de detall com
es realitzà el seu primer viatge a Barcelona
després de sortir de presó. La meua germana mare,
que anà, junt amb la meua germana Roseta,
a rebre-la l'estació no el recongué i ni no ho gué,
amb per la germaneta, la mare i ho gué, llen-
çat de braços d'un altre home. Estava tan em-
cionada i l'havia vist tan angosat a la presó
una sola vegada, que no el recongué de veu-
da. El més a més, com que venia d'incògnit, cal-
gué no fer escenes, explosives, per no atraure la
curiositat de la policia i prendre un taxi im-
mediatament. Tanta emotivitat feu que la meua
mare tingué una indisposició momentània.

Ja s'imaginen la gran alegria que
tindran quan arribi el meu torn de retornar
a la llor pairal... Joan...?

Dimecres, dia 12 de maig.

He acabat de llegir "Les Nouvelles surprises de
l'Univers". La lectura dels tres darrers capítols és la que
m'ha deixat més meravellat, car parla dels puòmans

metapsíquiques i no m'ha convenent malgrat ésser
 l'autor una autoritat de vell en la matèria. M'he
 servit compta o millor dit, organyito que en aquest
 aspecte, i servit des del punt de vista científic,
 existeix encara un desordre quasi complet. Ara
 veig a entreprendre l'altre llibre del Dr. Freud, pre-
 cisament dedicat a l'estudi especial d'aquests fe-
 nòmens, o sigui la "Introducción a la Metapsy-
 chique Humaine", per veure si hi veig més
 clar. El precedent és una obra que em sembla
 que em serà de utilitat com a consulta pos-
 terior a mida que vagin presentant-me'ls casos
 pròpia alguns dels importants problemes que
 hi exposa. Llegint aquesta obra i comparant
 la feua productiva que faia l'any passat per
 aquest temps, veig que si llavors hagué
 tingut la cultura superior necessària, m'han-
 ria pogut llevar directament a la divulga-
 ció dels meus treballs, car em sembla que la meua
 valor en exercir la pena. Ara es pot dir
 que ja no faig feua productiva sinó que, a
 poc a poc, veig adquirint aquesta cultura
 que tant em manca.

2024

Dissabte, dia 13 de maig.

Hem acabat de fer la segona volta de sulfitatge. Demà hi anirem per novetres. I amb fent...

Diumenge, dia 14 de maig del 1944

Al de nit, com previst, al treball. Per la tarda, ultra d'altres coses, hem anat a Fombu, poble veí, en s'havia de fer un ball a profit dels presoners, a més a més d'un partit de bàsquet, tumbola, etc. El ball ha resultat ésser un simulacre. Tant és així que ni m'he entremet... i hem repartit vers Aligauu.

Dimecres, dia 4 d'octubre del 1944. ^{Quillan} (Aude)

Com a sempre encriptura d'aquest diari. Fiquen-se quin lapsus de temps que hi ha entre la darrera data que veig deixar de fer-lo i aquesta en la qual el recumpren. Quants coses no han passat des de llavors ençà! Un tot d'ordres; en l'interne i en el general. I en ambdós hi ha hagut fet, transcendental, de gran importància, de profundes repercussions.

També de tractar de fer-me un bon resum i con-
 seguir el principal punt de la meua vida priva-
 da com del que ha ocorregut en el món du-
 rant aquets quasi cinc mesos de inactivi-
 tat en el diari. Començarem doncs, per expli-
 car les causes del silenci i després, alguns es-
 lleures que tingui - que són molt pocs - aniré
 anotant els diversos fets.

Malgrat que desde feia un cert temps
 (no em recordo quant) havia decidit amagar-
 en lloc segur el gros d'aquest diari i conti-
 nuava - perquè no veig volguer renun-
 ciar-hi - escrivint uns quaderns sota el tí-
 tol "apuntes i records", en els quals no feia un
 diari íntim per por a la repressió, sinó
 que consignava cert fets veure fer-hi comen-
 tar, a la fi, aquesta repressió augmentà tant
 entre francesos i alemanys, que em veig
 veure obligat, per salvar-me dels uns i dels
 altres, a renunciar també als suddits qua-
 derns d'"apuntes i records", dels quals el present en
 feia part. I ja em teny tractant de posar-los
 en lloc segur, quertió forse difícil car me

aquest país els amics de confiança que hi tenia
 llavors, tots, més o menys, estaven exposats als
 mateixos inconvenients que jo. L'altre paquet,
 o sigui el gros del diari començava a perillar
 en el seu amagatall i a la fi calgué tenir-lo.
 Donc fi, tot s'arranjà trobant un nou recó
 en el qual restà fins l'altre dia que vaig
 anar, per vint-i-quatre hores a Sant Miquel
 i em vaig allargar amb un cop de bicicleta
 a cercar-lo, car ara ja me'l tenia-lo a
 tenir amb mi. En conseqüència, ara
 que un treball intens d'agitació i organització
 em deixa més assotegat, miré tantant d'om-
 plir una mica el gran buit que apareix entre
 la darrera data i la d'ara en la qual t'amo
 a començar.

Com veig que a la fi ens hem deslliurat
 de la tirania de Vichy i de l'ocupació germani-
 ca, no tinc perquè restringir-me en les me-
 ves opinions, és a dir que tornarem a reprendre
 el llenguatge en, íntim i rebel que creem
 al diari i en pleu a mi, malgrat que algunes
 edicions íntimes són d'una creua terrible.

el fruit de l'alta ignorància. Adhuc inclús des del punt de vista polític seria una solució, car els matrimonis, sabent que la llei els autoritza a abortar, tendrien relacions sexuals novament naturals i sànes, amb gran benefici per la intimitat conjugal; en canvi, com que aquets cors només necessiten un principi de llibertat per no usar-ne les seues regales, volen l'humanitat molt més que amb la intervenció d'abortar, deixarien passar l'an dia per l'altre fins que (naturalment l'estat garantint més la infància) ho deixarien córrer pel molent que és una tal operació o que ja seria massa tard, és a dir que acceptarien la mateixa càrrega d'avui però amb goig perquè hauria estat lliure. Clar que en tot això tindriem que fer feina, deuenys durant uns quants anys, a la bona mostra de vicis i depravats; però amb paciència i selecció s'acurien eliminant les abortadores periòdiques.

Com avant. cambra de tota aquesta legislació s'hauria de propagar més l'educació

sexual i els mitjans científics anticoncepcio-
nals. En una paraula, tot això ja existeix avui
en dia, però per tota una, pels privilegiats;
només el que s'ha de fer és tenir el coratge
d'ésser justos i viure i dir-ho a tothom, a tot.
És un més, quan la paternitat o maternitat no és
un privilegi únic, sinó que es pot repetir
incomptables vegades.

I ara, amb aquest darrer punt s'en-
llaça un altre concepte que ja practicaven els
grecs: si la maternitat no és un privilegi únic,
per què no es pot anar - tot i ésser un sol solaci-
a l'eliminació, per procediments científics, de
tot ésser unal conformant al néixer, cullos de
fer-ne una càrrega, als pares, a la societat i
a ell mateix durant tota la vida? Un dia s'ani-
llarà a imposar en les clíniques de maternitat
un examen científic dels nou-nats per elimi-
nar-ne els vint-i-cinc, i encara que ara
això sembla paradoxal, o millor dit ho sigui,
en l'avenir s'acceptarà com una necessitat
i les mares acceptaran el veredict de la cièn-
cia sobre la utilitat o no de llur darrera ger-

tació.

Dé; no m'extene més perquè el temps em manca. És el drama intern que resta contingut i les seves conseqüències m'han impedit com ja he dit de treballar en els meus estudis. Aquells de l'època del feu Civil s'han quedat quasi per començar i els filosòfics-científics paralitzats. Quan lliure del drama heu què, pogut reprendre'ls, la llei-
ta ideològica em impedirà el meu deure i veig malaurat a incorporar-me a Guerrillers, grups de combat espanyols a França, que ostigueren en les revutances junt amb els "maquisards" francesos i que ara, allibera-
sa França i vota el Mouvement d'Unité Na-
cional s'inspiren per Espanya i Missions
Nacional Catalana per Catalunya, en dis-
posen a passar la frontera clandestinam-
ent per anar a fer les guerrilles en el
nostre propi territori en vista a aixecar
una insurrecció nacional que abati en
Franco.

Els Guerrillers espanyols a França estan
molt ben considerats perquè reconeixen que s'han

jugat la vida a ajudar a l'enemig de sobre els occu-
pant alceuders. Ara ja no veu aquella
banda de lladres i assassins del 1739. Ara veu
arrestats, Ferrim unguifins cotxe, requisits als
fiancesos, desfilam per les ciutats franceses sota
les altes autoritat; alguns han estat condemnats
pel mateix de faulte; presidim davant de les
mateixs autoritat franceses, etc., etc. Es que
per una banda al poble hi veu més clar que
en 1739 i per l'altra les autoritat no veu
aquelles felles i traïdors del Temps de la nostra
entrada a França.

Fra uns vint-i-tres dies que estem
en aquest poble i avui, dia 8 és l'últim,
car part de la nostra Brigada de guerrillers
està ja a set quilòmetres de la frontera i no
s'altre esperem marxar demà al dematí. A-
nem bonis, cara a Espanya, cara a Catalunya
i cara a una lluita dura de guerrilles, de
muntanyes, de fred i de privacions. L'interès del
nostre país i de la classe treballadora ho exi-
geix. Jo he dit Present.

Eins de poc comptem ésser dins de la

nostre terra. En, doncs, m'espero de tornar a veure
perquè seria nostra cooperació. Després, se
viviran ja veurem.

Alemany d'acabar well ser quatre mesos sobre
la guerra: L'Exèrcit Roig ha lliberat completa-
ment el seu país i ha envaït més de la meit-
tat de Polònia, els països bàltics, Txecoslovàquia,
Hongria, Rumania, Iugoslàvia, i Bulgària
i Finlàndia. Els aliats junt amb el F. D. I.
han alliberat virtualment tota França, la
meitat de Bèlgica i Holanda i progressen
ja fins d'Alemanya meriteix. Per tot arreu,
però, els alemanys resisteixen energicament.
L'os és encara dur de pelar.

A França s'ha proclamat la II República
la qual ha resultat força bona; cal esperar
que la revolució popular li farà prendre des-
prés, el camí que li convé.

I ja n'hi ha prou per escriure. A partir
de demà i mentre podré, continuaré
escriuint qualsevol.

Dilluns, dia 9 d'octubre del 1944.

Éol com estava previst, estem a punt de marxar vers la frontera. Estem posant coberts als gasigues i després vindrem a arreglar.

D'aquest poble de Guillon em vaig anar amb un bon record, resolent que l'estada ha estat bona. Les guanyarem immediatament la població i tot han estat facilitats per part de les autoritats i de la població en general. Hi ha, certament, una minoria a la qual noirem dirigides; són els enemics de la nostra República francesa i de consegüent de la nostra

No m'he ocupat de qüestions femenines; només una sola he tingut una bona relació amb qui de la qual en Tomsó a poder veure, presta. Una altra em provocà credulament i vaig dir: patxo!

Enriquem tot el món de la. Sollem, s'entén les veus i encara no hi ha res arreglat.

Dimecres, dia 10 d'octubre. Marignac (Hte. Prance)

Ant a la ter de la unificada arriba-rem veu, al man acantament de la nostra Brigada de Guerrilles. Es tracta d'un poble de l'est

forma, a uns quatre quilòmetres o més, en línia
recta, de la frontera espanyola, Mariguac.

Ja estem, doncs, fets de esta sortida; el que
cal ara és que Tinguem sort en la nostra gesta.
Don Franco ha concentrat milers, guàrdia civil
i Polara en tot el llarg de la frontera de port
a no deixar-nos infiltrar; darrera d'algunes
forces adictes a ell hi té el soldat i ben ven
amb armes i municions molt limitades
a fi i efecte que en cas de revolta, aquest no
puguesse girar-se episcopant contra
llurs oficials. Al mateix dia que hi ha
disturbis, sabotatges i atacs dels guerrillers, i que
impere una nova vaga de repressió terrible.
Donc dedico a establir el meu servei i tra-
ballar en el moment.

Dimecres, dia 11 d'octubre.

Avui, després de sopar anarem a fer un
miting a Saint Réat, poble veí meu gran que
aquí. Jo vaig fer un discurs en francès, el
més llarg de tot el que he fet fins ara.

Avui dia de treball i organització.

La premsa porta força noves, af' b'prens
 favorables a la nostra causa. En altres noves, que
 no em recordo dir que a Jirona hi ha hagut
 una manifestació popular la qual al crit de
 viva la República ha anat a alliberar els preses
 assegurant sortir en uns quants. A Barcelona
 s'ha trobat el cim de la Sagrada Família, una
 gran bandera tricolor amb uns escuts lle-
 tes, de U. N. E. A Segovia, a Jaca, hi ha ha-
 gut disturbis, etc. Va bé; ve bé!

Dijous, dia 12 d'octubre.

Dia de treball, preparació, intervenció
 oral en diversos llocs en virtut a la pròxima
 infiltració dins de la nostra Terra. Es treballa
 activament en aquest sentit i dins de poc,
 de molt poc, es dir que marxarem. Jo heig
 de formar part de la primera expedició. Se
 coneixent, preveig que dins de poc hauré
 de deixar de non aquest diari, car no cal
 dir que no em podrà seguir, puix que
 les situacions que es poden presentar seran
 o poden ^{ser} molt més compromeses i perillos.

res que totes les que s'han donat a França. A més a més, es tracta també que l'equip personal ha d'ésser el més indispensable a fi i efecte que es pugui prendre la propaganda que ha com a dotació així com l'armament. No és un cas de riure i cal anar al seriós.

El diari d'avui porta un bon comunicat del general comandant les forces franceses de l'interior de les zones centre i sud, dient que no es donarà cap protecció ni ajut als grups expedients que intentin organitzar-se i armarse fora del control de la F.F.I. Afegit que només estan reconegudes pel govern francès les forces de la V. N. E. i que tots les altres que intentin formar-se seran desarmats i desmobilitzats. Signa aquest comunicat el general Bertin en el qual volia insistir a la població i a les autoritats a que no donin cap mena de facilitat a aquests grups.

Aquest comunicat és ja una duplicació d'un decret del 26 d'agost darrer en el qual es reconeixia oficialment les unitats

2046

armades de la V. N. E. i es deia que tots els
fances armats emprats al servei de la
V. N. E. serien desarmats.

Dijous, dia 13 d'octubre.

Estem preparant una altra festa tea-
tral com vorem fer a Lilla. Al mateix
temps estic confeccionant el primer nu-
mero del diari de la nostra Brigada. Molt
tarda.

He conseguit aconseguir la nostra qua-
quina d'escriure per dues, una de portà-
til i una d'oficina. Tot això gràcies a una
ràpid introducció prop d'una dona-coll
i amiga nostra, la qual era una dona.
ria... el...

Dimecres, dia 15 d'octubre.

Avem celebrat una desfilada de trupe fran-
co-espanyola a Saint Pict. Una companyia
francesa i dues de nostres desfilant en con-
junt. Si ho haguessin dit el 1939 que
això arribaria, ningú s'ho hauria cregut.

Després, hi ha hagut una petita festa festival
al teatre del poble, la qual, d'acord amb
la població del nostre, molt més petit
que Lluçanès, ha estat un èxit.

Al vespre hem repetit la festa a
Marignac amb més èxit encara.

Quan els guerrillers cantaven i ballaven
a l'Estat Major es preparava la nostra pe-
netració a Espanya per demà. Lluites
constantos! Amb cant i ball; demà
fred, fatiga, lleïta i potser la mort...

Marignac.

Dilluns, dia 16 d'octubre del 1944

Estic a punt de marxar per l'expedi-
ció de infiltració a Catalunya que està
preparada per anar. Les perspectives són
molt dures. Tenrem com a mínim. El
que sí que avançar és que aquest dia
ni ha de ferme a deixar-me; com és
natural no pot venir amb mi. Ara
venem si jo tornaré a ell. No cal dir que
em sentitja molta part.

La gent que s'intenta a pot quasi.

fiebre d'agorard, d'horsica. Només hi ha
 els comunistes que es llencen a aquest
 combat desigual, i alguns altres antifeixis-
 tes, que en fetit asombrat, creuen, com
 morally, que cal accelerar la caiguda
 d'en Franco. La resta del sector, llevat
 entre els exilats, és contrària a l'empresa.
 Per justificar la seva còmoda posició agra-
 uenxa argumentant que no vull qualificar,
 solament diré que, malgrat l'indigna
 lluita que es prepara, jo he cregut que
 era el meu deure ésserací iací estic.

A reveure, diari estimat. L'hi
 viura viura...

PARIS.- Dimarts, dia 22 de novembre del 1944.

Heusací que jo he tornat al meu
 diari i ara, de París, aquest gran
 París que coneix per primera vegada,
 el torn a sorprendre.

Fara primer una mica de histò-
 ria d'aquest mes i desig de inactivitat
 en el diari, però de gran interès en la

nova vida personal:

Des de Marignac - on el diari està per retornar per ferrocarril a Orléans - vaig marxar amb la nostra unitat de guerrillers, cap a la frontera. Ens infiltràrem seguint la nit, dins del territori català per la Vall d'Aran per arribar a Sitges. Se des-sona de Viella, capítol d'aquesta Vall. Per poguer-hi arribar sense ésser vistos ni reconeguts per l'enemic, ens colquei per vint i vuit hores de marxa a través de cingles, valls i penya-segats en una sola etapa. Tot això a través de muntanyes de dos-mil a dos-mil-dos-cents metres d'aproximadament. Fou un esforç veritablement extraordinari, car mitja el nostre equipatge, portàvem guerrillers per quatre dies i a mitja a mitja caminats de muntanyes i canals, en fila índia, sense un sol canvi, quins per naturals del país, sota temperatures de neu, de fred i de pluja i vent ambicionem a l'objectiu marcat per l'operació; però com que seguit a que el quia en degarria surant

una tempesta, arribarem propi de l'hora
 "H". Resonant el terreny, cercat moltes altres
 altra unitat que havia de col·laborar, i que
 no trobarem, comprovant el canvi de situa-
 ció per mitjà de la informació, etc., etc. al
 cap de la unitat i l'instructor polític creque-
 ran que no podien més a sacrificar to-
 ta la Brigada en un desigual combat i
 anunciaren a l'G. M. i als caps de Batalló
 que s'havia de retornar a França.

Juan a mi se'm comunicà, em
 sorprenent una tal decisió, mes veient
 que els dos responsables principals la presen-
 taven i la defensaven, veig acceptar com el
 altre i retornarem a França pel mateix
 però comú de l'arada, important de
 nou tot l'equipatge, material i munici-
 ó. Juan arribarem novament a aquest
 país, el comandament superior nostre
 ens rebé molt malament perquè no se-
 virem d'haver retornat a França; ellens
 substituí al cap de la Brigada, en Prat i
 a l'instructor, en Beres. El solent de la

forma de procedir del mésit començament, fou que multoctrinava als homes, tot voluntaris i irrefragables de tot car menús l'assien feb que obeir.

En fi, de l'Hospice de France enviamen a Marignac on ja vaig tornar hi dos dies i d'allí de nou al Vall d'Arau; però aquesta vegada en començ pel cap de pont foment per d'altre unitat.

Durant aquestos dos dies, de Arrens a Marignac, vaig veure més unitat amb la familia Rouanne, la qual en començ la nostra mésquina d'ensien per dos, una de portàtil i una altra vella d'oficiu. Una aquesta cosa hi ha dos noies i germans, una de setze anys i una altra de quinze. Ambdues es mostren més o menys amables i complaents amb mi; la gran, però, era més tímida que la petita o més espavada, i també no tan bonica. En canvi, la Française, o sigui la petita, ultra éster una nena robusta, farta, plena de volut, de formes protuberants sobre

tot del pit, era rossa i molt bufanta; a
 més a més, se'n ocupava amb el coll
 i quan em donava la mà me la rete-
 nia, apretant-me-la fortament. Oprofitant
 d'una bona ocasió que es presentà d'anar
 a tocar el piano amb en Rodríguez,
 amic pianista que m'ocupava,
 (ells m'estaven aprenent) la veig sortir
 i petonejar elongament. Ella, encara
 que feia pressió en sentir el llom, no
 era cap porqueta, car no sabia ni tocar.
 Tot s'acabà així, car el meu i més po-
 tent que el impuls de la natura i es tra-
 cava d'una infant. Fou un bon moment
 i que després m'estava avergonyida... i la
 primera gran me vaig qe... Els pares
 veien amb complença aquesta existència i
 adme segurament haurien vist amb bons
 ulls que s'haqués aquest estat; en canvi,
 quan veig trobar el primer contacte amb
 aquest reglament "ménage à trois", fou
 amb molt recel per part seva; així,
 però certificaven i ara que després de la

cara i de... pel que veulguis.

Altra a aquest contacte momentat vaig tenir temps de sortir a passejar una vegada amb una altra noia de 19 anys, anomenada Emma Rumbau, filla del cafè veí del lloc on estàvem escoltant. Després d'una llarga passejada aquesta acabà com preveia i en una surtida verda d'un camp, varem passar un bon moment on hi hagué més matèria que esperit, però que no estigué mal, tant més quan es tractava d'una noia físicament força bé, de bones formes, i bé no era jo el primer que arribava a penetrar en les seves regions íntimes. Tantmateix, cada dia em dono més compte que tot això, per un home ben constituït en matèria i en esperit, no li dona cap sensació totalment completa; mentre la satisfacció material no s'ha operat, la cosa va força bé, però un cop la bestia està satisfeta, l'esperit, disgustat, intenta fugir d'aquest contacte impuny.

sense arribar tan lluny com a Mariguas,
 a Quillan, una noia em feu recordar
 el cas de tant Marcel amb la Laurence,
 i a Mariguas mateix, puolgrat en jove-
 tut de l'Enrique, vaig experimentar el ma-
 teix regret: l'hora que ella volgué pas-
 sar el meu estat em cop el coita celebrat,
 fou per mi llarguissim. I fou amb ple-
 na satisfacció que, a l'endemà al despertar,
 vaig marxar de nou cap a Espanya sense
 sentir la pèrdua de tals contactes.

un cop a Espanya de nou, atigüé-
 rem un dia a Bascot on vaig parlar amb al-
 guns individus de la població civil per quals
 es confirmà el règim increíble de terror d'en
 Franco i els falangistes i tots les abominables even-
 tils que sobre nosaltres han vençut. Després mar-
 xàrem a cobrir línia a diversos sectors i pobles
 del Vall d'Arán, establint el nostre P.C. a Les
 Bordes. Un resum es conquistà tota la Vall
 menys la capital o sigui Vielha. Això deu
 fer un total aproximant d'unus quinze
 pobles i vils. Hi restàrem uns deu dies, des-

rent el qual s'exposà largament el programa de Unió Nacional de manera que ningú del Vall d'Aran podria creure en el futur, les mentides que en Franco ha volgut sobre nosaltres. Malgrat ésser una vall prou pròpia a l'agitació política, aquesta donà el seu fruit, car alguns sacerdots i capellans feren manifestacions públiques en favor nostre; Edurne de de Bassot, l'home que plorà quan tornàvem a marxar i l'alesde de Les, el qual va a l'encens cap de la Falange, momenté que no exerciria cap més repressió contra els republicans i gent contrària a Franco.

Ben Franco protesta molt del govern francès dient que França havia fet un acte de guerra contra Espanya amb les tropes novien partit armades de territori francès. També fingué la barra d'esperar-se per venir a posar orde al Sud de França, dominant regions ell, pels rojos espanyols. Naturalment que el govern francès no ho fet en cas malgrat que ha invertit pro-

perant la creació d'un bloc cristià occi-
dental. Al contrari, recentment, el mi-
nistre francès d'afers estrangers ha significat
públicament que malgrat no estar "Fran-
ça amb guerra contra Espanya, els republi-
licans espanyols són hostes de França i que
espanyols a la jurisdicció dels consells
franquistes." Aquesta important mesura d'afe-
cció i protecció de la República francesa sus-
ceta i agredida envers els seus bons veïns
espanyols que sofrírem les conseqüències
de la traïció de la darrera època de la III
i del règim de Vichy, ha estat presen-
ciada pel jove ministre catòlic, en Pier-
ge Prédault el dia 20 de novembre del
1944.

Malgrat que la gesta dels guerrillers es-
panyols a la Vall d'Aran, no era feta per un
cos semblant i estava pel decumunt de les
nostres forces, i de la nostra persecució, era te'n-
oposà a un exèrcit poderosament armat
i organitzat encara que sense un sol
combatiu, ha servit per recordar de nou

i a baix, el problema principal en tots els con-
 cilleries i semi tona a ésser de gran actuali-
 tat. Les notes baixes foren minims, (la nostra
 Brigada un mort i un presoner) les seues es
 les que dir, però infinitament superiors i
 vāris centres de presoners, que semi,
 sempre una quarantena que volgueren
 restar voluntàriament, presoners amb
 novelles a França i semi i són quemi-
 llers lliures amb novelles. A més a més,
 ens requiriren molt civils.

Un cop a França de nou, s'ha donat
 a l'agrupació de Guerdillors l'organització
 que havia d'haver tingut des d'un principi
 i hem retornat, per breus etapes, a Guir-
 llan on reus ha rebut tan bé com l'altre
 vegada. A Trois voir comencem a elab-
 orar una amistat d'aquella vila, en la
 que en feia encara no fa gaire que
 podava dels contactes francesos. Vārem fer
 un viatge nocturn junt i de nou vaig
 experimentar la mateixa sensació: un-
 quat el mes vint-i-cinc anys, no arriba a

interessar-me més que la matèria i encara
 en contacte directe. En canvi, un cop arri-
 bat a Guillaud vaig anar a col·locar a una
 senyora cosada de viut i vis sempre, que vaig
 conèixer a ella i al seu marit, l'altre vegada;
 ens feren bons amics. Aquesta vegada el
 seu marit no hi era; (estava veí a París)
 però com que era amic amb tot dos, vaig
 anar-hi igualment, iniciant-se una soci-
 tat molt interessant, que exercix molt
 activitat i que encara en altre acte del
^{meu} drama sentimental continuació d'aquella
 de la Comuna delhora i oh! irònica coin-
 cidència! una altra cosada i amb un al-
 tre arquitecte! Aquesta dona superior a.
 no mena Micheline Gobert.

Ja en els primers, en la primera vi-
 sita celebrada quan la nostra primera estada
 a Guillaud, vaig trobar en ella quelcom que
 m'atraïa, una simpatia especial; llavors por-
 tarem varies vegades així com també amb el
 seu marit, un senyor molt correcte, fàcil i
 amable, bon pintor a més d'arquitecte. Però

no la nostra amistat era passà d'aquí. Com que
 la nostra primera estada en aquell poble fou breu,
 quan vaig marxar, des de Mariguac el he vaig
 enviar una toja postal de salutació. Poc després vaig
 entrar a Espanya i fou allí que vaig rebre una lletre
 d'ella que em plougué molt. S'excusava que fos
 ella la que contestés, perquè el seu marit havia marxat
 a París i no volia deixar la meua toja sense
 resposta. M'explicava un xic la seva vida i realment
 deitjant-me i deitjant-nos a novelles, tota la sort
 que mereixem en la lluita europea. Vol a dir que
 tant ella com ell són d'aquesta classe intel·lectual
 francesa que si no són comunistes militants, passen
 per comunistes i segueixen el programa de lluita
 (formalment no anuncien la seva intenció d'afiliar-
 se al Partit).

No vaig respondre l'amentada fins farsa
 tard i no per falta de gana. Quan ho vaig fer, poc
 després sortia nos Duillon de nou i em va vaig
 passar al davant de la meua resposta. Des fi; la
 vaig anar a veure, se'n feu molt contenta,
 parlarem una bona estona i com que ella ha-
 via decidit d'anar al cinema, m'invità a

volia acompanyar-la la qual era veig
per amb molt de gent.

La nostra aparició al cine fou imme-
diatament remunerada pel que ella és i representa
des de la societat quillanera i perquè jo també
sóc força conegut. Belle jeune, ferra, bon fetç, distin-
gida, elegant, bella sense ésser bonica, en una
paraula, una dona que atrau, que inspira. Casa-
da amb tres infants, el seu marit viuó amb ^{que} ella,
i en viatge. Jo, jove entre altres coses. La gent,
de memòria i de consciència a aixecar el qual
s'acompanyen per tota la petita ciutat, i per la
continuació de les nostres sortides, arribarem a ésser
el plat del dia del municipi quillanès, amb les
conseqüents repeticions de que jo bonica amb ella, etc.

Aquella primera sortida com tot les altres, fou
d'una extraordinària correcció i bé d'una gran satis-
facció espiritual per la conversació tinguda. Al sor-
tir del cine la veig acompanyar fins a casa seva,
(a trenta metres de distància) i a l'acomodar-nos
em digué: "Maintenant ne vous laissez pas tomber." Una
nova estada de mià i cosa un a casa seva.

A aquesta visita i a aquesta sortida s'en

successiu d'altres, cada vegada més interessants, cada
 vegada més curiosos. M'invità a dinar un dia
 i parlarem, parlarem... Mirats, Tardors, col·loquis
 purs, però en un gest material. Sans expli-
 carem la nostra vida íntima; jo presentant-li el
 meu drama esperitual i les consciències que se'n
 deriven, ella explicant-me a fons el seu projecte,
 però sense pronunciar-se íntimament en el seu
 cas sentimental present, per donar-me de voluntat
 segura que dirà certament. D'ella no es volia
 parlar gaire, d'ella com a cor i com a sentiment;
 en quant a mi m'encoratjà a ésser fort a no de-
 nar nunca solta a sentiment que no podien tenir
 l'acolliment que mereixien i insistí en que era
 gaire i que trobaria el que mereixia. Qualsem-
 de pur, de noble, de sa; qualsem que no experi-
 menten tot el esperit, qualsem que fa ^{mal} i bé a
 la vegada, que t'acusolava i t'invità al deses-
 per, que et fa començar coses belles i donar-me re-
 quitós. En canvi, la meua de quillors que
 ens mirarem o veiem, creiem a ulls clucs que
 la nostra íntimitat $\frac{1}{2}$ era un circum de mate-
 ria i de satisfacció carnal! Ah! Sou tan al-

casos aquests sentiments que sovint de la
 pobresa d'esperit de la majoria aquesta n'ignora
 l'existència. A propòsit d'això una serpenta
 ens diguéren: "Els ignorants són més felices;
 ells no tenen aquestes complicacions." No, no experi-
 menten aquests refinament, però tampoc aquests co-
 tisfaccions, superiors.

Una sola vegada, un sol moment fellà
 el nostre domini de la natura. Un home se veure
 a casa de l'oblea on ella hi estava invitada a so-
 par; però en el cas de no poder ésser, havia de se
 retirar, nos a casa seva una hora i mitja més
 tard. Jo, aprofitant d'aquesta hora i mitja, vaig
 anar a veure el senyor Pires, director de l'Es-
 cola al qual em distingí més del que volent.
 Va dir: féu que vaig arribar a casa d'ella a les
 $5\frac{1}{4}$ d'hora de retard. Breu sonar, $3\frac{1}{4}$ d'auge del corpe.
 M'esperà fins a $2\frac{1}{4}$: el veure que no venia se'n
 anà al leit. A l'arribar allí i trobar la porta
 tancada ho vaig sentir molt; fins i tot vaig té-
 nir el costatge de tocar lleugerament el tambor.
 Ella ja estava al leit però no entornada; baixà
 immediatament a obrir i distingírem un

moment junt; un moment de solas memores, com-
preses, de mans reptetes, de tendres mirades... Per
primera vegada vaig agafar-li els seus mans
com es tímid, i còndid, encarnats. I fou
aquella nit, que al marxar de nou, li vaig
demandar un petó que no em calé refusar.
Un petó meu, tendre; un petó your... Im-
mediatament reaccionà i em digué resolu-
tament: "Alles-vous-en!"

A l'entrevista, mig avergonyit subdís, com
es joveuells se disset anys, no govarem mirar-
nos fixament. Ella tingué la valentia de dir que
aquell moment de feblesa no ho havia de re-
petir més. M'explicà varies infidelitats constata-
des, particularment en els dos casos que ha tingut; que
podia assegurar que el seu segon marit, ella-
vora, ací a París, havia estat amb la seva
primera dona; però que ella no li seria in-
fidel. Corcep magnífic, heroi de dona!
Recordeu que jo li vaig dir que ella no féuig
el drama sentimental meu i em respongué
amb una mirada infinitament dolça, tris-
ta i enèrgica a la vegada: "Vous n'en savez rien."

Alguns de marxar vers París, em diquei que no tornis, ni a guerrillers, que no era el meu lloc, que perdia el meu temps; però que els anis a veure tantmateix allí on fossin. Tenia el moment de dir-se a reveure, demanant-vos mutuament els vostres impulsos, em donàrem un cordial, decidit i innocent bes a cada galta.

A l'endemà el benotí vaig reprendre el viatge vers Alipuan per prendre l'equipatge que em manava per anar a París. A Piziers vaig trobar l'Elisbeth, que em esperava; tant afetuosa i tendra com sempre. A la Micheline i li vaig parlar del cas de l'Elisbeth i la vaig ensenyar la foto que tinc d'ella en la cartula. Resolguem em diquei que no em corts amb ella, que mereixia molts milers i que ho trobaria.

Com que vaig arribar al migdia a Piziers i no hi havia ^{estat} fins a la tarda per anar a Alipuan, varem anar a una cambra d'hotel on vaig ésser tot el feliz que era amb ella en anteriors ocasions. Continua llegint-me amb ella aquesta viciosa estingit con-

tractada durant els anys de vida comú; sé el
 que volia dir la Mideleine i sé també fins a
 quin punt l'Elizabeth pot arribar una fe feliç.

El dia següent o niqui el 17 del corrent,
 prenia el tren direcció París. A Boulogne vaig
 retrobar el fill de l'aleut de Duillan, un Pierre
 Berrillon, un xicot de 26 anys estudiant d'ar-
 quitecte, aspirant en el F.F.I. i que anava
 també vers París amb la intenció de fer-se
 destinar. Tretòrem un retrobar-nos a Boulogne
 per continuar junts.

A Orleans ens paràrem una hora i
 dinàrem a casa d'un oncle meu. Arribàrem a
 París el dissabte al vespre. Inmediatament
 anàrem al servei d'allotjament del Minis-
 teri de la guerra, el qual està presentació de
 nostres papers militars, ens donà una com-
 oda gratuïta en un hotel cèntric, el "Grand
 Hôtel de La Havane". Després per acompanyar Tenier
 es llevà: el "mess" dels oficials o el Club des Offici-
 ers, molt bé, sobretot aquest darrer, instal·lat
 al "Grand Hôtel", segurament el més gran i
 el més luxós de París, des del qual estic escri-

vint actualment. Qui, s'altia un servei d'èpat
a la cuina americana veritablement formi-
dable, hi ha ball i atraccions gratuïtes cada
nit, rissopó, bequests, etc. Els èpat costen dues
franes i el rissopó cinc, pures irritoris en re-
lació al menú i a la costia de la vida.

Fins ara me he dedicat a sucre deis-
tat entre les quals s'hi troben en Manual
Dominech a l'Hospital Foch, la sogra de la
Micheline Sobut i, veig una a l'adreça en
viaja l'Odette Froud de Dretteville. La senyora
de la casa que rebé molt bé, era parlant millor
d'ella i era digna que una noia tan bonica
i intel·ligent com l'Odette, mereixia més sort
que la que li reservava l'esser "bonne" i que havia
volgut provar fortuna altament. M'indica
l'adreça de la seva germana la qual veig una
a sucre. Aquesta me coneixia per la referen-
cia, que l'Odette li havia donat de mi; era rebé
molt bé i com que me tenien temps en-
tu en aquell moment, quedàrem en trobar-
nos a quell sempre al Moulin Rouge.

Una digna que l'Odette havia marxat

vas Dèiqia abans de l'alliberació i que feia tres
 mesos que no em sabia res. Totz les seves coses
 putesch, era ella que li, li' guardava, entre les
 quals, vaig retrobar aquell parell d'aques de cris-
 tall que li vaig regalar pels seus vint anys. La
 pobra usia, malgrat els anys, quedà sempre
 -regant la seva pròpia germana - un fervor
 -riós record per mi i feris en gran estima
 totz les meves coses.

Davant de la noblesa de sentiment de la petita
 obrera, vaig trobar un vulgar desig carnal en
 la gran que volia aprofitar d'una gaire o
 gens, encipol, de la meua estada a París. A
 mi m'era encorament violent una men-
 tura amb ella car considerava que era in-
 digne del record de la fonda Olette. Me fi; com
 que el meu amic es llençà amb la seva ami-
 ga jo m'havia de llençar amb ella. D'aquella
 primera nit, al sortir del Moulin Rouge,
 ja ho quèiem poquet portar-les a la nostra
 cambra, però no vaig fer res. El dia següent
 anàrem al Casino de París i ella cap va inter-
 guntar de que cada un a casa seva a dormir. Però

2068

ahir, dimarts, el meu amic va tirar endavant i mentre jo estava ballant al Club ella se l'emportà al llit. Com que dormim en una cambra de dos llits, quan jo vaig arribar me'ls vaig trobar agitats amb els braços ben veig espulsa i em veig adormir tranquil·lament a l'altre.

Per veure dimarts, a les cinc Femina cita de conjunt tot el quater. Com que ve que a'hi veig veig de dormir amb ella i me'ls és molt violent per mes raons: per que tot i estar bé físicament, no em dir res i per que considero que és una porada en la memòria i en el sentiment de la guerra, no puto presentarme a la cita i me'n veig a fer una gestió per en Manolo a veure si li puc fer donar una subvenció.

Dijous, dia 23 de novembre.

A la fi, l'inevitable ha vingut. M'he sot d' aixecar del llit on he passat la nit amb la Jane Grand.

Ahir, com havia previst, no veig

preguntar-me a la cita i a mi a mi, en lloc d'anar
 a veure el Club amb un vaig anar a Carniers,
 retornant a Paris a la deu del vespre. Dues
 quan arribo a l'Hotel em trobo al mercant
 i ell, des que m'exponeu al vestibul. No
 hi haquí més reunió i col·legi per una certa
 comèdia extremadament violent i artificial
 on jo em vaia a la vegada overgoupit i
 tènid. En fi, en la nit va canvia de des
 dit, somninem tot quatre, cada parella
 exponiant-se a la seva banda. Al dia
 següent em vaig aixecar sense altra re-
 cord que un desagradable regret.

Aquest contacte i d'altres de llengües establits
 tot bellant al "Grand Hôtel" on hi ha anglesos, a-
 mericans i francesos, em fan pensar més
 i més en la meua convicció que per l'home
 normalment constituit, si bé no s'ha de
 de renunciar ni molt menys violent for
 de impulsos sexuals fins a la continència, aquest
 a l'èsser natural i pures exigències, per ésser ta-
 tisfet, un conjunt de matèria i esperit que
 no pot satisfer-te qualsevol cosa. La dona

en el sentit i acció general, és una falsa joia, que culleva pel seu creïble, però que al contacte directe, hom descobreix sovint una injustificació. Un canvi, ve també el inefable, plaers d'una dona amb la qual hi ha una correspondència de sentiment. Per un home normalment constituit, que ha conegut aquestes satisfaccions superiors, no podem dir-li gran cosa les dones brudes. Jo he veig passar innumerable moltes llurs passions, llurs exigències, sensuats; moltes d'excitar-me el que fan es retornar-me més i més en les meves posicions i fer-me pensar amb més nostàlgia en aquest avenir on l'home serà lliure, lliure sencelament i on, per pura superació del esperit, el contacte de vida restaran reduïts al no res, a l'inefable.

Just, per insensibilitat, veig posseir vâries regals a la face; però de regit de la primera possessió, si després pagat deuen rendir el meu sentiment interior, l'home potut para del elit perquè em pertor quejova. Un canvi, un familiar, un

jove com tant d'altre, se veu més de les seues
oprecions i tuba que la joia està molt bé,
que és bonica, fina, elegant i adreça distin-
gida. Jo també reconeixo aquestes qualitats
però em fau a demanar: És que és prou
sòs quan l'esperit està absent?

No he tingut temps de visitar quins mo-
nument de París. D'entre les coses que he ad-
mirat i que mereixen un comentari de prou
mesa, són l'Arc de l'Orion i el Pantéon
del Invalids. Ambdós monumens són mag-
nífics, esplèndids, però ambdós dediquen
una magnificència a un culte que jo no
compartixo.

L'Arc de l'Orion que tal i com està dedi-
cat mereixeria éster destruït, jo l'emplearia
però en diferent objectiu. Un país com
França que té una civilització universalista,
no deuria de tenir un arc tan imparell
al culte de la guerra i a invitar l'odi de na-
cions. Aquelles inscripcions de les tolles i de victò-
ries, són un sequestre tot, una provocació a les
nacions estrangeres, un tot el país i hono-

ven també de fets d'armes, més o menys glo-
 riosos, i si en dia els francesos es propa-
 ren en vencedors per l'estrange, també s'afir-
 mit estrangers a l'hem parçipat vencedors per Fran-
 ça, per tota aquest orgullós Arc de Triomf.
 A més a més és que es pot admetre el culte
 a la força en ple segle XX? No. Si la for-
 ça és encara milloramentament necessà-
 ria, fem que aquesta esdevingui ràpida-
 ment inútil, i elloc d'exaltar el seu
 record presentem-la com una llarga i
 penosa etapa per la qual ha tingut la
 Humanitat abans d'arribar a trobar l'or-
 ganització social que necessita. ^{descom, d'altres}
 L'Arc del Triomf de París ja el transformaria
 d'objectiu, el dedicaria al triomf, a l'efort
 del pensament i de la ciència francesa, el
 dedicaria als savis i als filòsofs francesos,
 honra de la humanitat i no als guerrers
 francesos, tan guerrers per no dir tan
 bèrbers com tots els altres.

Les incipients provocacions esoposix-
 rien i serien reemplaçats per d'altres que

vidarim la pau i la guerra. La tomba del soldat desconegut podria restar però ell de dir-li "mort per la Prataci", o li podria posar per exemple: "sacrificat a l'època de l'humanitat". Mort per França! L'únic cop el pobre es queixat com un noi; segurament hauria un pobre noi arribant de la Terra natal per portar-lo al sacrifici, que no sabia res dels seus interessos que els potents juguen en aquella terrible matança. A la millor ni és femella, a la millor ni és un covard, a la millor com un heroi, però si segurament com un heroi per força, com si hi ha tot en les guerres.

En quant al Palau del Quàrtel, en resposta a Napoleó, en la crònica que s'ha a indicar el veure que França hauria tant a aquest "ministre-courier" d'Hitler, en aquest darrer és una veu de Napoleó d'any i en aquest en aquell país de pura casa de llurs països respectius. A pau, a pau; en la societat humana, en guerra no mereix

tant honors, sobretot que n'és conegut el resultat pràctic del benefici napoleònic deixant a part la falsa glòria militar, segurament seria deficitari per França.

La meua sorpresa ha estat en veurement quan he vist les altres tombes: Josep Napoleó, Jeroni i l'"Àiglon". L'única tomba que no és de la família és la d'en Foch. No sé com França ha pogut pagar en tant d'honor a aquesta família napoleònica. Del primer encara es començava a veure i cal reconèixer que feu un geni; però en Jeroni i en Josep, qui conyhi feren d'ell? Particularment en Josep, un feble, un inepte i un inútil que feu veure d'Espagna sense haver-ho i encara opòsits a que el seu germà el distingís causant personalment a Espagna a esser-hi derrotat per primera vegada. La família d'en Napoleó! All'últim reconegué que havia estat un "gallina emollida" per la seua família!

Dimecres, dia 24 de novembre.

He anat a visitar el senyor Peñá

Sobre, aquell soci en metapsíquica amb el qual
 vaig tenir una lletra agraïda primerenca
 última. Es recorda de mi, em va bé molt
 bé, portarem extensament, li vaig exposar
 i presentar el meu quadre sinòptic de treballs,
 el qual trobà molt bé, em felicità espe-
 cialment i m'encoratjà a continuar.
 Trobàrem en que hi aniria passant un
 mes de la meua existència i que potser des-
 pués de la guerra vindria a Barcelona a
 veure'm.

D'allí me'n vaig anar a la Materni-
 tat de Port Royal, a veure la directora la
 qual és la marroquina de sempre sobretot, una fe-
 dona de 55 anys molt ben conservada i
 molt amable. Portarem una bona estona
 i quedarem en que aniria a cercar, abans
 de marxar de París, un paquet de pintu-
 res, pel sempre sobretot.

He anat a veure al Manolo per septi-
 ma vegada. Li he fet una llarga nitjui
 tractant-lo amb la meua conversació. Li he
 comunicat el resultat de les meues gestions en

2076

favor seu.

Dissabte, dia 25 de novembre.

Èrem avar al Casino de París, tan
femós i com al Moulin Rouge l'altre dia,
he quedat impressionat sobre el local. Em creia
que era molt millor. L'espectacle era una
revista. varietat força feixosa.

Amb en Ferrillon, el qual vol que-
ser-se veí de tots passats, hem fet alguna
gestió en aquest sentit. Jo hi trobé que hem
d'interessant també en la que seria, tant
més quan pel meu treball estic a prop dels
grans centres de cultura parisiens.

Diumenge, dia 26 de novembre.

Avui, invitat en Ferrillon i jo per l'ho-
lona i la Jane, anàrem a un sopar i festa
d'una Catarina, celebrat en aquesta forma
típicament parisiens que apareix en els
films francesos. El menjar i l'òpat foren ex-
cellents i abundants. Durà vint hores i després
anàrem a comprar la boira per la veu-

ques, parisiens. Intentàrem ballar al ball
de les Caterinetes al Palau de Chaillot; però
estava tan ple que decidírem tornar a casa.
Veu les quatre del vestí la Jane i jo en-
tràrem a casa d'ella. Aquesta vegada em
fou més violent que l'altre dia; no obstant, el
record de l'Odette, la seva fotografia posada
sobre el mantatge lateral del llit, em feia
estar violent.

Aquest vesuntí, he fet la creaturala.
A l'hora de dinar tot quatre altre cop, hem
sortit per anar al "mens" dels oficis de la quar-
tació de París. Bona que no és car, el me-
ns és molt inferior al del Club del Dist.
En aquest servei bloc sí que és formidable.

En havent dinat, amb la Jane, hem
anat a donar un tomb pel Croisera, la
tour Eiffel i visitar el Museu de l'Home.
Hem anat a un restaurant de luxe, hem
vingut a la cambra on hem fet res-
topó i després a dormir.

Una volta al llit, la Jane i jo ens hem
explorat proucament sobre les sortis acti-

tots observats mútuament. Ella m'ha dit que m'envia totes a veure la seva germana, que no li digui res del que l'ha passat, perquè sap que ella és molt gelosa. Adhuc m'ha dit que n'ella també i m'hi corria, que per mi seria una simple curiosa. Ha afegit que ella té un amic de de fa tres anys el qual està a Alcananya i que segurament s'hi corria. És una persona: com que jo li he plagut ha volgut tornar amb mi.

En la meua part jo li he explicat breument, breument el per què del meu retard de l'altre dia i les meues opinions.

Ara em cal pensar en un vic d'una agradable visita que he tingut amb: La d'eu Pol Gasparís de Montauban.

De d'ací li vaig escriure una lletra perquè per un sisí estalà vaig saber que continuava vivint a Montauban. En aquesta lletra li expressava el meu sentiment d'amic per l'estatut observada amb mi davant de l'afar de la zonda. M'imagina que no rebí cap de les dues lletres on jo demanava el temps.

poter perquè ell estava vigilat de prop
per la camera. Ben fi, intem en el mateix
hotel, sortim junts i ens vam reunir junts fins
a Montauban.

Dimarts, dia 28 de novembre.

Entre altres coses he anat a una cita
o visita a casa del senyor Chollage, el
qual vaig anar a veure a l'arribar a
a París, però estava absent. La seva exp-
na em va dir que em venia abans de la
meua visita, em telefonaria perquè hi a-
ria a veure'l. Al dia vaig rebre aquest cop
de telèfon per anar a veure'l.

La conversació ha durat més d'una hora
durant la qual, hem parlat indistintament
de moltes coses, en particular sobre alguns
treballs filosòfics. Ha estat molt fascinan-
ment sorprès de l'ample d'aquests, de la
coherència, del mètode, de l'originalitat i de
la utilitat que poden presentar. M'ha dit
que és molt superior al que s'imagina que
són les meues idees; m'ha felicitat afusiq-

2080

ment i m'ha encoratjat a que continuï
en el meu curs, avest però que amb la me-
va tenacitat quelesse de bo en sortirà.

N'he estat molt content perquè ara puc
venir fermament en que faig quelcom que
és acceptable com a treball seriós.

Les meves hores de venir a què ves-
pre a dormir ací a la cambra, però la
represa d'un horari de treball diferent, no
els ho ha permès. Me'n felicito!

Dimecres, dia 29 de novembre.

Ja ferme les places preses i elagades
pel tren del dissabte a fi de marxar en Pol-
jo vers Montauban. Pequena parada en tren
i sobtat un sciut elapat, es cosa difícilis-
sima retardament. Com que jo tinc una
ordre de emissió com a militar, m'ha estat
molt fàcil. Ací com a Espanya, els militars
passen davant de tot.

Dijous, dia 30 de novembre.

Ant veip anar al teatre de l'òpera

a veure una sessió de ballet. Malhauradament per mi, és la primera vegada que assisteixo a aquest gènere d'espectacle i hoig de tu que m'ha plagut moltíssim, tant i així que el dia d'anir el considero un del més feliç que he passat a París. Abans veient l'espectacle se m'ha ocorregut una idea: la fantàsia escènica en un teatre, per molt perfeccionada que sigui, sempre està per sota de la fantàsia de l'autor o quasi. En el cas d'anir per exemple, la fantàsia reconstructiva de dos ballets no inferior a la resultat escènica; el teatre no pot donar aquella fantàsia perfecta que ens presenta el cinema. Després a mi se'm ha ocorregut la idea de preguntar-me si seria interessant, per exemple, filmar un ballet en sentit i després representar-lo al públic acompanyat d'orquestra real; és a dir que l'orquestra subde tocar pel cos de ballet tot i que d'aquí surt el film que s'aniria desenvolupant. Naturalment, voldria una sessió perfecta entre

el film i el ballet. En aquest cas podria ésser que fos interessant.

L'Òpera és tan bonica de l'interior com de l'exterior. A l'època en que fou construïda era, segurament, el millor teatre del món. Com capacitat està bé encara que em sembla que és un xic més petita que el nostre Liceu. Estàvem en les primeres i millors èpoques; molt bé hi hi em xic de tiquades; les del nostre Liceu, essent més modernes, responen millor a l'època actual: els solcs, corredors, possibilitats i gran escala, quelcom d'extraordinari, de formidable. En una paraula, un teatre que honra França ^{no} per ésser tan magnífic, sinó perquè aquesta magnificència data del 1669!

Albir també veig veure la Plaza de la Concordia, i l'església de la Magdalena. Heu dit que aquesta plaza és la més bella d'Europa. Potser sí, en tot cas és magnífica; tanmateix si he trobat un defecte i és que què que plaza és un encoriment de calça. És de tots direccions i el que és, diu veri-

totalment plana i extremadament petita per la grandesa del conjunt. Ben sembla que haurien d'haver fet com a la plaça de Catalunya de Barcelona, o sigui fer les cases únicament a l'entorn de la gran plaça.

Entre alguns gentians i altres coses, he anat a visitar novament a la directora de Port-Royal, Madame Robert. Hem tingut una molt agradable conversa durant una hora i mitja. És una senyora molt amable, molt simpàtica, instruída, distingida, etc.

Ana (les 6:30 de vespre) me'n vaig a sopar i després a retocar la guine i l'Helène. Tuvarem com anirà.

M'oblidava de dir que després de sortir de l'Òpera, anàrem al Grand Hôtel a fer nosaltres. Com que encara era l'hora de les atencions, poguérem veure un elevador en gestió que havia vingut a cantar. Després encara vaig ballar uns quants balls. Un cop arribat a la cambra, en Ferrillon començà a recopilar fetes i de riulla en riulla

arribarem a passar dues hores vixi. És un xi-
est molt temps i'eres certament forsa bé. Des-
prés, en Pol i'hi afegí.

Dimecres, dia 15 de desembre del 1944.

Avui arribarem al Bayrol, un espicam-
ent de luxe, on passarem una bona esto-
na. Després com que ells s'havien de lle-
var a les 11 del matí i tenen el tur-
ball al costat d'en la Jane vir, ana-
ren a dormir juntes a la cambra d'a-
questa dormera. El meu amic no so-
lia; jo ho vaig trobar molt bé. La Ja-
ne ha comprès, sense enfadar-se, que jo
no m'interessa per ella, i s'ha portat molt
bé. Avui, tot parlant junts, observava la
seua cara que és molt bufanta i fins, però
la meua masculinitat no és sentida per
excitada; en canvi, novis el record
de l'Elisabeth o de la Wilhelme, el meu
còs ja responia en unes.

Avui he anat a veure en llavors
per primera vegada. Per la tarda he anat

al cinema per primera vegada també.
 Era en el Parlament; passaven una sessió d'ac-
 tualitat i reportatges. El més important d'aquests
 reportatges és que foren clandestinament un
 grup d'advocats durant l'el·liberació de París.
 les tracta d'un document molt interessant
 on es veu el poble, aquest poble tan heroi-
 i tan ingenu, que per les crims per
 elutar contra l'inventor i aconseguir
 alliberar la capital abans de les seues
 forces armades regulars arriben; quant
 aquests arribaren, la ciutat ja estava re-
 tejada d'alemanys i de molts milicians.

Aquest film magnífic tingué ses spe-
 ts per qui. El primer fou el de fer un mo-
 cional fortament; els ells se m'humitejaren
 i vaig copiar de veure tanta devoció dels
 del poble per una tanta sagrada i que es-
 prís, quan ells ja han donat llur sang, la
 massa d'aventurers, d'arribistes i de profitadors
 tira a llur profit i esforços d'aquests valent.
 Vaig copiar de veure tanta abnegació, tanta
 valentia!

Del segon efecte fou que venen a conseqüència
 del primer, em veig referenciar més en la
 meua convicció de que cal treballar per opu-
 rar a aquestes mulleres, a deixar d'èsser
 esclaves. Cal sentir aquesta raïetat i peruen-
 tir que en la nova no hi haurin tanta in-
 justícia. El poble és una massa heroica irres-
 ponsable, però aquesta persona encara veu-
 reix que se la quiti, definitivament de cal, en
 bé d'ella, però cal fer-ho per que revolte
 el meu esperit del meu esperit, tanta
 iniquitat. Cal fer-ho malgrat que, com
 deia a la directora de Port-Royal, l'avenir
 immediat no el veig tan lluminós com
 potria ésser. Sento que paguem per deu anys,
 a l'entrada de la guerra, no e, fóra més,
 que dos, quan fer deu és possible! Sóc
 optimista en l'avenir immediat de la huma-
 nitat, perquè, malgrat tot, aquesta sempre va
 endavant, a un ritme sempre més lent
 però sempre endavant. Però una revolta ha-
 ver de reportar tanta injustícia quan aquesta
 potria ésser reparada.

Malgrat tots les reticències d'aquella primera
 crisi de la fi del 1929, malgrat tots els bons ar-
 guments per no barrejar-se en el turbul-
 ent ambient de les lluites humanes, i particular-
 ment en les branques polítiques i socials,
 malgrat tot, sento que em lloig de donar a
 aquesta criminal humanitat de la qual
 em formo part i que col·labora per
 l'avenir d'aquest infant menor que
 és el poble. Com que no sento la lluita po-
 lítica directa pel restanyada que és i per-
 què entenc que la sociologia s'ha d'abor-
 rar des del punt de vista científic, treballaré
 en aquest sentit, en presentar el proble-
 ma social humà com un problema cien-
 tífic-filosòfic. Els meus contactes a París
 em confirmen que no vaig desencaminat.

Després d'arribar del Centre Olympique on
 hi donen representacions se "music-hall" pel vol-
 untats aliat. Ha estat força bé. Després, abans de
 venir veí a la cambra, he anat al Grand
 Hôtel per gaudir vejada, a prendre el que
 anomenen el "lunch". Ara vaig a preparar.

van el meu rebut equipatge i deuria el de-
moti a la set, punt amb en Pol, en una
re' vers Montauban.

Abandonem París després d'una bona es-
tada durant la qual he passat uns dies,
quinze, molt agradables. He menjat molt
bé al club del club, he estat ben allotjat, he
conegut alguns monuments d'aquella gran
ciutat i si no hegués estat la gentious i vici-
tes que he fet, m'hegués conegut més ben
conjugunt, però, em he satisfet de la meua estada
a París.

Les gestions meua esmentades, even de na-
tura a estar afectat a París, m'hi hegués he-
gut una horaada possibilitat. Per la conti-
nuació dels meus estudis, m'interessaria molt
viure hi; però no he pogut ésser més gràt
que he estat a punt. Aquests gestions s'han
rebut a tres de diferents: la primera en la
O.G.S.S., la segona en el Ministeri de la Fu-
ndació i la tercera en la Direcció General
de la F.F.I., Secció estrangera.

Son en quarta guerra on quereuay

estar a punt de quedar. m'hi i on podria ésser
ni el secretariat espangol e crec, que encara
hi aré. En dubto, però, encara que jo en se-
ria el promotor pater més directe; tantmateix,
a París, ha restat gent que ena pensaven
poter, la devantera.

Dissabte, dia 2 de desembre.

A les onze del vespre hem arribat a
Montauban o millor dit a ca la Minnie,
la qual ha fet el viatge de París amb nosaltres.
A l'estació ens esperaven la Jean-
nette i la Cécile.

Montauban m'ha fet la mateixa im-
pressió de sempre, si bé bon ric més fada, car
apart d'en Pol i dels que el rodegen, ja no
m'hi resta res més, si no són records.

Un dels que em ve més a la ment és el
del bran Rollé. Cada vegada que he vist d'a-
questa petita ciutat, em recorda e'arribé des-
aprovant. Poter és el el que ajuda a que
entri de nou a Montauban sent quasi
cap mena de il·lusió. En Pol continua

2090

essent un bon amic per mi, malgrat que
a l'arribar del i veure que tot continua i-
qual, que ell és el temps i mestre de dues gener-
res sense altra cosa que una gran bondat i
un certament expert de submissió, i al ven-
re encara que de vegades les tincia espontània-
ment, no he pogut reprendre un senti-
ment de l'èxtima i de desigust.

Manthouan, actualment, no em deu
res.

Dimenge, dia 3 de desembre.

He anat a veure un fòrum per la
ciutat, comprant la primera im-
pressió d'ahir ara, fins a l'hora de di-
nar, vaig a llegir una estona en el Ca-
fé de l'Europa, on el qual entic. Vull sea-
lar un llibre molt interessant, començat
ahir en el teu, en el qual^o parla del
problema espanyol i més exactament del
estat dels univers d'Espanya. L'autor és un
alemany anomenat A. Sieberer, el qual
veix molt a fons el cas. L'estudia en tota

profunditat i dona una bona impressió en les seues conclusions. Adhuc fa conèixer als autors catalans, o qui mateix, cosa que ignorem. Després d'haver-lo llegit et fa sentir se's orgullós d'haver nascut en un país de tants bons principis.

A càr Pol m'ha vingut en les mans un tractat orientat del llibre de l'Àlter Mein Kamp. L'he agafat i me l'he empassat de punta a punta. És molt incomplet, però m'ha donat una idea sobre les grans línies de l'original. A través d'aquelles pàgines he vist que l'Àlter és sempre intel·ligent i original al que veia.

Dilluns, dia 4 de setembre.

Estic a Barcelona. Hi he arribat aquest matí amb el coronel Pedando. Aquest coronel de guerrillers assistí almir a Montauban a una reunió de masons dels quals en Pol en forma part. A mi m'invitaren a un banquet celebrat després. En Pol que no em pogué atendre en el seu reduït nivell

ment catalanista, i totoria content de pro-
 quera-ho com a masó. Aquesta gent no
 em diuen res; només pel fet que es volten
 de tant misteri ja no em plenen. A
 mi les coses m'agraden en ple aire, ben
 a la llum - si una força major no obliga
 a la clandestinitat - i aquesta gent sempre
 som com el temps.

A Bourdeaux he donat compte, a qui
 veia que devia fer-ho, d'aquella qüestió que
 vaig iniciar a París, en el Ministeri de
 la Informació.

A les 15'05 vau arribar a Béziers o
 Montpellier si el tren hi arriba.

Dimecres, dia 6 de desembre.

Anir el mateix, de bona hora, vaig
 marxar vers Montpellier, després d'haver
 passat per nit a Béziers durant la qual vaig
 anar a sopar en companyia d'un fer-
 cia, Colomé, Franques i altres.

A Montpellier vaig anar a veure a
 en Luis Mandou, aquell bon amic francès, me.

tre d'Abillon, el qual és ara director admi-
nistrador del diari del Front Nacional "La
Voix de la Patrie".

Les oblacions equivalen després del temps
que no ens haviem vist i varem entrar tot el
nostre junt en el seu depart. Després varem a di-
nar a casa seva on vaig veure la resta de la fa-
mília.

Parlant de la situació en l'avenir jo li
vaig insinuar que si el treball o millor
dit la qüestió guerrilles, girava en for-
ma que cregués que no era la meua pre-
sència necessària, que no volia tornar
a treballar la viuça i que m'agradaria,
si fos possible, entrar al seu diari. Feu
mediatament em digué que si la nu-
ova vida militar o havia d'estar en
ben, que ell em demanaria un lloc en el
diari com a periodista-repòrter.

M'agrada el bon resultat d'aquest
nou sondatge, car si a guerrilles no heig
de fer un treball útil, tinc les possibilitats
d'adaptació en el Ministeri de la Guerra, direc-

ció F. K. I; en la redacció de "El Patriota" a
Yverdon i a "La Voix de la Patrie" de Mont-
peller. La meua solida, per ora, d'aquells tres
possibilitats és la de Montpeller.

A París, el senyor Challenge, s'estranyà
fortament que un esperit filosòfic com el
meu, estigués en aquells fils de combat. ^{«Lluita»}
Li vaig dir que en efecte, el meu esperit no
tenia res de guerres, però que no vaig conside-
rar que era una necessitat lògica d'un
esperit jove, encara del feixisme, i emportat
com a conseqüència d'una precepció lluita
clandestina i d'una operada comissió intel-
lectual. Li vaig dir tantmateix, que no sentia
el meu mínim l'esperit militar i que, si, pas-
sat el moment de lluita popular, l'esperit
militar s'impersonava, jo retornaria a la
vida civil tot treballant per aquells causes
sagrada del millorament humà per la
qual, malhomenadament, la força militar
és encara necessària.

El moment que ell tingué l'han
tingut en condicions similars tots els individus

que m'han conegut un vic. I és clar:
 Com puc estar jo d'acord amb aquestes
 perit militarista ni amb aquestes aristocrà-
 cies del galó? Quan verigui la meua pri-
 mera obra filosòfica - si ho puc fer - m'encan-
 de que així pensés, en quin lloc el situo,
 m'encan que el considero un mal encara
 necessari, per mi.

Per la tarda, a Montpeller, vaig anar
 a Missió Nacional i a la casa del vespre d'el·leu
 arribava de nou a Béziers. Aquest mati
 m'ha vingut a veure l'Abel·la i a dinar
 estava a Alignan.

Una vaig a estar-me els dies que resten
 d'aquesta setmana a la vila de Limoux, al sud,
 si no hi ha res de nou, emprendrem l'Al-
 bert i jo el retorn a la Brigada.

Ben Forns a trobar en el còdici ambient
 familiar dels Puig.

Dijous, dia 7 de desembre.

El dia 9 del mes passat vaig anar a
 Limoux (Aude) a assistir a una ben tiff.

ta cerimònia: es tractava de l'enterrament oficial de dotze víctimes del alemanys de la regió de Limoux, entre les quals hi figurava el meu malhaurat amic Josep Pallastí.

Vaig arribar a Limoux de bona hora. abans d'assistir a l'enterrament vaig anar a la guarnició i al Comissariat de policia per tractar d'informar-me millor en quines circumstàncies havia mort. Vaig poder tenir en coneixença que el fet d'haver-se convertit de nou, va influenciar en crear una certa confusió sobre ell i les circumstàncies de la mort. De tots modes, el cas és que el dia 23 de maig d'aquest any, el pobre amic queia víctima de la fantasma dos quilòmetres de Limoux en la carretera que mena d'aquesta ciutat a Clavelon, ambdues localitats del departament de l'Ariège.

Les dotze víctimes foren enterrats a dia abans, tots en estat de descomposició i col·locats en traid de fusta. En l'entrada del cementeri hi ha un pòrtil especial que s'utilitza com capella

ardent en les trind, feres depositats, plens de flors
 i banderes, fins al dia següent. A les 9 del matí
 s'organitzà la manifestació oficial la qual fou
 imponent: Varies bandes de música, ex-combatents
 francesos, múltiples societats republicanes, amb leurs
 banderes, tots les sacerdots de les paròquies, infants de
 les escoles, autoritats civils i militars, nombros
 públics i vides representacions, creuant en
 tre les quals hi figurava un destacament de
 guerrillers, etc., etc.

Aquesta manifestació recorregué vairs
 carrers de la ciutat, anà a l'església principal,
 on es celebrà una missa, i, finalment, vers
 el cementiri, que cap allí, un mig d'una fi-
 lera i d'una ansoïa inmensa i aque-
 talit el vent i la pluja que queia, es comen-
 saren els discursos. Parlà primer un delegat
 del Front Nacional, després un deueny en nom
 del Comitè d'Alençon-Liure; després un dele-
 gat de la V. N. E., seguidament en nom de la Jo-
 ventut Comunista; del Partit Comunista. Seguí
 un comandant en nom del F. T. P. i finalment
 l'alealde de Limoux, el qual passà en revista

tots les víctimes, llur vida i circumstàncies de la mort, etc. Després fou el torn d'en Ballisté, fíu un gran elogi d'aquest entusiasta lluitador. Durant els vicis de l'alcalde solista, la llàgrima i l'emoió foren abundants. Aquesta emoio fou indescriptible quan el comandant arribà de nou a la tribuna per passar la darrera llista dels desapareguts. A cada nom que ell cridava un soldat responia amb un d'uns silencis impressionants: "Mort pour la liberti". Noms i sanglots ofegats treuenen aquella fador de mort.

Després les forces militars desfilaron davant les taules i l'acte s'acabà davant sepultura en el "panteó" dels herois a aquestes dotze de legitims.

El delegat de la U. N. E. començà personalment a en Ballisté i prometé públicament interenar-se en l'avenir si la mare de la víctima volia fer traslladar les restes a Barcelona. Les taules estaven tan cobertes de flors i banderes que no sé si cada taulel porta el nom de la víctima que quida. Segurament que sí, la qual ^{cosa} facilitarà la indentificació en l'avenir.

Com que el seu nou^a guerra era Ruiz, a la millor esdrà cercar-lo esta seguint renouem-
natie. És com Ruiz que figura en la
guardamunia i en el Comissariat de Policia.

Si que arribar de nou a Barcelona, fene
el propòsit de veure la seva mare per explicar-
li la llarga existència que m'avia al senfill
i com aquesta es descellaça quan m'havia
de venir a veure per donara regada sobre
de passar a Espanya. M'hi víctima de la
festa, regar sembla per denúncia d'un
o d'un renegat corrupte. Fou un diàleg
i valent clientador antiferista que en la cla-
restinat no deixà mai de combatre militent
actiuament en les files comunistes; a més, a més,
enigüé nombroses frases i tenia alguns
estats literaris comencats. Per cert que quan
ell estava en perill i sobre de marxar a Es-
panya com tenia projectat, m'havia dit si
jo podia guardar-li els seus treballs literaris.
Llavors, jo estava tan fotut com ell i tots les
res, coses - divi inclús - varen haver de prendre
el camí de l'anagatell.

M'he llevat tard, no gaire, m'he banyat i he de llavors que no m'he mogut d'aquí a casa ordenant i fent coses menes.

El dia no s'acompanya a sortir cap plan i fa borrassa i a mitj a mitj, no tinc gaires assistats a l'Alqueria. No obstant, he anat a fer dues visites.

Dijous, dia 8 de desembre.

Per matí he acabat d'arranjant i reparar aquella deposició que vaig fer a Manrique contra n' Hipòlit Mazars, per tal que, n' es presenta l'ocasió, sigui públicament coneguda i sancionada com es mereixi, la seva negra actuació.

Després de dinar l'Elisabeth i jo hem anat a sonar un tomb tot passejant parlant d'unes sèrie de coses. Al nostre retorn a casa, un xic d'escriptura, berenar, mesura i ara vaig a partir a veure al menaire de Font Uar-gal, n' Enrique Bidoux.

No me ganes de trobar una existència més tranquil·la que la que he menat aquests

darrer, m'he per reprendre les meves activi-
 tats filosòfiques, a fi d'activar la meua pre-
 paració en vista a la meua primera obra
 filosòfica. El que no veig la possibilitat de
 continuar sota els estudis de l'Escola del feui
 Civil, car tot no podrà ésser. Si em veig
 capaç, el que faria és fer el meu primer
 tractat de Teologia i després recollir la
 meua preparació general. Ben fi, el que
 necessita és treballar, treballar molt i sub-
 mergir-me de nou en aquell ambient
 creat per mi a Sant Marçal fins a aquesta
 millorada primavera d'enguany.

Dinabte, dia 9 de Dembre.

Heu anat l'Elisabeth i jo a Servieu
 a fer encèrves i a veure la cosa que
 comprou en aquest poblet. Parlant amb l'el-
 calde de la ciutat que el senyor Marton és ho-
 dona a Abeilhan per haver-li una con-
 ferència. Hi heu parlat i després hi heu
 assistit. Demà passaria per eu i després
 de retornar a Montpeller.

Dimenge, dia 10 de desembre.

He rebut la visita de l'Olivera Carbones la qual amb una terra formidable s'ha invitot per venir amb nosaltres a Pizenas després de dinar. Per successió ha calgut admetre-la, entorbant tota la tarda.

Dilluny, dia 11 de desembre.

He arribat a Feillon. Els companys de la brigada m'han recollit més o menys joiosament a l'expans. Els hi el meu viatge i gestions, la majoria no han venut més el que la meua retintor enclosia. No més, fins ara, en Montagnat, Calera, Puip i la Fraternitat ho han comprat. En Montagnat, sobretot, m'ha dit que no, que no li tinc res a fer aquí, que no em compreen, que no és un lloc per mi.

He anat a veure a l'Alcalde i als senyors Robert. Tot fins here posat a casa del primer, una bona vetllada. Com que primer he anat a casa Robert i ell ja estava a casa l'Alcalde, ha estat

la Micheline. Jo que hi hauré un sol.
 Malauradament la distància era molt curta
 i no hauré tingut temps de dir-vos gens ni
 hi res. Jo li he dit breument el molt que
 havia pensat en ella intant a París i ella
 m'ha contestat que jo tacubé lo hauria mon-
 cat molt. Res més com ja estovem davant
 de la porta de Ver. Feuillau.

La intenció del drama està oberta del
 meu viatge subsisteix. Bétemos aquesta paraula
 en les impossibles condicions que es presenten
 amb la Comuna, pitjor encara, car ara
 té el seu merit d'ei, un bon sentit que no
 mereix cap acció indigna. No obstant, heig
 de proclamar que no és culpa meua ni un
 sentiment ni d'heu emes, la seva espada i
 ella emes mi. Tuvant el sentiment s'ei
 expressat d'una manera pura i moral, no
 hi ha delicta per l'individu apart del concepte
 moral o social actual, car per l'home de la
 veu i moral tot certament expressat
 o experimentat en forma pura i tení mo-
 ral tota conseqüència d'aquesta expressió.

Malgrat aquesta deducció lògica de la creença moral, no em sento entusiasmat en aplaure-la; no per atenció a un instant sinó en atenció als altres interessos que s'acreen a l'actual societat.

Dijunt, dia 12 de setembre.

A Bisier vesp comiçar la tempesta del temps. Parquet, l'obroc. Que temble que si laques empant amb ella el procediment que ell empant amb l'blitollt, hauria temput un èxit que no pas ell, malgrat que estava en hostada de set mesos. Varem parlar una llarga estona i vesp marxar a prendre el tren.

Li adaptació de la Prigale a la unitat financeres ha portat una profunda reforma. Ara s'anomenen Prigaley i ha desaparegut una gran quantitat de polons que ja no s'havien d'haver servit mai. Jo justificaré com a simple soldat fins a que arribi el moment de marxar a un dels llocs dels quals he parlat aquests darrers dies.

Alguns intrinques, incapacitat i determinacions d'aquí són lamentables. Trepereu un expert militar de molta bona qualitat.

Dimercs. dia 13 de setembre.

Havent reaparut la 6ª Secció, ahir vaig parlar amb l'instructor el qual em va dir que jo que feia feina bona servir a, preparant políticament als guerrillers. Des principi, accepto encara que li he fet remarcar que jo no tinc l'esperit necessari per aquesta mena de treball. És a dir doncs que continuari un treball de caire força similar al que feia en l'antiga 6ª Secció, ni bé en condicions i en ambient diferent.

Els bons canies són pocs; requirint el bon principi d'aquests d'aquí, em heu fet remarcar que jo sóc el cap de la Brigada en el bon sentit i que els que aspiren a certs satisfaccions, d'ambicions personals, no admetten més els meus principis ni la meua valor. És bona el cas curiós que l'actual cap de la Unitat, en Castellnou, aquell que

panys que estava al Pulp de Clermont
i que llavors es portà força bé amb mi,
reconeixent a mi, a mi, per lletres, la me-
va valor superior a la seva, ara que és el
cap del, no admet altra superioritat que la
seva i fins i tot demostria incompartició en
el cas meu que coneix més a fons que
cap altre que em rodeja.

Avint vaig retornar a còn Robert,
pendant una llarga estada amb subdís
afros. No vaig poder dir es a ella en
particular i això m'ocupava com li ex-
perimentava un real plaer al donar
una certa compensació al meu sen-
timent. Com que encara no li he gos-
at dir cap impressió íntima de Pa-
ris, veni li he escrit una llarga lletra
on li parlo una mica del que l'he tro-
bada a manera d'uns altres dies.

Acabo de venir de còn Robert on li
he restat un curt moment durant el qual
he tingut ocasió de donar-li la lletra; no
més just el temps...

Demà ell se'n va a pintar en una propietat una mica llunyol'ací; però no m'ha pogut dir si tornarà el proper o restarà a dormir allà-hedí. Dins que s'hi quedi, no ho albiró amb molta entusiasme perquè ara té una infermera en permanència a casa i no podrem tampoc tenir els dolços col·loquis de quan s'estava sola.

Dijous, dia 14 de desembre.

Jornada de treball mecànic al P.C. Malignat tots els esforços de l'instructor, el que faig jo ho pot fer qualsevol. Havia de donar una conferència que s'ha ref. pès perquè els exercicis militars no ho han permès.

He escrit a casa dient que l'Albert està a Esperanza amb en Ferrer.

"La Voix du Nord" publica un article que parla d'Espagna. Però en que en "La Voix de la Patrie" jo podria fer igual millores de autografiar infer-

mes o altres petits corts, así.

Aquest vespre vaig al cinema amb la Melchire i la seva inferna. M'ha telefonat ella invitant-me del seu escrit ha marxat al lloc indicat o proposat i no taurà fins al dilluns proper. No hi vaig entusiasmat perquè no podem ni parlar a sol.

Dimendres, dia 15 de desembre.

Anarem al cinema del fol com sempre. vist. ben vaig aturar al principi de la peça i vaig tenir ocasió de parlar alguns moments amb ella. Ben digné que no m'havia pogut escriure, que potser demà (avui). Interconviem alguns altres mots i diàlegs en xic amb les mans, es. tament encide. Fou interessant, però inferior al aquell cèlebre diàleg de mony que tinguerem la comuna i ja a solana durant una sessió de cinema també.

Comi no podré anar-hi al vespre per-
 què Terini m'ha reuñit a Pratit. He
 anat a veure-la un moment abans de
 sopar i durant unes hores després que
 hem parlat dels, s'ha tornat a excitar
 de no haver-me escrit; diu que li ha man-
 cat temps i ambient.

He començat a sospitar que no té
 qui més que exerceix: que no vulgui es-
 cribir-me ja sigui perquè té un con-
 sequència sentimental i altre que no
 pugui desviar o per a provocar la me-
 sa reacció. El que sí crec que puc a-
 firmar és que en qualsevol cas se sent
 força atreta per mi, que reclama i
 li plau la meua presència.

Fa uns dies que el diari d'ací dona
 ven la nova sensacional que el govern
 Franco havia dimisit en conjunt. Des
 d'aquest dia que el moviment sobre la
 pompa es multiplicaren obertament i
 deuenent més. No sabem si en Franco
 ha seguit d'abandonar el govern; és que

n' e, pot afirmar é, que a Espanya
 s' está operant un profund treball poli-
 tic del qual en podem esperar adveneni-
 ment, trascendentals per l'avenir de tots els
 pobles de Glòria.

Ha decidit crear una nova cambra
 en una cosa particular per propo-
 sers més independent i reporter mil-
 lers en condicions de l'urgència i de tran-
 quil·litat, tant més quan a la casa on
 funcionava el nostre P. C. no reunim pauc
 condicions les quals estan agraades
 per l'excés d'hostes que hi ha. En una
 cambra s'elevara de reduïda dimensió i
 hi donaria de set a vuit.

La cambra me l'han edit gentil-
 ment aquells comitès catalans esta-
 bilitzats i a casa dels quals en l'han in-
 vitat des de Madrid a sopar. Els hi he
 demanat si ^{en} saben alguna i me'n
 han ofert una ell. L'ha fonsa bé i
 en l'han dit que quan llur fill inter-
 vi a l'internet, en donaran la d'a

quest que é millor. Aquest motxer
 veure ja li veig per primera vegada.

Ha una colla de dies que no faulo
 gens de la guerra. És que en principi
 fa un cert temps que no li han guanyat
 cosa. Els alemanys es defensen meravil-
 losament per tot arreu. Partot, tant
 motxer recullen, encara que lenta-
 ment robulet en l'oest. A l'est els
 Soviets continuen amb una rapidesa
 dels avanços. Ara estan cercant la
 presa de Roudopot, ciutat que els ale-
 manys defensen amb tota energia.

A la meua arribada an veig tenir
 dos lletres que m'interessen. Dubdreg
 de Unriqua; una era de la senyora
 Rouanne; l'altra de la senyora de
 una Rouanne. La primera s'inte-
 ressa particularment al seu fill;
 l'altra m'informa empitada de que
 hagi trigat un any a tornar. Li par-
 la de la manera que ella li voldria
 o hauria volgut, hauria d'esperar

amb una molt més.

Dissabte, dia 16 de setembre.

La Micheline sempre m'ha escrit avui. Ara que ja em ve la raó: m'agrada d'ambient a propòsit i per a la comèdia. Quinçes. Són les 6'30 de la tarda, ara l'espero de dir, com sempre sempre, da de l'infermera. No obstant, he tingut un instant a soles; tot volguent. L'he embullint. He al mateix temps i he deiat fer dos peters. Però m'ha fegit rotent dient-me que no és de mi que té per mi d'ella mateixa. Es a dir que ^{la} correspondència de sentiments és mútua, però voldria evitar l'inevitable ni la relació íntima i accentua.

He em un caràcter molt ric i di. pràctic i també força fort. Sabent per exemple que és català i coneixent els seus principis sobre aquest cas, m'ha donat català pel desconfit, vivint-me amb un ull infinitament dolç per

veure si en'infadava.

Demà estic invitat a dinar amb ella i, naturalment, amb la infermera. Aquest vespre anem tot tres al cinema i demà també. És bé com estoria que fossim sols.

He posat el dia escrivint a miàquina d'indiant a un dibuixant tres que ferim a la Brigada, el meu quadre filosòfic per tenir en una còpia en es. tallà. A les tres de la tarda he anat a donar una conferència a l'auditoriament sobre l'origen i evolució de l'Art Nacional. M'havia fet un curt quís exprès, era a base de parlar en públic i d'aquests cors, preferixo parlar a mesura que em ve a la ment encara que senti pitjor. Sembla però, que ha sortit força bé malgrat que aquests temes ni en ploraven ni els sento.

Ahí, vingueren a veure en l'Albert i en Singla des d'Espenega. El primer dia

que es tuda molt bé ellí i que encara
 tant com vol, la qual cosa vol dir que
 en què quelescom, ja que comee ls pa-
 sibilitat del seu estomac. Deuina, a la
 millor, m'hi scriberé a veure ls, si
 hi ha una bici que m'agrada bé.

Dimenge, dia 17 de setembre.

Joni ha estat un gran dia per
 mi. Aquest dia es pot dir que comen-
 ça mit el cinema, dura fins a ls dues
 de la motivada d'ovni i s'ha continuat
 tota la jornada fins a mitja nit.

Tal com prevista i dispost, mit avienem
 el cinema tot tres. Cingüevem un diàleg
 manual molt més intens que l'altre dia,
 intensíssim. Les veus estretament lligades,
 acorriant-se mútament i algun que d-
 tel esguard dels i expressiu junt amb algun
 sinet mot d'ordre de l'orella, foren la vetlla-
 da agradabilíssima. Durant aquests hores es
 pot dir que la seva resistència s'acabà i que
 comença a donar pas als seus sentiments

fins llavors retinguent per tractar d'evitar l'ine-
 vitable. La meua posició al cinema i des-
 pués a casa, era força difícil de tenir pre-
 què, car com ella mateix em confirmà
 després, la infermera també està enmo-
 nada de mi i davant de la meua indife-
 rència per ella obrirà l'ull i veurà la res-
 ta. Au fi, després del cinema anàrem a
 casa seva a beure un té. Com que ella
 tenia els peus gelats i creava, natural-
 ment, a estar al meu costat, em digué de
 tocar-li els peus per comprovar que en
 efecte els tenia gelats. Això feu un costar
 perquè els hi servíem a fi d'escalfar-los-li.
 D'aquí vingué l'altra a apropor-se tam-
 bé, em servíem tot, tres, ben juntes, em
 tapàrem amb la meua capa i fèrem
 assajos a dormir. La infermera diu
 que s'endormí o ho simulà; nosaltres
 nos no dormíem gens, el que fèrem
 feu servir nos mútuament amb
 molta discreció, sobretot ella a mi que
 podia fer ho millor. Els nostres esquenes

es vrenouen i recreuaren; i d'ací havia
 de dolços, sensus, tendre; de resignació,
 de sensar, de sentiment, etc., etc.; foren uns
 moments força perllongats, de una bellesa
 incomparable malgrat la mútua reten-
 ció de sentiment, malgrat el gran desig
 d'estar sols, de competir-nos millor,
 d'abraçar-nos, de besar-nos, de posseir-nos...
 El drama acabava amb tota la seva in-
 fertitat. Calgué resignar-se i després de uns
 o dues hores després de la sortida del cinema,
 a la fi, vense gens de desig, uns separàrem.

Aquest desentès, vers les deu, hi ha restat.
 M'ha dit que no havia pogut dormir
 gens de requit, de desig, de passió, d'amor.
 Les pot dir que en tot el dia no m'he sepa-
 rat d'ella, però sempre davant l'ingor-
 rosa presència de l'altra.

A la fi, abans de dinar, oprobiant
 que l'altra havia anat a rentar-se, s'he
 pogut estar sols uns moments. Han estat
 uns moments magnífics, bells, d'inesbor-
 rable record. És ací quan m'ha dit el foc

de la gran passió que havia tractat de re-
 tenir creient que seria prou forta i que
 no la pagut. Hi ha hagut uns abraça-
 es, estretíssimes i plenes d'una passió for-
 midable, uns besos sovencos d'una inter-
 mitat extraordinària, carícies, mots, etc. etc.
 M'ha dit que veni en feia el jurament
 que seria, que és meua, que tindrà
 de venir en jo amb per paguer. me ven-
 ne tant com pagués. No s'explicà ella ma-
 feia, que ha vist una bona vida, que
 ha vist per veure, poixos estrangers, que
 ha tractat i conegut molts homes, la po-
 sición grandiosa d'aquest amor que
 sobrepasa tot el que havia experimen-
 tat fins ara. M'ha dit que era verà
 verguosa, car el seu merit no mereix
 d'ella cap mala acció, que li té una fa-
 mília que l'estima; però, en cas, en és
 culpa seva, ni d'ell, ni meua, perquè
 són uns sentiments uns i nobles que
 s'expressen. Si m'ha dit, conegut a mi
 no s'ha pagat corat ni amb aquest amor

l'altre de morir; he aquí arret exclusivament
 meua - m. la dit. Ara és meua tard, pe-
 rò el seu cor és meu. És l'etern drama
 d'aquesta maledida societat... Recorre que
 per ella serà dolorós... però i per mi
 que és la segona vegada que la repetit
 societat em juga aquesta festa terrible!
 i ah! ironia! en idèntiques condicions!
 Menys mal que em resta encara en delz
 corral en la persona i en l'efecte de
 l'Elizabeth, aquesta noia que no m'ha
 ensenyat mai en l'acceptació total que
 jo dono en aquest cas; però que estimo
 ben sincerament i que podria ésser
 que fos la meua esposa com a darrer
 homenatge a la societat cruel. Amb
 l'Elizabeth ja té fi a quin punt que ar-
 riba a ésser-li felix; meua tranquil·li-
 tat dolça, ordenada, interior; però és inca-
 paz de donar-me la intensitat de sentiment
 d'un amor com el de la Micheline o el de
 la Carue.

Dinarem amb un menut fonsa bé

i tota una atmosfera deliciosa. La única
 nota discordant, la presència de la infer-
 mera. Després de dinar volguérem ballar
 però no pogué ésser. En fi, fins a l'hora
 de tornar estiguérem junts suportant, com
 sempre la terrible infermera. Pel vespre
 anàrem al cinema tot ts, de nou, però
 forem discrets i estiguérem en una sala
 i en la veïna hi havia uns seients amb
 els quals hem sortint conversació.

La vetllada d'avi no ha estat com
 la d'ahir, sinó que correctament i
 amb el sentiment nostre ens hem repa-
 rat.

Dilluns, dia 18 de desembre.

Avui no aniré a càr Robert. Segu-
 rament que aquest matí ha anat a
 arribar ell i és qüestió de no fer un des-
 graciad més ni arriba a dubtar del que
 existeix. Potser aniré a càr Ferrillan per-
 què ahir arribà de París, i m'elli els hi
 posin....!

L'Elisabeth em demana que emiis aomi per venir a passar el Nadal amb mi amb l'excusa de portar-me un present de pare fere. Deput a que el Nadal el tinc compromés amb ella, li dic que retardi dos o tres dies.

He anat a veure en Pere Cavaillon durant una estona; demà li tornaré per parlar emi extensament.

He rebut que ell que el receptor Robert ha arribat de pintor. Com an'és, deu de no poder-la veure aomi en tot el dia; ni potser demà! Ara que com que les lamentacions no serveixen de res, i val ésser fort, val emi, comencem de dir.

Dimarts, dia 19 de desembre.

He vist llargament en Pierre Cavaillon el qual m'ha explicat que havia re-
 unxit amb l'Helène, poc després de la meua
 sortida de París i per tant no havia vist
 emi, la Jeannette Guerd. Tant me fa!
 Mir en Borda em va suggerir de

comunicar a en Pau, (cousí de guerra
d'en Clefera, aquell refugiàt que estava a
Péguera i que era el l'instuctor de la nos-
tra divisió) la qüestió d'anar a Mont-
peller, tant més quan veí no feia res d'im-
portant i allí podria fer quelcom. No se-
upto la idea i li he redactat una lle-
tra a la seva adreça.

Per altra part sembla que l'instue-
tor d'aquí, comença a comprendre que ho
que he millor tubell en un altre lloc.
Per la meua de part, no este disposat
a posar l'hivern veí fent aquesta
merca de vida.

Dimecres, dia 20 de Setembre.

Avit aprofitant l'ocasió de que en
Cruz volia conèixer el Tenyor Sobert,
vaig proposar veure a la Micheline.
Havia escrit, amb la il·lusió de propo-
ni-li donar, una lletra on entre altres
coses li demanava de veure'm a cà
la Constança, creant la complicitat

d'aquesta que em sembla que és comprensiva. Tindrí de veure-la ja veig estar força content, encara que no és així el que em cal. Tant és així que crec que és la deca imatge la que no em deia ha d'venir tranquil durant segs. etc.

Avui tinc ocasió de tornar-li per portar-li un encàrrec del conseller. Estic impacient per saber el què ella opina sobre la proposició que li faig.

Moltes vegades la veig per part del dia escrivint a màquina cosa per mi. Per la tarda he donat una conferència sobre el III punt del Programa de Treballs Unificats. Avui estic un xic content perquè he fet, tantmateix, un treball positiu en algun sentit.

Ha vingut el Comandant del nostre Batalló i s'ha parlat un xic del cas nostre, situació, avenir, etc. En resum m'he tret la conclusió que la cosa nostra no està gaire bona i que les possibilitats de passar a Espanya en

són pas molt grans. Els seus, doncs, si en
 es pot anar a Espanya, com és molt na-
 tural durant l'hivern, resta a vegetar
 a l'aire, menjant força bé, cobert qual-
 com amb més o menys retard i a-
 mar fent. Hi ha la possibilitat que es-
 sent a H. I. com són poques les
 crides que són encara dues o a-
 casament en llocs específicament
 francesos en vista a ésser més, si
 cal per fins altres que els que estan
 v. m.

Jo, particularment, no m'inte-
 resso aquest gènere de vida, però
 amb més fervor que heuria
 d'anar a Montpeller. A més a més,
 l'època en que una ciutadà es preten-
 tà a fer el seu deure d'acció ha passat,
 almenys de moment. No es veu mili-
 tar ni per temperament ni per senti-
 ment, cosa que aquests hagin
 de pal·lar amb ells seus, si que,
 no hi col·laboraré directament a menys

que ho consideri encara un deure in-
quisit. i que la meua consciència no
pot refusar. Deu conui, cada vegada
que crequi que s'obra un període
d'acció, em sembla que ho seri me-
sent d'una forma o altra. El període
que s'obrí aquest estiu està tocant
a la seva fi i continuïtat és perdre
el temps des del punt de vista personal
i col·lectiu, tant més queda time d'ob-
tes, coses més interessants i fruitoses
a fer des del, dos momentals punts de vista.

En els dtes dies que el desenvolup
han iniciat una forta contraofensiva
a l'oest. Es tracta d'un pla minuciosq-
ment preparat i amb gran quanti-
tat de material terrestre i seri. Aquesta
fora revifada americana ha donat a
molta gent, adme a mi, i la profecció
aconseguida deixa saber que encara
serà més gran. En alguns llocs han
enferrat de més de trenta quilòmetres,
encara que el americans s'elven

que el front no s'ha recuperat, però ad-
meten que hi haurà nous, reculsos.
Malgrat tot crec que no serà tan sen-
tal i que potser és una operació un tic
com la que nosaltres realitzarem a
Sernul. Siqui com Siqui i una de-
moralització política que encara té un
fort els germànics i que caldrà
molta lluita abans d'obrir-la definitivament.

Moltes vegades aquesta operació farà
els seus efectes. Tan el camp americà
farà créixer les esperances als entusiastes
i desparar als pessimistes al mateix
temps que demanarà més trinxes a la
5ª Columna ja forsa aulda. En el
morte cap per molt és un motiu de
tristesa.

He ^{visitat} als pobles, la zona inclús, la
qual ha arribat aeri de París. No he
preguntat pel que a la Micheline ni
en sol moment. Ho he sentit molt.
No sé per tant el que pensa sobre la

nova proposició. El que sí que sabem
 és que tot va en contra per tal de
 que ens poguem veure com voldríem.
 Des l'arribada de la senyora Robert, mare
 novís fa que s'oprenja la qüestió.

He contestat la lletre de l'Onuma
 Arnau de Moaigne durant la
 vesprada d'ahir. Ara m'he escip a
 com Josep, el curriker, a passar una
 mica la vetllada abans d'anar a dor-
 mir.

Dijous, dia 21 de novembre.

L'Elizabeth en telefonat dient-me
 que com que manten el jove seny
 i l'Albert li ha telefonat que estava a
 l'esperanza, que es veure si pot veure el
 dissabte com tenia el propi. No he tin-
 gut altra excusa que dir-li que sí, és a
 dir, que síngui. No em plan pèire
 perquè el dia de la revetlla de Nadal
 l'hauré de deixar sola per dues coses:
 per anar a fer-se amb l'aport del

guerrillers i després per estar incuïtat
a càrrec Robert. Potser en aquest cas,
malgrat la desolació amb la qual
line, li podré portar; no veu però
ni signi oportú el reclamar la seva
admissió per la suddita desolació i
pel veure i ambient que li haurà
allí. Ben bé, ja veurem com surt
nà.

Don Josep Menciato, un guerriller
de la nostra Brigada, m'ha donat d'en-
tendre un informe sobre alguns
fets ocorreguts al Vall d'Arreu a l'eq-
tada dels feixistes de nou un cop ho
abandonarem nosaltres.

El suddit informe parla especial-
ment de Les Bordes, el poble al qual
nosaltres vèiem instal·lar el P.C. i
que per tant considerem bé. Diu que
els feixistes varen capturar sis
o set guerrillers i els varen establar
sunt al poble, i que després de curar
els varen dedir a trapitar llengua-

divers. Davant d'aquesta solvència, el capellà del poble el qual coneix molt bé per haver assistit a un enterrament, protestà dient que sovintegua començament deust dipensar sepulcrum a tot el caigut sense mirar si era amic o enemic. Els franquistes li feren com a resposta que si no calava en la guerra per a ella tot. Al mateix temps detingueren a cinc individus del poble i feren cap formació de comitè el afusellaren també. Davant d'això, el capellà que havia vist com sovintegua, acompanyat i fatigat d'aquell règim, va marxar a França, trobant-se actualment a Suècia. El repetit informe sin també que el capellà de Bossort es troba a Colònia.

Heu' així la diferència entre ell i sovintegua, el benefici de propaganda de l'operació de la Vall d'Aren.

Dijous, dia 22 de desembre.

He anat a Esperosa a preveure a l'Albert que demà arribaria la seva germana. El pla és tan embrollet, en quant a saber el què farem per Nadal, que no sé com sortirà. El que sí em dona compte és que hi ha tantsa agitació per la revetlla de Nadal i no sé com acabaré a tot arreu.

Me'n vaig anar una estona a càmp sobret en la granja en Ferruillon. Entre ambdós i el concurs de la Neelakine passarem una bona estona rient animadament. El que no poguérem és estar ni un sol moment sols.

No he sobret res sobre la proposta que vaig fer-li. Fantàstic, veu, veu, que una nit que seabo de fer punt amb la infermera a cà la Constanta, que allí no hi ha possibilitat de veure-us-li amb la difereció que el cas requereix, perquè hi ha uns llogar-tos i la cosa requereix uns condicions molt indiferetes.

Dissabte, dia 23 de setembre.

Avui hi hegué un mitin de V. N. al Teatre "La Cigale" d'aquí, en el qual prengueren part representats d'aquest moviment vintut anys després de Felosa. Parlà la Joventut Comuniste, el P.S.O.E. el P.C. l'Aliança Nacional Catalana, un republicà i un representant de la C.N.T.

El local estava molt ben aconseguit amb corripus i pomes, després de moment. L'ortina que per la qualitat de la intervencions, el Teatre no estigué ple, o si no ho gué, crec molt lleu, tant més que en idure l'oculde vingué a dir uns mots afectuosos i de simplicitat envers nosaltres.

Esperava que em telefonaria l'Elizabeth de D'Esperaga i no ho ha fet. Lo que potser no ha arribat.

Si que ^{ha} arribat, però a la carrera mi-
delina. Demà aniré a dinar allí amb
ells.

Dinnerge, dia 24 de desembre.

He anat a dinar a Espensera amb
 un Fournis, Albert, Elisabeth i d'altres. Vers les
 quatre de la tarda he retornat, seguint a
 càrrec Robert en lloc començant a ballar
 una estona. De noies, n'hi havia un
 total cinc, ella compresa; que sapiguessin
 ballar nou, dues (ella i la infermera) una
 altra una mica i les dues restants gens.
 Una d'aquelles dues dones, tenia un cos
 formidable, uns ulls molt bonics, n'he
 no gaire mica; les altres eren tídies.
 La millor de totes, per mi i com a dona
 en tots els aspectes, era encara la Mille-
 line.

He anat a sopar a l'òpat general
 dels guerrillers (bon menú però molt
 fred en el local) i, junt amb en Què
 hem anat de nou a càrrec Robert.

Dilluns, dia 25 de desembre.

A les sis del matí me'n anava a
 dormir. Abans de la nit ja estava les.

part (la llum del dia i el xivori dels infants).

Vàrem passar una revetlla magnífica amb molt ball, menjar, beure, divertiments i riure a dojo. Jo, particularment, vaig ésser feliç amb, no se't, però fora. La Micheline quan jo no l'anava a cercar era ella que venia. Ben sigui que em vetenia la meitat de la sorsa, per ella i així fou. No obstant, no crec que fos molt remunerat perquè com que era la única que em feia i jo l'únic que ballava bé, és natural que balléssim sovint.

Durant la sorsa em s'apretaven més i més les anques, el col, les cames... intercanviàvem enquadres i molts mots dolços. Ben confirmà la meua suposició de que a cà la Constança no podia ésser i que, malgrat tot seria completament enveja.

La infermera no em deixava ni a sol ni aombra; adme en'opri dormir amb ella quan es febert anirum a Yelo.

ra a l'exposició de pintura. Tot em veia
indiferent.

Ara al migdia arriba l'Elisabeth i
junt ambirem a dinar a cà l'Esmer.

Dimarts, dia 26 de desembre.

Tal com esperava, arriba l'Elisabeth a
l'hora convinguda. Inmediatament anirem
a dinar a cà l'Esmer. Pau apet, però no
vaig menjar gaire perquè no tenia a-
petit. Els plats que delectaven tantmateix:
un deliciós bras de gitano i una més de-
liciosa crema de xocolata.

Després d'haver dinat anirem a la cam-
bra on hi restarem una hora estona.
Després de ben contenta i satisfeta la vaig
deixar per anar de nou a cà l'Esmer amb
havia promès. Un cop allí bestem una
vegada, tot menjant i bevint, però amb
no tant bonic ambient com la nit abans.

La Micheline es mostra gelosa ^{de} que
tingués l'Elisabeth veí i em digué que
no tractaria de veure'm a sols amb l'Esmer.

fet l'ardent propòsit. La veia no quer con-
vencer de la classe d'ortina que em lli-
ga a ella, a la fi em digné que si que
em veuria, afegint amb una sinceritat
brutal que ho faria més per ella que per
mi.

Entre les balladores m'hi havia dues més,
les ~~dues~~ de Cortes que no havia arribat
el dia abans. Les trota de dues generacions
molt ben fets i boniques; sobretot la gran
is un tipus formidable en cos i en cara,
simpàtica, agradable i distingida. Trip-
teure la conclusió que jo no li era indi-
ferent, em mirava sovint i sorreia
graciosament; l'ortina que a pauc se
solia ballar i que a més a més no era
moment d'emprobre en tercer cas...

A les set del vespre es donà per acabat
el ball. Com que no tenia gens de gana
ni l'Edithell Tampoc, anàrem a dinar
en bones condicions.

Avui, segon via de Nadal, i encara
festa, m'hi no crec que se'n fegi gaire,

tant més, quan la revetlla o encalgué en
 dimmença. Jo, després d'una bona nit,
 m'he aixecat a l'hora de costum i equili-
 brat en funcions fisiològiques, repren
 la vida quotidiana. Aquest excelsa qüestió-
 naries i desarranjament del repòs normal,
 et produeixen un rebal plaer, però és tam-
 bé agradable el retorn a la calma.

Avui ha vingut el que fou comandant
 d'un batalló de la 402 Brigada, el qual arri-
 ba de Barcelona des d'on s'ha escapat
 quan el portaven a un camp d'apreussió.
 El foren presoner junt amb quatre més
 i si bé debien que al principi, com en ho
 confirma el cas de La Borja, fetsellor a
 tot guerriller que treballava, es veu que es-
 prís canviaren de fàctiq i es limitaren a
 fer los presoners, dient los tal que si no
 havien fent los seus amb veius durant
 la guerra d'España, que els desferien lli-
 res.

En el cas enmentat, després d'haver-lo de-
 tingut en la Poble de Segur, el menaren

a Barcelona a la Model i d'allí a un camp d'epuració des del qual s'escapa per veure de nou a França. Un reuenn sembla que, segons ell, l'ambient sigui més benigne per nosaltres; potser degut a la nostra posturaació directa.

Segons ell, la V.O. funciona a Barcelona, però - i és comprensible - no tenen què fer.

Aquest vespre vam al teatre Poble-sec i jo. Hi ha una sessió de music-hall que no crec que sigui gaire interessant, però serà una ocasió per sortir amb ell, tant més quan al·lir no serem enllà.

Dimercs, dia 27 de setembre.

Contínuament al que veia, la sessió de teatre d'unit estiguerà farrà bé. El que em plou més, far un xisto sobre el que ven i compen un nou jueu que va per primer. va vegada a una nitte catòlica; tot veu que gira entorn de la despenació del bany del capellà. Una història de molta gràcia i

que em feu riure a grans riallats. En resum, tot molt bé.

Aquest matí em ha telefonat el Sr. Mardon per donar-me instruccions sobre el que heig de fer a fi d'incorporar-me en la vida periodística. M'ha donat l'adreça d'una reporter que es troba actualment a Carcassona a fi que la vagi a veure, car ella té instruccions sobre el que heig de fer. Un cop acabat aquest treball m'iré a Montpeller a treballar per la V. M. E.

No sé fins a quin punt em plaurà tot el que ella pugui dir-me i l'avenir d'aquella mitjà; em sembla que serà interessant, almenys més que la vida actual, malgrat que se'i tene el poderós dels de la Micheline. Només deuto em ve una cosa: que si és tan ràpid com m'ha dit en Mardon, no podré estar se'i per Cap d'Orny la qual cosa m'haquies plagut per poder retornar al ball de can Robert.

La Micheline m'ha fet cridar enri-
 des de veig a l'entrada. Heu estat parlant
 un bon moment. Aquest m'ha l'hoia
 vist un altre moment el qual he apropi-
 tat per donar-li un mot ~~de~~ general li
 deia que amb precisió en lloc per retro-
 bar-nos, que jo no hi aniria. Ha ven-
 gut dient-me que tot i sentint-ho enorme-
 ment, no ens podem veure a sol, seí
 mentre durin les circumstàncies actuals.
 Ha afegit que és molt desgraciada perquè
 a mi a mi no veu gaire possibilitat
 de que ens poguem veure en l'avenir.
 Dir que no doni ni descomta pensant en
 mi, que compreu el meu cas, però
 que tantmateix se sent gelosa. Quan he
 sabut ^{que} la persona de Montpeller que heig
 de trobar a Coccafona, era una dona, ^{que}
 lamentat avoriment. Au fi, heu inter-
 convisat un quant petan a evita-cament
 i espant que no vingrés ningú, i ha
 deput de marxar.

Dijous, dia 21 de setembre.

Escribent que assegurar que el temps Robert es sospita que algun sobre el cas de la seva senyora i jo. Però hi he estat un moment després de sinar sense haver-hi res d'extraordinari. M'havia ja fet aquesta pregunta, però no havia descobert cap indicati seriós que indiqués una vigilància particular envers nosaltres. Admetria que ell no havia vist ni sospitat res. Donc començava a pensar que la infermera o la senyora Robert, les quals s'haurien dubtat segurament de certa actitud nostra, l'haurien posat en guàrdia. El cas és que aquests se sortir de casa seva junt amb un Pierre Ferailleu i ella. Pel cas de la senyora pensat fins a la porta a la qual hi ha restat. Donc Ferailleu i jo hem anat vers una direcció i jo ^{ella} vers una altra. Jo, però, comprovament que la policia retrobar més aviat, he deixat a un Ferailleu per anar a retrobar amb

ella. He passat una estoneta fenta tro-
 bor-la. A la fi l'he vista i he anat de-
 cididament vers ella: ens hoicem ende-
 vinat els mots fentment. Heu fet
 uns passos fents i ella he entrat un
 moment, com excusa, a una botiga
 veïna, dient-me que l'esperé un mi-
 nut. Resto, en giro endarrera i veig
 venir tot decidit el senyor Robert (no que
 s'esperava que sigui ell, però quirebé la
 juroria). He quedat que no sabia què
 fer i m'he decidit a seguir el carrer a-
 nunt oposat a l'altre tot fent veure
 que cercava un número del carrer que
 com excusa podria dir cosa el botari.
 No obstant, estic convenent que ell m'ha
 reconegut i m'he encara perquè crec
 que ho ha fet capés de veure. Ara no
 sé com restarà tot això, però estigu-
 ronia que exigirà explicacions a ella
 i no sé el què dirà. Havia dit que de-
 nunciar la fornicació, amb tanta veure a
 ella abans no que m'ha-li, solament

que m'és veritat com suposo, que ella
 enj espiona, no puc precisar quina ve-
 titud caldria prendre. Com són molts
 ts i empipadors aquestes situacions! No
 m'agrada ésser un aprofitador de sang
 cauda. La que heu tingut relacions amb
 mi - i que són molt poques - ha estat
 per les forces de les circumstàncies espe-
 cials que aquest diari comporta. No
 voldria per cap preu tenir la pen-
 d' un testimoni, encara que la so-
 na m'interessi molt, tant més, quan
 en un cas com el present, hom no en
 comprendria el sentiment que hi en-
 ten en joc. Sento molt, moltíssim
 aquest incident d'avi, i no pre-
 veig pas com pot evolucionar. Si
 en Peret, l'ajutant de ciria, arriba
 avui, potser li farà demanar un billet
 a ella per veure el que ha passat.

Dimecres, dia 29 de desembre.

Aquest matí he marxat vers Espo-

raza, l'he dit per evitar-li un dia o dos amb el seu germà. Com a qui que demà veig jo a Caratona per posar-me en contacte amb aquella reporter, li he comunicat per vint-i-diec enviar demà com de feina forca, de principi, el projecte, perquè fei el mistge junt fins a l'endemà cada un tot.

Res de nou a l'autora més que signi d'interès. Tal com me l'heia proposat, he fet un tret per la Michellina que he donat a en Peret Puigert. Demana no l'he vist i no sé si l'hi he donat o no.

Dissabte, dia 20 de Octubre.

He anat a Caratona a veure la reporter amb la qual hem ditat junt. Després, per acabar el seu reportatge, hem anat fins a Olet a fer unes fotos en el Batalló de Puervillers que hi ha en aquest poble, des del qual surt, ara fa un moment que la

restituta reporter, la senyora Bellon, el mar-
 rit de la qual és l'actual director del diari
 "Midi Libre" de Montpeller, acaba de deixar-me
 per retornar vers Carcassona. Jo resto
 aquí esperant l'auto-rall per anar vers
 Quillan aquest mateix vespre.

M'ho dit que demà, si vull, puc anar
 vers Montpeller amb el cotxe que venen
 a venir a ella; però he refusat perquè
 crec que és massa precipitat, malgrat
 que per una altra ^{part} m'interessaria.

Dimenge, dia 31 de desembre del 1944.

Una toca de guàrdia sura a l'E.M.
 amb total motiu no em rice qua-
 si en tot el dia d'ací, de l'oficiu. En
 ella rebó la visita de la infermera de
 Madame Robert, la qual veu-la en cir-
 que unes cures. A la fi, un polè
 de forma que no fa més que con-
 firmar-me les suposicions del difus,
 la seva gestió, però, part sobre la ini-
 ciativa de la Sogra Robert, la qual, es

donà compte de les visibles preferències de la Michèle que per mi durant el ball. Aquesta intervenció m'ha donat l'elegant ocasió de no haver acompanyar-me personalment de tota la família tot fent veure que pertanyem a Montpeller, amb tota urgència. Aquesta combinació em permet de no violentar-me davant de cap dels membres d'aquesta família que estan al corrent de l'activació - sempre - que la Michèle fa per mi; té un gran inconvenient, el que no pugi veure a ella, però veure-la a esta casa, davant dels altres, no fa més que agreujar la situació tant per l'una part com per l'altra. Confusió... Confusió....

L'any 1944 s'acabà per mi escrivint, s'havia d'acabar bellament, però... fins de bon moment, fent-nos el setze, les setmanes setze hores del 1944. Heu! Heu! era feroç! Fins a mi més, un terrible!

donà con
de la Miel
ball. Aq
mat l'el llibretu 1)
acomia
tota la fa
tia omi
tota unqum.

Contigua.
uó a la
llibretu 1)
13.
página 2145

un piment de no vislucator. me da-
vant de esp del membre d'aquesta
família que estan al corrent de l'a-
tenció - almenys - que la Michèle i ja
per mi; té un gran inconvenient,
el que no pugi veure a ella, però
veure-la a esta casa. Davant dels al-
tes, no fa més que agrujar la situa-
ció tant per l'una part com per
l'altra. Confusió... Confusió...

L'any 1944 s'acabaria per mi
escriuint, s'havia d'acabar ballant,
però... dies de breu moment, sona-
ran les setze, les divuites setze hores
del 1944. Heuf. U sé: era sonar! Fin a
mai més, any terrible!

visible preferència,
ni durant el
veure a. la do-
de no suava
nacionalment de
t veure que per
de Montpeller, amb
ta combinació